

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ



SUFINANCIRANJE RADA
UDRUGA KULTURE



BROJ
620

Subotica, 27. veljače 2015. Cijena 50 dinara



MALONOGOMETNI TURNIR
U SRIJEMSKOJ MITROVICI

UREDITI FINANCIRANJE
NADLEŽNOSTI APV

POKLADNO JAHANJE
U GOLUBINCIMA

INTERVJU
VLADIMIR KOPICL



Gradska knjižnica Subotica

**Središte
prožimanja
kultura**

POSTAVITE OGLAS



**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKE...**

[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649

din



KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***



Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

AKTUALNO

Sastanak Krstičević – Bačić 7

TEMA

U kolikoj mjeri i na koji način nacionalno-manjinska vijeća sufinanciraju rad udruga kulture?

Potpota postoji, modaliteti drukčiji... 8-9

Konferencija o upravljanju otpadom

Stvaranje društva bez otpada 14-15

INTERVJU

Vladimir Kopicl, ravnatelj Zavoda za kulturu Vojvodine

Imamo umjetnike koji spadaju u vrh europske, pa i svjetske scene..... 12-13

SUBOTICA

Gradska knjižnica nastavlja rad na formiranju Odjela na hrvatskom jeziku

Središte prožimanja kultura..... 22-23

ŠIROM VOJVODINE

U Monoštoru učestale krađe i obijanja

Lopovska ruka ne bira 24-25

Goran Butković odgajivač sitnih životinja iz Sonte

Ili ih voliš ili ih ne voliš..... 26-27

KULTURA

Nova knjiga: *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*

Monografija kao plod terenskih istraživanja 33

SPORT

Luka Videc, stolnotenisač

Bronca s prvenstva Vojvodine..... 55

Nogomet i bromazepam

Nedavno održani turnir u malom nogometu hrvatskih kulturnih udruga, koji se igrao u Srijemskoj Mitrovici, je dokaz kako se članovi tih udruga mogu susretati i družiti i u sportskom duhu, ne samo na raznim manifestacijama koje karakterizira folklorni program. Za pozdraviti je inicijativu da se organiziraju i ovakvi sportski vidovi druženja, koji su sigurno atraktivni za mlade ljude, a odlična je ideja da se u budućnosti organizira i turnir u malom nogometu na kojem bi sudjelovalo više nogometnih ekipa iz vojvođanskih mjesta, gdje žive Hrvati. I ne zaboravimo, tu je uvijek i »treće poluvrijeme«, koje je rezervirano za opuštanje nakon utakmica i za prijateljsko druženje među igračima.

Ali da priču malo proširimo. Nogomet jest prije svega zabava za gledatelje i zarada plaća za profesionalne nogometaše, no, može li se što i naučiti kada se gleda vrhunski nogomet? Može! Obrni – okreni, što se kaže – lopta je okrugla, ali se može mnogo toga važnog naučiti o timskom radu. Od nužnosti jasne pozicije i zadaće igrača, ali i o fleksibilnosti promjene tih pozicija tijekom igre, te o potrebi profiliranosti strategije igre tima, pa do važnosti dodjele kapetanske trake određenom igraču koji na terenu zna i može motivirati tim. Može se nešto naučiti i pogledom na klupu za pričuvene igrače, koji tamo sjede, zbog nedovoljne kvalitete svoje igre ili zbog nedovoljnog zalaganja, ali često i zbog odmora za neku sljedeću važnu utakmicu. Može se naučiti i kako svaka utakmica iziskuje disciplinu svih igrača, ali podrazumijeva i element kreativnosti u igri. I još: svaka utakmica jest šansa za isticanje pojedinaca, ali je to nemoguće bez kvalitetne igre cijele momčadi. Gledanjem utakmica, može se naučiti nešto i o važnosti trenera tima, koji mora imati u vidu snagu, ali i sve neminovne slabosti ekipe. Zbog toga trener ima nemjerljiv značaj za timsku igru. Ako trener ne zna ukomponirati sve potrebne elemente u igru tima, od taktike, pa do uvida u »raspoloženje« igrača zbog njihovih raznih motivacija ili problema, taj tim gubi.

I naravno, ne zaboravimo da u nogometu postoje i granice »slobode izražavanja«, kako za igrače, tako i za gledatelje, jer se u slučaju prekoračenja određuju velike novčane kazne, a glede nogometa, nećemo bježati ni od šale. Zna li zašto žene ne mogu biti komentatori na utakmicama? Zato što brže pričaju, nego što igrači trče!

To jest šala, ali nije šala vijest da u Srbiji od depresije više oboljevaju žene, a procjenjuje se da u Srbiji tkz. anksiolitike, u koje spadaju bromazepam, diazepam, lorazepam, ksalol i sedabenz koristi svaka druga osoba! Ne treba puno pameti, pa reći kako je bolje igrati nogomet ili odabrati neki drugi sport za opuštanje ili samo navijati i glasno se »izvikati«, od prepustanja depresiji. Kako nije sve sport, ovih dana se najavljuje sastanak lidera DS-a, LSV-a i SVM-a, zbog pokušaja nadvladavanja problema koji postoje u funkcioniranju pokrajinske administracije. Nadam se da će ti lideri do sastanka pogledati neku utakmicu, kako zbog timskog rada, tako i zbog prevencije povećanog korištenja bromazepama u Vojvodini.

Z. S.

MISIJA OEES-a U SRBIJI

Objavljen film o nacionalnim vijećima manjina u Srbiji

U okviru svog programa za zaštitu ljudskih prava i nediskriminaciju, Misija OEES-a u Srbiji u suradnji s Uredom za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije 23. veljače je objavila dokumentarni film *Komšije*, o dostignućima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Srbiji.

»Ovaj dokumentarni film će pomoći manjinskom i većinskom stanovništvu bolje razumjeti ulogu i nadležnosti nacionalnih vijeća u oblastima: službene uporabe jezika, obrazovanja, kulture i informiranja«, rekao je **Jan Lueneburg** šef Odjela za demokratizaciju Misije OEES-a u Srbiji.

»Film oslikava značaj nadležnosti nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji« prokomentirala je **Suzana Paunović**, direktorica Ureda za ljudska i manjinska prava. »Ured za ljudska i manjinska prava nastaviti će surađivati s novoizabranim članovima vijeća nacionalnih manjina i pružati im podršku u sprovođenju njihovih mandata.«

Misija OEES-a podržava napore Srbije u poboljšanju manjinskog zakonodavstva s ciljem promocije i zaštite manjinskih prava, uz istovremeno osiguranje kohezije i uključivanja.

Dokumentarni film može se naći na internetskoj stranici Ureda za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije na <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/yu/> kao i na web stranici Organizacije za europsku sigurnost i suradnju na <https://www.youtube.com/watch?v=1GR7Clb7x5c&feature=youtu.be>.

SJEDNICA PREDSDJEDNIŠTVA DSHV-A

Stranku očekuju izbori

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini održao je u petak 20. veljače, svoju V. redovitu sjednicu Predsjedništva stranke. Cjelokupna sjednica bila je posvećena unutarnjim aktivnostima u stranci. Predsjedništvo je donijelo odluku da se u najskorije vrijeme održe izborne skupštine mjesnih organizacija u Somboru 1, 2 i 3, te izbori u podružnici Sombor, navodi se u priopćenju ove stranke.

Što se tiče aktivnosti Mladeži DSHV-a zaključeno je da je neodržavanje VIII. Prela Mladeži DSHV-a kod mladih izazvalo nezadovoljstvo, bez obzira što DSHV već dvije godine materijalno ne pomaže prelo. Aktivnosti nekih vijećnika HNV-a na sjednicama Vijeća, glede financiranja Prela mladeži očigledno su pridonijeli da sponzori ove godine odustanu od financiranja Prela mladeži.

Novoizabrana članica Predsjedništva Foruma žena DSHV-a **Hrvojka Stantić** iznijela je plan aktivnosti Foruma žena DSHV-a, a Predsjedništvo DSHV-a upozorava sve birane dužnosnike iz DSHV-a da u narednih godinu dana aktivnosti u institucijama Pokrajine, gradovima i općinama podignu na višu razinu obzirom da stranku očekuju izbori na više razina.

Obzirom da je ispred stranke i redovita Izborna skupština DSHV-a, koja će se održati u veljači 2016. godine, DSHV poziva sve svoje članove, simpatizere i sve one koje su godinama kritizirali ustroj-

stvo rada u DSHV-u da sve prijedloge za izmjenu i dopunu Statuta DSHV-a dostave Statutarnom povjerenstvu DSHV-a do listopada 2015. godine.

PROSLAVA HDZ-A

Kuntić i Periškić na obljetnici

Svečano, u prepunoj zagrebačkoj dvorani KD *Vatroslav Lisinski*, 24. veljače, Hrvatska demokratska zajednica je obilježila 25. obljetnicu Prvog općeg sabora. Na proslavi se okupilo mnoštvo članova, simpatizera, osnivača HDZ-a, te gostiju iz domovine i svijeta.

Specijalni gost HDZ-a u Zagrebu bio je predsjednik Kluba zastupnika Fidesz-a u mađarskom parlamentu **Antal Rogan** koji je skup pozdravio u ime predsjednika Fidesz-a gospodina **Viktora Orbana**.

U svom obraćanju na proslavi obljetnice predsjednik HDZ-a **Tomislav Karamarko** između ostalog je poručio članovima stranke da svi koji misle da će kroz HDZ rabiti osobne probitke bolje da odmah sami iziđu iz stranke. Taj luksuz u HDZ-u više se neće dopuštati.

Što se tiče dijela govora posvećenog Hrvatima u iseljeništvu i susjednim državama istaknuo je da će HDZ nakon dolaska na vlast na predstojećim parlamentarnim izborima veću pozornost posvetiti i hrvatskim manjinama u drugim zemljama, gdje će se u sklopu toga postaviti puno više zakonske struktivne standarde.

Poslije dugi niz godina svečanoj proslavi obljetnice HDZ-a nazočili su i Hrvati iz Srbije u svojstvu gosta. U ime Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini svečanosti je nazočio **Petar Kuntić**, predsjednik DSHV-a, a u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća skupu je nazočila **Snežana Periškić** iz Monoštora, dopredsjednica HNV-a, prenosi press DSHV-a.

GARANCIJSKI FOND APV

Mogućnost veće podrške poduzećima

Pokrajinski tajnik za financije **Zoran Radoman** razgovarao je početkom tjedna sa **Katrin Sturm**, generalnom tajnicom Asocijacije garancijskih fondova (AECM) i **Goranom Vasićem**, direktorom Garancijskog fonda AP Vojvodine.

Tijekom susreta, tajnik Radoman je podržao inicijativu Garancijskog fonda AP Vojvodine, koji je zvanično podnio zahtjev za članstvo u Asocijaciji garancijskih fondova. Odluka o tome trebalo bi da bude donijeta na Skupštini Asocijacije, koja će u maju biti održana u Berlinu.

»Prijem u AECM, omogućit će Garancijskom fondu AP Vojvodine, mnogo veći kapacitet za podršku malim i srednjim poduzećima, odnosno sadašnji iznos od deset milijuna eura koji je na raspolaganju poduzećima, bit će povećan za bar još toliko«, kazao je Zoran Radoman i podsetio da je Garancijski fond AP Vojvodine trenutno jedini garancijski fond na teritoriji Srbije i dodao da postoji mogućnost da se podrška daje i poduzećima koja nisu na teritoriji pokrajine.

Sastanak Krstičević – Bačić

Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske sastala se prošloga petka, 20. veljače, s dr. **Slavenom Bačićem**, predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Republike Srbije i članom Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

stojnicu Krstičević o najvažnijim aktualnim događanjima u zajednici te ju je pozvao na predstojeći nacionalni praznik Hrvata u Republici Srbiji – 19. ožujka – blagdan sv. Josipa, koji će se ove godine održati u Tavankutu, objavljeno je na službenim internetskim stranicama Državnog ureda.



Predsjednik HNV-a Republike Srbije, dr. sc. Bačić se zahvalio predstojnici Krstičević na konkretnoj pomoći koju Državni ured kontinuirano pruža Hrvatima u Republici Srbiji. Informirao je pred-

Predstojnica Krstičević je pohvalila brojne uspješne aktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao i osobno zalaganje gospodina Bačića, naglasivši važnost kontinuirane komunikacije i suradnje, kao i pravovremenog dobivanja relevantnih informacija i sustavnog zajedničkog djelovanja koje će zasigurno rezultirati poboljšanjem položaja i statusa Hrvata u Republici Srbiji.

Dr. sc. Bačić je, zajedno s još četvero Hrvata iz Vojvodine sudjelovao na seminaru Zaštita prava nacionalnih manjina u procesu pristupnih pregovora, koji se 19. i 20. veljače 2015. održao u Centru izvrsnosti Ministarstva vanjskih i europskih poslova. Seminar je organizirao Državni ured zajedno s Centrom izvrsnosti s ciljem da se predstvanicima hrvatske manjinske zajednice ukaže na tehnike, metode, dinamiku i način komuniciranja stavova nacionalnih manjina te artikuliranje istih prema ključnim akterima u

pregovaračkom procesu, a u svrhu zaštite prava nacionalnih manjina kroz proces pregovora za punopravno članstvo Republike Srbije u Europskoj uniji.

JAVNI POZIV ZA PRIJAVU POSEBNIH POTREBA I PROJEKATA OD INTERESA ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te očuvanja hrvatskog identiteta, odnosno promicanja hrvatskog jezika, kulture, tradicije i jačanja položaja hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, kao i pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske u 2015. godini objavio je Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Javni poziv je namijenjen sljedećim kategorijama primatelja:

- 1) Nefitne organizacije izvan Republike Hrvatske i u Republici Hrvatskoj (udruge građana, zaklade, ustanove i ostale organizacije koje ne ostvaruju dobit ili profit za svoj rad), kao i hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske koje se brinu za zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske
- 2) Fizičke osobe čiji projekti obuhvaćaju brigu za očuvanje i jačanje identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske
- 3) Ugroženi pojedinci – pripadnici hrvatskog naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske koji se nalaze u teškim socijalnim i materijalnim prilikama.

Javni poziv otvoren je do 18. ožujka 2015. a rezultati će biti objavljeni na službenoj internetskoj stranici Državnog ureda www.hrvatiizvanrh.hr.

Lokalni uslužni servis građana i gospodarstva

Pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu **Branislav Bugarski** izjavio je danas na Radionici za regionalne verifikatore općina s povoljnim poslovnim okruženjem u Jugoistočnoj Europi, koji organiziraju Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED) i Njemačka organizacija za međunarodnu suradnju, da lokalne samouprave moraju biti uslužni servis građana i gospodarstva, kako bi se osigurala dodatna ekonomska vrijednost i radna mjesta.

»Želimo usmjeriti lokalne samouprave da budu lokalni servis građana i to kroz dvije vrste reformi, kroz eksternu u vidu komunikacije s građanima, ali i kroz internu u smislu unutrašnje reorganizacije«, izjavio je Bugarski i dodao da je tako uspostavljen Vojvodanski standard gdje svi gradovi i općine moraju ispuniti tri kriterija. Kako je istaknuo, od 1. siječnja 2015. sve lokalne samouprave moraju imati strategiju razvoja 2014-2020, koja je usklađena s financijskim programom EU, zatim, mora postojati određen autoritet koji će raditi na tom dokumentu i provoditi ga, kao i sustav 48 sati putem kojeg se građani mogu obratiti radi rješavanja određenih problema.

»Trenutačno 43 općine od 45 posjeduju strategiju razvoja, svih 45 lokalnih samouprava ima neki oblik ureda za lokalni ekonomski razvoj, a sustav 48 sati je implementiran u 42 grada i općine«, rekao je Bugarski. On je izjavio da je s NALED-om u protekloj godini urađena certifikacija općina, a ove godine slijedi zajednički monitoring postignutih rezultata.

U KOLIKOJ MJERI I NA KOJI NAČIN NACIONALNO-MANJINSKA VIJEĆA SUFINANCIRAJU RAD UI

Potpota postoji, modaliteti drukčiji



Vijećima je zakonom dana mogućnost (su)financiranja programa i projekata programa u zajednici, ali ona, prema tumačenju stručnjaka, nije obvezujuća. Nije ni precizirano koliko sredstava trebaju izdvajati za koju oblast manjinske samouprave. Tako u praksi od zajednice do zajednice imamo različite politike financiranja, pa i glede udruga kulture

Na sjednicama Hrvatskog nacionalnog vijeća, u ovdašnjim medijima na hrvatskom jeziku, na društvenim mrežama (posebice u izbornoj kampanji), ali i u neslužbenoj komunikaciji, mogu se čuti različita stajališta o uređivanju poslova unutar hrvatske zajednice, pa tako i o HNV-ovoj politici financiranja udruga. Naime, poznato je kako Vijeće od 2011. godine putem natječaja izdvaja 2 milijuna dinara za programe četrdesetak hrvatskih udruga. Osim toga, HNV u području kulture podupire i dvije regionalne manifestacije koje okupljaju veliki broj udruga i koje su od posebnog značaja za zajednicu – *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*, za što će ove godine biti izdvojeno 1,2 milijuna dinara. Zbirno, to je 3,2 milijuna, odnosno 15,6 posto ovogodišnjeg proračuna Vijeća.

Činjenica je da kod gotovo svake raspodjele sredstava ima onih nezadovoljnih. Oni tvrde

kako vodstvo Vijeća dijeli udruge na »podobne i nepodobne«. A u pogledu mišljenja kako bi ova potpora trebala izgledati ona se kreću od toga da bi natječajna suma trebala biti veća, preko ideje da bi trebalo davati više sredstava manjem broju udruga (jer se ovako ukupna suma previše disperzira), do razmišljanja kako bi se tim sredstvima trebale uposliti jedna ili dvije osobe koje bi radile kao projekt menadžeri u službi udruga, ali i samoga Vijeća.

Vijećima je zakonom dana mogućnost (su)financiranja programa i projekata programa u zajednici, pa tako i udruga, ali ona, prema tumačenju stručnjaka, nije obvezujuća. Isto tako, zakonski nije precizirano koliko sredstava trebaju izdvajati za koju oblast manjinske samouprave. Tako u praksi od zajednice do zajednice imamo različite politike financiranja, pa tako i potpore udrugama.

ISKUSTVA SLOVAKA

I Slovačko nacionalno vijeće (SNV) podupire vlastitim sredstvima projekte u toj zajednici pa tako i one slovačkih udruga kojih ima sedamdeset. Tajnik SNV-a **Ladislav Čanji** kaže kako



Ladislav Čanji

je lani za kulturu, u što spadaju djelatnost i manifestacije većine njihovih udruga, izdvojeno blizu 8 milijuna dinara, odnosno nešto blizu 30 posto ukupnog proračuna. Prijedlog raspodjele ovih sredstava prema proriteti-

ma sačinjava Odbor SNV-a za kulturu.

»Vijeće upućuje javni poziv svim subjektima u kulturi da se jave sa svojim projektima. Pri Odboru za kulturu djeluje devet povjerenstava (za kazališnu, glazbenu, likovnu, nakladničku djelatnost...) čiji su članovi stručnjaci iz tih oblasti. Lista prioriteta se prvo određuje na razini tih povjerenstava te potom objedinjuje na razini Odbora. Taj prijedlog onda ide na Izvršni odbor SNV-a, a konačnu odluku donose vijećnici SNV-a. Primjerice, među prioritete spadaju manifestacije za koje je nacionalno vijeće donijelo odluku da su od posebnog značaja za slovačku nacionalnu manjinu. Svake godine se određuju i prioriteti u kapitalnim investicijama kojima se rješava pitanje infrastrukture objekata – rekonstrukcija domova kulture, sjedišta kulturno-umjetničkih društava, kazališta i slično«, kaže Čanji dodajući kako

UDRUGA KULTURE?

SNV od ove godine planira sredstva udrugama raspodjeljivati i putem natječaja.

»KUDIZACIJA« NAMJESTO STRATEGIJE

Član Odbora za kulturu Rusinskog nacionalnog vijeća (RNV) **Miroslav Keveždi** kaže kako to vijeće financijski podupire rad udruga, kojih u toj zajednici aktivno djeluje dvadesetak. Odluku o raspodjeli sredstava udrugama kulture donosi Odbor RNV-a za kulturu, bez natječaja. Ove je godine proračunom Vijeća za resor kulture predviđeno 1.715.000 od oko 12 milijuna ukupnih sredstava u kasi RNV-a (15 posto).

Keveždi ipak upozorava na manjkavosti politike kojom se, kako napominje, većinom finan-

na, vijeće sredstva može koristiti i »za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u području obrazovanja, kulture, obavještanja i službene uporabe jezika i pisma«, te s tim u svezi podupirati i rad udruga. Iako je ta mogućnost otvorena, vijeća to zakonski nisu u obvezi i činiti, kaže za HR **Goran Bašić** iz Centra za istraživanje etniciteta. »Koliko je meni poznato, nigdje nije propisano moraju li nacionalna vijeća odobravati sredstva



Goran Bašić

za udruge građana. Dakle, u tom slučaju ne moraju. Ipak, poznato mi je da neka nacionalna vijeća raspisuju natječaje potpore udrugama ili sastavljaju spisak prioriteta i udruga s kojima će ostvarivati neke od djelatnosti u vezi sa kulturnom autonomijom«, kaže Bašić.

Ni proporcija raspodjele sredstava po područjima zakonski nije precizirana, iako bi osnova za to, po mišljenju našeg sugovornika, mogla biti odluka resornog ministarstva o financiranju na godišnjoj razini. »Odlukom o financiranju za 2015. godinu svako je nacionalno vijeće dobilo točan iznos sredstava po područjima, dakle toliko i toliko za obrazovanje, toliko i toliko za kulturu, toliko i toliko za informiranje, službenu uporabu jezika. Trebalo bi da se u skladu s tim raspoređuju sredstva. Međutim, ne znam je li tako i prati li to tko ili ne. Mislim da ne prati«, dodaje Bašić.

KRITERIJI ZA PRORAČUN

Inače, za djelatnost nacionalnih vijeća sredstva se izdava-

jaju iz državnog proračuna, proračuna AP Vojvodine (ukoliko im je sjedište na tom teritoriju) i na temelju odluka jedinica lokalne samouprave u kojima neka nacionalna manjina ostvaruje 10 posto u ukupnom stanovništvu ili je jezik nacionalne manjine u službenoj uporabi. Sredstva iz proračuna Republike Srbije raspoređuju se na osnovu Zakonom utvrđene proporcije i kriterija: 30 posto u jednakim iznosima svim registriranim nacionalnim vijećima u Republici Srbiji, a 35 posto srazmjerno broju pripadnika nacionalne manjine i 35 posto prema ukupnom broju ustanova te nacionalne manjine u području kulture, obrazovanja, obavještanja i službene uporabe jezika i pisma i obujmu aktivnosti tih ustanova. Postupak financiranja se bliže uređuje Uredbom o postupku raspodjele sredstava iz proračuna Srbije za financiranje rada nacionalnih vijeća u kojoj je preciziran sustav bodovanja, odnosno utvrđeni su kriteriji u četiri područja nadležnosti i mjerila uz kriterije.

Imajući u vidu ovakav kriterij, jasno je da je hrvatska zajednica proračunski u nepovoljnijem položaju u odnosu na zajednice s razvijenijom infrastrukturom kulturne autonomije (Mađari, Slovaci, Rusini, Rumunji). Usporedbe radi, Rusini imaju tri profesionalne ustanove kulture, Slovaci osam (Zavod, kazalište, tri knjižnice, muzej, dvije galerije), kod Mađara je taj broj još veći, dok Hrvati imaju samo jednu – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

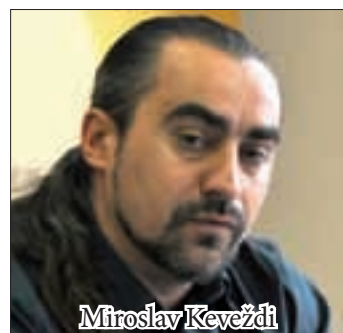
SPECIFIČNOSTI ZAJEDNICA

Kao što je vidljivo, u praksi postoje različite politike financiranja udruga kulture od zajednice do zajednice, što i ne čudi s obzirom na specifičnosti svake od njih (od brojnosti, dužine manjinskog statusa koja implicira razvijenost kulturne

infrastrukture, stupnja utjecaja na državna tijela koja donose odluke...). Hrvati i Rusini su po procentu izdvajanja slični, Slovaci pak izdvajaju više. Odgovornost za učinkovitost ovakvih politika snose kreatori prijedloga proračuna Vijeća, ali i vijećnici koji glasovanjem donose odluku o sudbini toga novca. Čini se da bi politike financiranja, iz perspektive planiranja, trebale biti i predmetom kulturne strategije svake od manjina, pa tako i Hrvata u Srbiji, gdje je ovaj dokument još uvijek u fazi izrade. Ni Slovaci niti Rusini ovaj dokument još nemaju, dok ga je, primjerice, Mađarsko nacionalno vijeće usvojilo koncem 2011., a za razdoblje do 2017. godine.

Nacionalna vijeća nisu svrha sama sebi (HNV će ove godine za potrebe ureda i uposlenika potrošiti petinu svojega proračuna), ali s druge strane, kako posla imaju i u području njihovih drugih ovlasti (obrazovanje, informiranje, službena uporaba jezika i pisma), ne trebaju biti fokusirana samo na udruge, kako to neki smatraju. Kao i u slučaju svih drugih civilnih udruga koje su po definiciji – dobrovoljne i samostalne, i sudbina onih nacionalno-manjinskih ovisi u velikoj mjeri od kvalitete njihovih projekata i sposobnosti glede izazova projektnog financiranja, odnosno natječaja u zemlji i matičnoj Republici Hrvatskoj. A da hrvatske udruge glede drugonavedenoga nisu dovoljno agilne svjedoči i svježi primjer Natječaja za sufinanciranje programa i projekata za očuvanje, unapređenje i razvoj tradicionalnog i suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina u APV u 2015., kojim se hrvatskoj zajednici dodjeljuje 2 milijuna dinara, a na kojem je sudjelovalo 23 od četrdesetak postojećih udruga.

Davor Bašić Palković



Miroslav Keveždi

ciraju manifestacije udruga. »Sredstvima Vijeća se uglavnom financiraju manifestacije, a ove opet organizuju KUD-ovi, tako da posredno skoro sva predviđena suma ovdje ode KUD-ovima. Izuzetno sam kritičan prema ovakvoj situaciji koju nazivam 'kudizacija', jer umjesto da vijeća imaju strategije i planove koje će dosljedno provoditi i realizirati, oni sredstva prebacuju na niže i manje kvalificirane razine, koje rade po svome, amaterski. Ovime politička većina u vijeću zapravo kupuje potporu s lokala, a za uzvrat ne provodi važne projekte za manjinu«, smatra Keveždi.

ZAKONSKI OKVIR

Prema Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manji-

Temeljem članka 63. stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10- US, 24/11, 121/12, 42/13-US i 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i Pravilnika o načinu javne prezentacije urbanističkog projekta (Službeni glasnik RS, broj 43/10), obavještavaju se zainteresirani građani da će se od 2.3.2015. do 9.3.2015. god. u uredu 202/1 Stare Gradske kuće održati:

JAVNA PREZENTACIJA

URBANISTIČKOG PROJEKTA ZA IZGRADNJU PROIZVODNE HALE S MAGACINOM NA K.P. 25044/3 K.O. STARI GRAD U SUBOTICI

Zainteresirana pravna i fizička lica mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu u Gradskoj upravi Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja u tijeku javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 9.3.2015. god.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Temeljem članka 63. stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10- US, 24/11, 121/12, 42/13-US i 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i Pravilnika o načinu javne prezentacije urbanističkog projekta (Službeni glasnik RS, broj 43/10), obavještavaju se zainteresirani građani da će se od 2.3.2015. do 9.3.2015. god. u uredu 202/1 Stare Gradske kuće održati:

JAVNA PREZENTACIJA

URBANISTIČKOG PROJEKTA ZA DOGRADNJU OBJEKTA DOM ZA NJEGU S UREĐENJEM KOMPLEKSA NA K.P. 19397 K.O. STARI GRAD SUBOTICA

Zainteresirana pravna i fizička lica mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu u Gradskoj upravi Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja u tijeku javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 9.3.2015. god.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku će biti dostavljene Komisiji za planove.

Temeljem članka 63. stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10- US, 24/11, 121/12, 42/13-US i 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i Pravilnika o načinu javne prezentacije urbanističkog projekta (Službeni glasnik RS, broj 43/10), obavještavaju se zainteresirani građani da će se od 2.3.2015. do 9.3.2015. god. u uredu 202/1 Stare Gradske kuće održati:

JAVNA PREZENTACIJA

URBANISTIČKOG PROJEKTA ZA IZGRADNJU VIŠEPORODIČNOG STAMBENO-POSLOVNOG OBJEKTA S URBANISTIČKO - ARHITEKTONSKOM RAZRADOM LOKACIJE - K.P. BR. 9817/1 K.O. DONJI GRAD U SUBOTICI

Zainteresirana pravna i fizička lica mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu u Gradskoj upravi Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja u tijeku javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 9.3.2015. god.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku će biti dostavljene Komisiji za planove.

PRIJEDLOG ZAKONA O FINANCIRANJU AP VOJVODINE

Urediti financiranje nadležnosti APV

Ovim Prijedlogom se uređuju i osiguravaju sredstva za financiranje nadležnosti AP Vojvodine, a propisuje se da za pokrajinski proračun treba izdvajati najmanje sedam posto od republičkog proračuna, što proizlazi iz Ustava Republike Srbije

Pokrajinska Vlada je na sjednici koncem prošloga tjedna uputila prijedlog Skupštini Autonorne Pokrajine Vojvodine da bude predla- gač Zakona o financiranju AP Vojvodine. Zajedno s tom inicijativom, pokrajinskoj Skupštini je upućen i tekst Prijedloga Zakona o financiranju AP Vojvodine.

Rok za donošenje ovog Zakona je istekao još 31. prosinca 2008. godine, a kako se navodi u priopćenju Biroa za informiranje pokrajinske Vlade, svaka inicija-

za financije **Zoran Radoman** je rekao da je Prijedlog usvo- jen jednoglasno, te da očekuje da će ga predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor** sa zastupničkim skupinama raz- motriti i uskladiti, tako da bude prihvatljiv za sve u Skupštini Vojvodine, pa onda i za Skupštinu Republike Srbije.

Zoran Radoman je podsjetio predstavnike medija kako je rok za donošenje ovog zakona iste- kao 31. prosinca 2008. godine. »Možemo reći da je bivša i sadaš-

ski, a postignuta su i pojašnjenja oko porezne uprave, koja bi se u skladu sa Zakonom, trebala formirati u AP Vojvodini«.

ZAKON PREMA USTAVU

Ovim Prijedlogom se uređuju i osiguravaju sredstva za financi- ranje nadležnosti AP Vojvodine, a propisuje se da za pokrajinski proračun treba izdvajati najma- nje sedam posto od republičkog proračuna, što proizlazi iz Ustava Republike Srbije.

kom proračunu. Ova formulacija je 2013. godine bila predmet spo- ticanja, kada su donijete izmjene Zakona o proračunskom sustavu Republike Srbije, kojima je osno- vica za utvrđivanje proračuna AP Vojvodine smanjena s ukupnih prihoda, na porezne prihode.

»Samo u ovoj godini je u pita- nju razlika od oko 160 milijardi dinara i kada se na to primje- ni sedam posto, razlika je nekih 11 milijardi manje za proračun pokrajine«, rekao je Radoman i dodao da je Skupština Vojvodine podnijela zahtjev za ocjenu ustavnosti tih izmjena, ali da Ustavni sud nije reagirao.

FORMIRATI POREZNU UPRAVU APV

Zoran Radoman je nagla- sio da je ono što jest novina na dosadašnji sustav, jest da se ovim Zakonom formira Porezna upra- va APV.

»Ona se formira kao dio poreznog sustava Republike Srbije. Neće raditi van tog susta- va, a radit će u skladu s normama, propisima i zakonima Republike Srbije, te u skladu s planovima Ministarstva financija i Porezne uprave Srbije. Smatramo da će se formiranjem Porezne upra- ve Vojvodine osigurati sigurnost financiranja pokrajine, veći ukupni prihodi Republike Srbije, a to znači – kako prora- čuna pokrajine, tako i proračuna Srbije. Zakonom je predviđeno formiranje povjerenstva, koje bi pratilo sprovođenje ovog zakona, a to znači da bi to povjerenstvo tromjesečno sagledavalo naplatu prihoda i prijenos, kako u jedan, tako i u drugi proračun«.

Zvonko Sarić



»Smatramo da će se formi- ranjem Porezne upra- ve APV osigurati sigurnost financiranja pokrajine i pruži- ti kvalitetnija usluga pore- znim obveznicima«, kaže Zoran Radoman.

tiva Skupštine APV i pokrajinske Vlade, od Deklaracije o zašti- ti ustavnih i zakonskih prava, Platforme o polaznim osnovama za izradu zakona o financiranju AP Vojvodine, formiranja radnih skupina za izradu, do sada nije urodila plodom. »I dalje nadlež- nosti AP Vojvodine imaju nestabi- lno financiranje. Ono je plod, prije svega, političkih dogovora i ne daje izvjesnost u planiranju«, navodi se u priopćenju.

OBVEZA ODAVNO ISTEKLA

Na konferenciji za novinare, koja je uslijedila nakon sjednice Vlade APV, pokrajinski tajnik

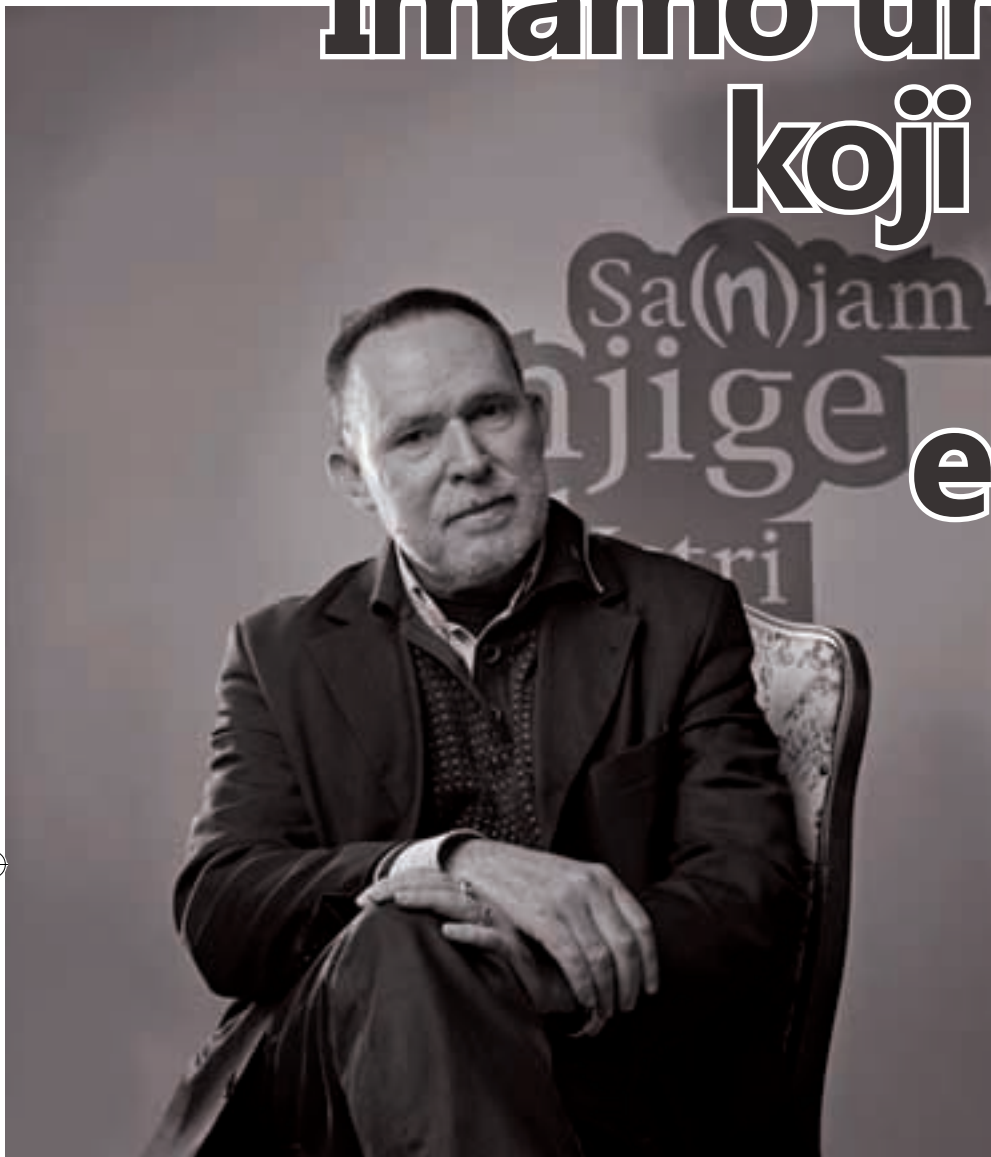
nja vlast propustila da donese ovakav zakon. Osim ovoga, Skupština Vojvodine je u 2013. godini donijela Deklaraciju o zaštiti ustavnih i zakonskih prava Vojvodine, a krajem te godine i Platformu o polaznim osnova- ma za izradu Zakona o financi- ranju AP Vojvodine. Od strane Ministarstva financija, formirane su do sada dvije radne skupine, ali se nije daleko odmaklo. Mi smo više puta Vladu Republike Srbije pozivali na zajedničke dogovo- re, međutim, do sada nije postig- nut napredak u donošenju ovog zakona, pa je zbog toga na sjed- nici pokrajinske Vlade prihvaćen tekst, koji je usuglašen koalici-

»Podsjetit ću da zakonska obveza donošenja ovog Zakona proizlazi iz Ustava, kojim se kaže da će proračun pokrajine Vojvodine biti sedam posto u odnosu na proračun Republike Srbije, kao i da će tri sedmine biti korištene za kapitalna ula- ganja u pokrajini. Formulirali smo da će osnovicu za utvrđi- vanje proračuna AP Vojvodine predstavljati ukupni prihodi i primanja planiranih u proraču- nu Republike Srbije«, istaknuo je Zoran Radoman.

To znači da će prema ovome Prijedlogu osnovica za utvrđi- vanje proračuna biti ukupni priho- di, odnosno primanja u republič-

VLADIMIR KOPICL, RAVNATELJ ZAVODA ZA KULTURU VOJVODINE

Imamo umjetnike koji spadaju u vrh europske scene



Razgovarao: Davor Bašić Palković

*Ono što na sceni radi András Urbán u Subotici i drugdje, što sklada Aleksandra Vrebalov u New Yorku, što pišu László Végel ili Slobodan Tišma – vrh je ne samo naše nego i europske pa i svjetske scene **
*Vojvođanski su Hrvati uključeni u projekte ZKV-a na svim razinama **
Dobra suradnja s istarskim kulturnim institucijama i manifestacijama

Zavod za kulturu Vojvodine osnovan je 2003. godine odlukom Skupštine AP Vojvodine s ciljem da njeguje i promovira suvremene kulturne strategije, istražuje mogućnosti primjene i razvoja novih kulturnih modela u Vojvodini, umrežava postojeće institucije kulture i afirmira multikulturalnost kao privilegiju našeg konteksta. U tom kontekstu, ova institucija provodi istraživanja u oblasti kulture ali i stimuliranje suvremene umjetničke produkcije u pokrajini putem realizacije projekata koji obuhvaćaju menadžment u kulturi, kulturnu

produkciju, kulturni turizam, organiziranje kulturno-umjetničkih događanja, prezentacije, informacijsko-dokumentacijske djelatnosti, nove medije, stručna usavršavanja i obrazovanje u kulturi i umjetnosti. O radu ZKV-a, sudjelovanju kulturnih stvaralaca iz nacionalno-manjinskih zajednica, pa tako i vojvođanskih Hrvata, u njihovim projektima, kao i o suvremenoj umjetničkoj produkciji u AP Vojvodini, razgovarali smo s ravnateljem Zavoda Vladimirom Kopiclom.

HR: Jedna od aktivnosti institucije na čijem ste čelu je promovi-

ranje kulture i jezika nacionalnih i etničkih zajednica u AP Vojvodini. U kolikoj su mjeri ustanove, poput Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, udruge te pojedinci iz zajednice vojvođanskih Hrvata uključeni u projekte i programe ZKV-a?

Vojvođanski Hrvati su uključeni na svim razinama, od prezentacija kulture Vojvodine koje organiziramo u regiji i europskim centrima kao što su Bruxelles, gdje smo nosili brojna izdanja tiskana ili dostavljena nam od strane Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, ili Ulm pa do

manje vidljivih ali također značajnih formi kao što su sudjelovanje na festivalima amaterskog stvaralaštva u područje kazališta, glazbe, folklor, književnosti... Naravno, tu je i bogata suradnja s kreativnim pojedincima, poput Tomislava Žigmanova, koji redovito piše za naše znanstvene časopise i zbornike, tematizirajući kulturno-politička pitanja ili obnarodujući svoje sasvim singularne stvaralačke poetike.

HR: Zavod ostvaruje suradnju sa subjektima kulture u Republici Hrvatskoj, čega su rezultat manifestacije

poput *Dana Vojvodine u Istri* i *Dana Istre u Vojvodini* ali i druga gostovanja umjetnika. Koliko ste zadovoljni razinom te suradnje i što na tom planu možemo ubuduće očekivati?

Zadovoljni možemo biti još otkako je taj značajan vid ukupne međunarodne i regionalne suradnje ustanovljen, a u posljednje dvije sezone i zadovoljniji. Zašto? Pa zato što je u dogovaranje suradnje s Istarskom županijom Zavod ušao potpunije, ugovarajući je direktno s istarskim kulturnim institucijama i manifestacijama kao što su Međunarodni sajam knjiga u Puli ili Istarska kulturna agencija. Tako obostrano imamo više mogućnosti da jedni drugima zaista pokažemo najbolje od onoga što imamo i znamo pa i da iskažemo neku konkretnu želju, zadovoljimo neku potrebu itd. Recimo, nama su lane Istrani, na naš prijedlog, pokazali kako su realizirali svoje projekte u području kreativnih industrija uz potporu EU, što nama Vojvođanima mahom tek predstoji. A mi smo njima pomogli da na spomenutom sajmu knjiga u Puli imaju prvu ligu ovdašnje književnosti na okupu uz niz uspješnih prezentacija, tematskih razgovora, dobrih veza. Tako će se i nastaviti. Početkom veljače u gostima nam je bila ravnateljica Istarske kulturne agencije **Aleksandra Vinkerlić**, i tada smo razmatrali okvirni termin i moguću strukturu ovogodišnjeg gostovanja umjetnika i kulturnih djelatnika iz Vojvodine u Istri. Zasad je okvirno dogovoreno da se to gostovanje Vojvođana u nekoliko gradova Istre dogodi u listopadu 2015., sa središtem u Puli, i da okosnica naše programske ponude budu glazbeni i filmski događaji, uz eventualno neki manji likovni, književni, performerski ili teatarski. O imenima nije uljudno pričati dok nema konačnog dogovora, ali sigurno će to biti dobro ukomponiran tim sastavljen od vrsnih, danas aktualnih stvaralaca.

S druge strane, i mi smo se zanimali za najnoviju kulturnu

ponudu Istre u istim sferama stvaralaštva, tako da je moguće da jedna međunarodna teatarska koprodukcija, *Božanstvena komedija* uz većinsko sudjelovanje TOFE iz Pule i *Rubikona* iz Rijeke, već ove godine gostuje na novosadskom INFANT-u. To nam obostrano nije obveza u 2015. godini, ali, eto, radimo i na tome.

HR: Cilj Zavoda je da, između ostalog, »afirmira multikulturalnost kao privilegij našeg konteksta«. Kažite nam nešto više o postignućima ZKV-a na tom planu?

Multikulturalnost nije ni opipljiva stvar ni samo teorija. Ma koliko se planetarni dome-

s drugima. Vjerujem da to tako i treba raditi, a ne po nekom jasnom diktatu iz bilo kakvog nejasnog komiteta ili priručnika, što se većini kreativnih ljudi inače ne bi dopalo.

HR: Kako ocjenjuje te prilike glede suvremenog umjetničkog stvaralaštva u Vojvodini? S obzirom na vaš uvid, koje biste autore, projekte, pa i ustanove, izdvojili kao posebno zanimljive?

Odlični smo, a to smo nedavno lijepo pokazali pa tako bili i prihvaćeni, na prezentaciji kulture Vojvodine tijekom Otvorenih dana europskih regija u Bruxellesu. Ono što danas na sceni radi **András Urbán** u

se rezultata došlo u ovom istraživanju?

Ne baš do nekih senzacionalnih. Potvrdilo se, recimo, da festivalska paradigma još uvijek ima mnogo pristaša, da ljudi ne primaju s radošću nestanak kina i posvemašnju komercijalizaciju nekad posvećenih prostora kulture, da je mladima potrebno više njihovo afirmaciji namijenjenih i odgovarajuće opremljenih mjesta itd. Za većinu dobivenih odgovora moglo bi se reći da su mogli biti i očekivani. To naravno ne treba razočarati. Naprotiv, to nam pokazuje da je interes za kulturna dešavanja u Vojvodini izuzetno živ, uz to aktivan, što i nas post-kulturtregere obvezuje da činimo više na tom post-u i da nikakav kulturnopolitički menjševizam zarad tzv. okolnosti nipošto ne prihvaćamo niti na njega pomišljamo.

HR: Koliko mi ovdje u Vojvodini, imajući u vidu institucionalne i ljudske resurse te financijske okolnosti, pratimo europske kulturne standarde? Što ZKV čini u tom području?

Upravo smo po europskoj metodologiji i standardima izveli i dovršili pa zatim u knjizi objavili projekt koji analitički pokazuje da bismo u Vojvodini više desetina napuštenih ili zapuštenih objekata značajne kulturnopovijesne i druge vrijednosti relativno lako mogli preformulirati u produktivne i isplative centre kreativnih industrija. Sama činjenica da smo to izveli sa skromnim sredstvima, a u rekordnom jednogodišnjem roku, sa svega tročlanim timom stručnjaka i uz suradnju lokalnih samouprava, svjedoči da resursno vrlo dobro stojimo. Jedino ljudima treba povjeriti da rade nešto izazovno i što očigledno vodi nekom dostižnom cilju, od koga ćemo koliko sutra vidjeti jasnu korist, ma kako to zvučalo. Jer, ako ćemo se držati samo provjerenih, vječnih kulturotema od kojih nema ni glavobolje ni lijeka, e tada nam ni najviši europski standardi od pomoći biti neće.

UMJETNIK I DUŽNOSNIK

Vladimir Kopicl (1949.) je umjetnik, pjesnik i književnik. Završio je studij književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Dugi je niz godina radio u novosadskom *Dnevniku*, kao kritičar, novinar i urednik. Od 2008. do 2011. godine bio je pomoćnik gradonačelnika Novog Sada, a 2012. je izabran za člana Gradskog vijeća zaduženog za kulturu. U međuvremenu, bio je i v. d. ravnatelja Muzeja suvremene umjetnosti Vojvodine. U ožujku 2013. izabran je za ravnatelja Zavoda za kulturu Vojvodine.

ti multikulturalizma ovih dana dovodili u pitanje, mi ne živimo u jučer projektiranom i proglašenom multikulturalnom ambijentu već je on odavno jedna od inspirativnijih odlika vojvođanske stvarnosti. I to ona koja naročito u kulturosferi nalazi sjajan, umnogome neponovljiv izraz. U Zavodu za kulturu Vojvodine izlaze dva časopisa od značaja za održanje i razvoj takvog vrednosnog i društvenog konteksta – *Interkulturalnost* i *Most* pa ih je dovoljno čitati da vidite što radimo. Uz to, dodat ću da smo ove godine, između ostalog, objavili opsežno izdanje izabranih pjesama **Ottóa Tolnaija**, kao i nove pjesme **Pavla Gataiantua**, dvojezično, na srpskom i ruskom, a da to nismo činili da bi nas zvali multikulturalistima već da podržimo vrijednosti i podijelimo ih

Subotici i drugdje, što sklada **Aleksandra Vrebalov** u New Yorku, što pišu **László Végel** ili **Slobodan Tišma**, kao i ono što je nekad radio **Slavko Matković**, a danas **Bálint Szombathy** – vrh je ne samo naše nego i europske pa i svjetske scene. Institucije nam još pomalo škripe, ali je ono što postižu Muzej suvremene umjetnosti Vojvodine, Galerija Matice srpske, a sad već i naš Zavod i još poneki, ne samo ohrabrujuće nego i vrlo konkurentno, najšire gledano. A bez te konkurentnosti više u kulturi posla nema. Inače bismo mogli pjevati sami sebi, što bi se brzo svelo na to da samo šapućemo.

HR: Zavod za kulturu Vojvodine je u 2013. godini radio istraživanje kulturnih potreba građana Vojvodine. Ukratko, do kakvih



MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O UPRAVLJANJU OTPADOM ODRŽANA U OSIJEKU

Stvaranje društva bez otpada

Javno komunalno poduzeće *Komunalije* iz Srijemske Mitrovice skupa s partnerima *Unikom* Osijek, Regionalnom razvojnom agencijom Slavonije i Baranje, Udrugom za zaštitu prirode i okoliša *Zeleni Osijek*, Gradom Srijemska Mitrovica, ekološkim klubom Grada Srijemska Mitrovica i CEKOR-om (Centar za ekologiju i odr-

živi razvoj) iz Subotice, nositelj je projekta *Stvaranje društva bez otpada* čija je realizacija počela 2013. godine. U okviru tog prekograničnog projekta Srbija – Hrvatska, prošle srijede 18. veljače u Velikoj vijećnici Osječko – baranjske županije u Osijeku, organizirana je međunarodna konferencija na temu *Upravljanje otpadom u Europskoj uniji*.

PERSPEKTIVE U OKVIRU EUROPSKE UNIJE

Konferencija u Osijeku je imala za cilj informirati javnost o perspektivama zaštite životnog okoliša i sustavom upravljanja otpadom u okviru Europske unije. Predstavnici relevantnih hrvatskih institucija, skupa sa stručnjacima iz zema-

lja Europske unije predstavili su sudionicima konferencije perspektive u okviru Europske unije. Također, ukazano je na promjene koje očekuju Hrvatsku i Srbiju, te su tako privrednim subjektima, jedinicama lokalne samouprave, predstavnicima institucija, organizacijama civilnog društva i lokalnim akcijskim grupama, pojašnjeni novi uvjeti u uprav-



*Cilj nam je postići standard Europske unije, jer otpad i sve što je vezano za upravljanje otpadom je mjera koja je najbrže promjenljiva * Pravilno zbrinut otpad slika je jednog društva, kaže*

Denis Ambruš



Kante za prerađivanje otpada u Osijeku

ljanju otpadom. Prije službenog radnog dijela konferencije, nazočnima su se obratili predstavnici lokalnih samouprava Grada Osijeka i Grada Srijemska Mitrovice: »Poslije 15 mjeseci od početka projektnih aktivnosti, ova međunarodna konferencija u Osijeku je prilika da vidimo kakvi su rezultati postignuti. Godišnje se prikupi oko 20.000 tona otpada na teritoriju grada Srijemska Mitrovice te zbog toga moramo ozbiljno baviti se ovim problemom. Projekt u kojem sudjelujemo je vrlo značajan za naš grad, jer smo mi posvećeni rješavanju problema iz oblasti ekologije i zaštite životnog oko-

te života naših sugrađana«, istaknuo je zamjenik gradonačelnika Srijemske Mitrovice **Tomislav Janković**.

PRIMJER DOBRE MEĐUNARODNE SURADNJE

Nazočnima se obratio i zamjenik gradonačelnika grada Osijeka **Denis Ambruš** koji je tom prilikom izjavio da je projekt *Stvaranje društva bez otpada* primjer dobre međunarodne suradnje između dva komunalna poduzeća i dvije lokalne samouprave: »Cilj nam je postići standard Europske unije, jer otpad i sve što je vezano za upravljanje

javnog komunalnog poduzeća iz Srijemske Mitrovice, ističući veliki značaj prenesenog iskustva na njihov rad u Srijemskoj Mitrovici u oblasti upravljanja otpadom: »Projekt se sprovodi već 15 mjeseci i zadovoljni smo suradnjom s kolegama iz Republike Hrvatske, Sva iskustva koja su nam prenijeli, pokušavamo spro-

oni dostigli ovaj stupanj upravljanja otpadom«, izjavio je **Davor Vić**.

Na međunarodnoj konferenciji u Osijeku govorili su i stručnjaci iz Francuske, Slovenije i Hrvatske. Na temu *Prikupljanje komunalnog otpada na putu do zero waste ciljeva*, govorio je **Igor Petek** iz komunalnog poduzeća

Rezultati ovog projekta su da se u Srijemskoj Mitrovici po prvi puta nalaze 32 reciklažna otoka, kojima su pokrivena sva stambena naselja u gradu. Reciklažni otoci sadrže kontejner za pet ambalažu, papir i karton. Podijeljeno je oko 1000 kompostera od 400 litara individualnim domaćinstvima, a krajem godine očekuju se i prvi rezultati kompostiranja. Edukativne radionice svakodnevno provode edukatori trenirani od strane partnera iz Osijeka, koji drže radionice za predškolce i osnovce. Plan je da rezultat ovog projekta bude smanjenje od 800 tona otpada na regionalnom deponiju.

* U Osijeku je kroz ovaj projekt nabavljeno 1300 žutih posuda (za prikupljanje plastike) koje su dobili građani na korištenje.

* Iz fondova EU za projekt je izdvojeno više od 600.000 eura.

* Kao nastavak na putu do društva bez otpada, iz *Unikoma* najavljuju izgradnju edukativno-ekološkog parka koji će ove godine biti uređen u sklopu reciklažnog dvorišta.

liša. To je proces koji traje i u koji stalno mora ulagati – kako znanja tako i rada. U strategiji razvoja grada Srijemska Mitrovice za period do 2020. godine značajno mjesto zauzima razvoj gospodarstva, turizma i poljoprivrede i zbog toga je potrebno ulagati u zaštitu životnog okoliša, jer bez toga nema unapređenja kvalitete

otpadom je mjera koja je najbrže promjenljiva. Mi je sprovodimo po kućama, vrtićima i školama, kako bi dočekali 2018. godinu kao grad sa što kvalitetnijim zbrinjavanjem otpada, jer je pravilno zbrinut otpad slika jednog društva«, istaknuo je Denis Ambruš. Partnerima iz Osijeka zahvalio se i direktor

vesti na teritoriju našega grada«, kazao je direktor mitrovačkog komunalnog poduzeća **Radoslav Jevremović**. I direktor komunalnog poduzeća *Unikom* iz Osijeka također je govorio o značaju razmjene iskustava susjednih država: »Ovo je i prilika da gostima pokažemo što smo to za deset godina uradili na polju upravljanja otpadom. Krenuli smo od edukacije, a zatim smo proširili projekt na nabavu kanti, kontejnera, postavljanju reciklažnih otoka. Partnerima iz Srbije prenosimo naša iskustva kako bi i

Snaga iz Ljubljane, a primjere dobre prakse iz Francuske i grada Nevera predstavio je **Hubert Falet** iz poduzeća *Fabrice Berger* iz Nevera. Neki od zaključaka koji su se mogli čuti na ovoj konferenciji je da je separacija otpada potrebna, kako bi se smanjila količina otpada na deponijama, kao i da se pravilnom separacijom i recikliranjem štiti životni okoliš i otvaraju se nova radna mjesta jer se angažiraju ljudi koji rade na liniji za separaciju.

Suzana Darabašić

Izazovi projektnog financiranja udruga

MATA MATARIĆ,
predsjednik HKUD *Vladimir*
Nazor, Sombor

Sporni kriteriji



HKUD *Vladimir Nazor* aktivno sudjeluje na natječajima Republike, Pokrajine, grada Sombora i HNV-a. Kada se objavi natječaj, na Izvršnom odboru odlučujemo s kojim projektom ćemo sudjelovati na natječajima, a onda posao preuzimaju naše stručne članice koje pripremaju projekte koje šaljemo na natječaje. Kod pokrajinskih tajništva natjecali smo se s četiri projekta, a odobrena su nam tri.

U slučaju natječaja dva pokrajinska tajništva projekti se upućuju HNV-u na odlučivanje o opravdanosti ulaganja u te projekte i konačnom iznosu sredstava. Posljednji slučaj bio je natječaj tajništva za kulturu i javno informiranje u ukupnom iznosu od dva milijuna, a na HNV-u se, navodno, odlučivalo o pojedinačni iznosima. Po meni to je urađeno nedemokratski, jer o tome nisu odlučivala povjerenstva HNV-a nadležna za određene oblasti. Kako i u prošlom mandatu te odluke donose se u užem krugu ljudi, uglavnom Izvršnog odbora i bez konzultacija s povjerenstvima prijedlog stiže na HNV. Bojim se da je to početak konačnog ignoriranja udruga koje nisu na većinskoj listi. Mi u *Nazoru* nismo zadovoljni jer nam je na HNV-u oduzeto i to malo para koje smo dobili za Dužionicu. Zato mislim da bi se o tome trebalo raspravljati na razini povjerenstava, gdje bi trebali biti uključeni i članovi udruga. Najvažnije je da se odluke donose bez opterećenja i ne po tome tko je čiji miljenik, tko je na čijoj listi, tko je član DSHV-a...

Za pisanje projekata formirali smo jedan tim ekonomista koji to ozbiljno radi.

Z.V.

KRUNOSLAV ĐAKOVIĆ,
predsjednik HKC *Srijem –*
Hrvatski dom, Srijemska
Mitrovica

Ne žalimo se



Zadovoljni smo dotacijama koje dobivamo od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća i mislim da HNV u okviru svojih mogućnosti, proračuna kojim raspolaže, dobro raspoređuje te dotacije. Dobro je što sve ide preko natječaja i mislim da je to najobjektivniji način sudeći po onome što je koja kulturna udruga ostvarila ili što će ostvariti u narednom razdoblju.

Redovito smo aplicirali za sredstva osim u HNV-u i Veleposlanstva Republike Hrvatske i kod lokalne samouprave i Autonomne Pokrajine Vojvodine i iskreno, ne možemo se požaliti na dotacije nijednog državnog tijela, mada uvijek treba više novaca, ali s obzirom da je država u krizi i nitko nema dovoljno novca mislim da dobivamo realne cifre.

Imam samo jedan prigovor vezan za rok isplate tih sredstava. Kulturne udruge se tijekom cijele godine moraju na neki način zaduživati, jer fizički je nemoguće živjeti i djelovati tijekom cijele godine ako dotacije dobijemo tek krajem godine. Svi projekti i natječaji su početkom kalendarske godine ili krajem prethodne i čak kada se dobiju pozitivne potvrde i rješenja, novci obično stignu na račun tek u desetom ili jedanaestom mjesecu, a sredstva moramo pravdati do dvanaestog mjeseca.

Što se tiče pisanja projekata, osobno se već dugo bavim pisanjem raznih molbi za HKC *Srijem* i za pokrajinske i gradske natječaje, tako da nam neka stručna pomoć nije za sada potrebna. Međutim, postoji i veća razina projekata kao što su europski koji su mnogo kompliciraniji gdje bi nam pomoć itekako dobro došla.

S.D.

MARINKO PRČIĆ,
predsjednik UO HKC
Bunjevačko kolo, Subotica

Sporo i teško



Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* aplicira na brojne natječaje kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj, ali sve to ide nekako jako sporo i teško. Prošle godine smo aplicirali na natječaje koje su raspisivali Grad Subotica, pokrajinsko tajništvo, republičko ministarstvo kao i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Srbiji. Od oko 14 poslanih projekata odobrena su nam sredstva na pet natječaja. Nismo zadovoljni tim postignućem, te imamo namjeru osposobiti jednu osobu koja bi se bavila pisanjem projekata. Smatramo da taj kapacitet ne koristimo u dovoljnoj mjeri, a s druge strane imamo veoma velike potrebe. Stoga moramo poraditi na tom planu i u tom smislu potrebna nam je pomoć. Osim projektnog financiranja niti ne vidim druge mogućnosti da dođemo do sredstava, a također šteta bi bilo da to ne iskoristimo jer imamo neophodne preduvjete, imamo suradnju s kulturnim institucijama u Srbiji i izvan nje. Stoga moramo naći osobu koja bi radila samo na pisanju projekata.

Od naše krovne institucije dobivamo jako malo sredstava, a od Grada također nismo dobili ono što nam je bilo obećano za prošlu godinu, odnosno dobili smo samo dio novca.

Vidjet ćemo što će biti s obećanim sredstvima iz gradskog proračuna, očekujemo ovih dana informacije o tome i da se bar donekle ispoštuje prošlogodišnje obećanje.

Projektno financiranje vidimo kao jedinu mogućnost, pokušali smo ne izostat i s natječaja jer to vidimo i kao našu dužnost i obvezu, a nadamo se da ćemo u tomu biti bolji i uspješniji u budućnosti.

S.M.

**RAZGOVOR POVODOM PREMIJERE FILMA
SVATOVSKI OBIČAJI HRVATA BUNJEVACA:**
RAJKO LJUBIĆ, REDATELJ

Film je najbolji medij za očuvanje kulturne baštine



Prošlog tjedna u dvorani HKC *Bunjevačko kolo* premijerno je prikazan film **Rajka Ljubića** *Svatovski običaji Hrvata Bunjevaca*. Nekoliko stotina gledatelja s oduševljenjem je pratilo dokumentarnu priču o već pomalo zaboravljenim nekadašnjim običajima sklapanja brakova, ispričanu sjećanjima nekoliko žena i vjerno rekonstruiranim igranim sekvencama. Kako je uopće došlo do snimanja ovog, za očuvanje kulturne baštine Hrvata Bunjevaca, izuzetnog vrijednog filma i što je sve prethodilo njegovom nastajanju, upitali smo njegovog autora i redatelja.

U kojoj mjeri vidite važnost i vrijednost filma *Svatovski običaji Hrvata Bunjevaca* za očuvanje kulturne baštine s ovih prostora?

Nažalost očuvanje kulturne baštine je danas već postalo otrcanom temom jer se ovom tematikom već svi bave kroz velike riječi, a zbilja malo tko radi na konkretan način. I malo tko razumije što sve treba raditi na pravom očuvanju kulturnih vrijednosti iz prošlosti. Opet, ono što ja radim je također nastojanje očuvanja baštine Hrvata Bunjevaca u ovim krajevima, jer, iako nisam Hrvat Bunjevac nego

Hrvat, osjećam njihovu zapostavljenost kroz cijelu povijest postojanja medija i na ovaj vizualni način sam sebi dao zadaću i pokušati je sačuvati za buduća pokoljenja.

Film, kao jedan od najjačih suvremenih medija, ima moć bližeg, bržeg i konkretnijeg prikazivanja svoje tematske odrednice. U čemu je njegova konkretna prednost u odnosu na druge medije?

Osobno mi se čini kako je film trenutačno najpovoljniji medij za očuvanje kulturne baštine jer predstavlja zorni prikaz običaja, nošnji, ponašanja i gestikulacije, te svega drugog što ide uz određenu tradiciju. Slikom i riječju se sve može uraditi i pokazati vjerno kako je to nekada stvarno i bilo. Na taj način se i mlade generacije mogu praktično obučavati, vizualno sagledavajući sve detalje vezane uz određeni običaj.

Koliko je danas teško praviti dokumentarni film s vremenskim otklonom od pedeset i više godina?

Svaki film koji se bavi nekom prošlošću je jako teško napraviti, jer prije svega sve to zahtijeva mnogo novaca. Treba prikupiti sve elemente koji se dotiču prošlosti, a njih danas gotovo

da i nema, s druge strane teško je jer sve manje ima ljudi koji imaju precizna saznanja i sjećanja o toj prošlosti. Konačno sve je manje autentičnih prostora i rekvizite iz starih vremena i sveukupno govoreći jako je teško sve to objediniti da bi se vjerno evocirala prošlost.

Što je sve, od pripremnih radnji do završnih sekveneci, pratilo nastajanje filma *Svatovski običaji Hrvata Bunjevaca*?

Prvo je trebalo donijeti odluku, jer sam znao kako **Grgo Piuković** već godinama ima želju napraviti film o svatovskim običajima, međutim nikada se nisu poklopile moje i njegove želje da to uradimo. Pa smo se ovoga puta, preko njegove kćeri **Jelene Piuković**, uspjeli dogovoriti i sporazumjeti.

Obitelj Piuković se potom izuzetno angažirala u prikupljanju potrebitih povijesne građe, pripremi nošnja i svega bez čega ovaj film ne bi mogao nastati, za što im iskazujem golemu zahvalnost. Animirano je više od trideset ljudi voljnih za sudjelovanje u snimanju filma, što danas uopće nije jednostavno, potom su svi oni na autentičnim lokacijama upoznati s tematikom filma, pripremljeni za svoje uloge i tek tada smo mogli započeti sa snimanjem. Jedna velika priprema je prethodila prije nego što smo uključili kameru, osobito kada se radilo o snimanju igranih dijelo-

va ovoga u biti dokumentarnog filma.

Pored svih svojih prednosti film je ipak najskuplji medij. Kako ste uspjeli zatvoriti financijsku konstrukciju cijeloga zamišljenoga projekta?

Prvo smo konkurirali za sredstva na natječaju 2013. godine, pa nismo ništa dobili. Koncem prošle godine smo ipak dobili neke sitne novce od grada Subotice, preko naših posrednika, kojima se ovim putem zahvaljujemo, ali ta suma je bila vrlo skromna. Da bi realizirali film, morali smo uložiti svoj entuzijazam i sva moguća osobna sredstva – od novčanih pa sve do tehničkih, materijalnih i svega drugoga bez čega ova lijepa tema ne bi mogla biti adekvatno i vjerodostojno prikazana.

Na koncu, film nose isključivo ženske naratorice. Zbog čega nema ni jedne muške osobe pred vašom kamerom?

Žene su oduvijek prednjačile u očuvanju svih narodnih običaja, jer su one same po sebi mnogo više sklonije njegovanju kulturne baštine. Muškarci su, s druge strane na takve teme uvijek pomalo »svezani«, izuzev kada trebaju svjedočiti o vremenu koja su bila teška, kada su bili proganjani od vlasti i sl. I zato kada su u pitanju stvari vezane uz domaćinstva, folklor i sve drugo što je blisko čuvanju narodnih običaja, muškarci stvar prepustaju ženama. A pokazalo se kako one to zbilja odlično rade.

Dražen Prčić

Isprika

U tekstu *Urediti pitanje manjinskog obrazovanja* objavljenog u *Hrvatskoj riječi* u broju 618 od 13. veljače 2015. pogreškom je došlo do netočnog navoda sa sastanka predstavnika HNV-a i radne skupine Ministarstva prosvjete za izradu Akcijskog plana za obrazovanje na manjinskim jezicima. U tekstu je osobno negativno stajalište predsjednika HNV-a **Slavena Bačića** o bilingvalnoj nastavi pogrešno prenijeto kao stajalište HNV-a, te pogrešno stavljeno u kontekst postojeće hrvatsko-engleske bilingvalne nastave. Budući da nisam bila upoznata s prijedlogom da se uvede model srpsko-hrvatske bilingvalne nastave, a da to nije bilo eksplicitno rečeno na sastanku, pogrešno sam izneseno stajalište stavila u kontekst postojeće hrvatsko-engleske bilingvalne nastave.

U svom radu uvijek poštujem čitatelje i držim do odgovornog i vjerodostojnog novinarstva, koje je jedinstvena struka upravo po tome što su pogreške javne i ne mogu se sakriti.

Ispričavam se roditeljima djece upisane na bilingvalnu nastavu u Tavankutu i čitateljima.

Slavica Mamužić, novinarka Hrvatske riječi

Otvoreno pismo *Solidarnosti* ministru Selakoviću

Udruženje građana *Solidarnost* uputilo je otvoreno pismo ministru pravde **Nikoli Selakoviću** u kome podsjeća da je u posljednje tri godine podnijelo šest kaznenih prijava Osnovnom javnom tužiteljstvu Subotica i MUPU za pljačku u privatizaciji *Severa*, *Agrokombinata*, *Azotare*, *Mladosti*, *Ikoma* i *Agro seme Panonije*. *Solidarnost* pita zašto za ovu pljačku ne odgovaraju počinitelji, nego moraju odgovarati samo zaposleni koji su izbačeni na ulicu. Rad Osnovnog suda u Subotici je u cjelini, osim par pojedinaca katastrofalan, neprofesionalan i nezakonit, ocjenjuje *Solidarnost*. Zbog nerada i predsjednice suda i većine suda u tijeku je ovrha 460 radnika *Severa* koji su izgubili zaostale plaće od 1997. do 2002. godine. U priopćenju se kaže da će udruženje naći načina suprotstaviti se maltretiranju ojađenih radnika, a od ministra se traži da spriječi dalju negativnu eskalaciju događaja i gnjev ogorčenih građana.

Visoki računi za grijanje

Nakon priopćenja GO Socijaldemokratske partije Srbije u kojem se navodi da se ovoj stranci obratio veliki broj građana nezadovoljnih visokim siječanjim računima za grijanje, koji su obračunati po novom tarifnom sistemu *Subotičke toplane*, priopćenjem se obratio i lokalni odbor Demokratske stranke navodeći da će pokrenuti, na narednoj sjednici Skupštine Grada, inicijativu da se stavi van snage Rješenje o davanju suglasnosti na Odluku o cijenama za isporučenu toplotnu energiju *Subotičke toplane*. U JP *Subotička toplana* podsjećaju da se po novom tarifnom sistemu grijanje više ne plaća 12 nego šest mjeseci godišnje. U cijenu je sada uračunat i fiksni dio koji se plaćao tijekom čitave godine, i sada je cijena jedinstvena. U *Toplani* napominju da korisnici daljinskog grijanja i pored toga mjesečne račune u tijeku sezone grijanja izmiriti najmanje 60 posto, a ostatak platiti zaključno s 25. kolovozom tekuće godine, prenosi *Radio Subotica*.

Natječaji za poljoprivrednike do 10. użujka

Najkasnije do 10. ožujka Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu objaviti će svih 27 natječaja za dobivanje bespovratnih sredstava, izjavio je zamjenik pokrajinskog tajnika za poljoprivredu **Branislav Knežević**. On je na tribini u Subotici rekao da Pokrajina ove godine raspolaže s blizu milijardu dinara koji će, osim kada je riječ o pomoći staračkim domaćinstvima, svi biti namijenjeni razvoju poljoprivrede u Vojvodini. Za navodnjavanje i protugradne mreže će biti izdvojeno 270 milijuna dinara, za staračka domaćinstva 140, stočarstvo 125, preradu u domaćinstvu 70, plastenike 60 i za skladišne kapacitete 50 milijuna dinara. Osim bespovratnih sredstava, poljoprivrednicima će i ove godine na raspolaganju biti krediti Razvojnog i Garancijskog fonda Vojvodine.

Mađarska financira restauraciju Sinagoge

Upravljanje u okviru Fondacije Sinagoga, osim predstavnika grada i Židovske općine, ubuduće će biti uključeno i Mađarsko nacionalno vijeće, dio je nedavno usuglašenog sporazuma. Mađarsko nacionalno vijeće je ovaj status dobilo zahvaljujući činjenici da mađarska država upravo preko Vijeća financira restauraciju Sinagoge. Nakon što je već izdvojila 100 milijuna forinti, tj. oko 330.000 eura, mađarska vlada je donijela odluku da za obnovu ovog spomenika kulture od izuzetnog značaja izdvoji još 400 milijuna forinti. Time će Mađarska u obnovu Sinagoge uložiti ukupno 1,5 milijuna eura, a procjenjuje se da će to biti dovoljno da se uradi i njena veoma složena, unutarnja restauracija i uređenje okolnog prostora. Cjelokupan posao bi trebao biti završen do 2017. godine.

Subotica na sajmu turizma u Budimpešti

Turistička organizacija grada Subotice predstaviti će se na predstojećem Sajmu turizma u Budimpešti, koji je otvoren u četvrtak, 26. veljače. Prije toga subotička Turistička organizacija sudjelovala je na Sajmu turizma u Beogradu, gdje je predstavila svoj novi vizualni identitet koji će koristiti u narednih nekoliko godina, kao i redizajnirane vodiče kroz Suboticu i Palić, te vinsku regiju.

Milan Popović ponovno predsjednik Samostalnog sindikata

Na izornoj skupštini Samostalnog sindikata Grada Subotice za predsjednika u narednom petogodišnjem mandatu ponovno je izabran **Milan Popović**, a za dopredsjednika **Stevan Hudi**. Oni su dobili povjerenje 46 od 47 članova Skupštine i bili su jedini kandidati na prijedlog 70 posto sindikalnih organizacija. Milan Popović je izjavio da ovaj sindikat sada u gradu ima oko 13 tisuća članova u stotinjak organizacija, od kojih je 60 posto u ustanovama, a 40 posto u poduzećima. Za proteklih pet godina Samostalni sindikat je zbog gašenja tvrtki izgubio oko tisuću članova, ali mu je istodobno prišlo blizu 1.500 radnika, izjavio je Popović.

IZLOŽBA AKVIZICIJA U GRADSKOM MUZEJU

Veličina geste darivanja

Novi predmeti koji su pristigli u muzej u posljednje četiri godine prikazani su na izložbi pod nazivom Nove akvizicije Gradskog muzeja Subotica i mogu se pogledati do kraja ožujka

Posljednjih nekoliko godina, u usporedbi s ranijim razdobljem, znatno je više novih predmeta koji su postali sastavnim dijelovima muzejskih zbirki. Dio njih prikazan je na izložbi pod nazivom *Nove akvizicije Gradskog muzeja Subotica* koja je otvorena prosinca prošle godine i može se pogledati do kraja ožujka.

»Riječ je o izložbi koja predstavlja izbor predmeta koji su pristigli u subotički muzej posljednje četiri godine, od siječnja 2010. do prosinca 2014. Izložba je kompleksnog tipa, kakav je naime i sam subotički muzej, što znači da su na izložbi prikazani novo pridošli predmeti svih odjeljenja u Gradskom muzeju: arheološkog, stručne knjižnice, biološkog, umjetničkog, etnološkog i povijesnog«, kaže **Ljubica Vuković Dulić** povjesničarka umjetnosti i kustosica u Gradskom muzeju.

IZBOR NAJZANIMLJIVIJIH PREDMETA

Novi predmeti do muzejskih zbirki u proteklom razdoblju pristigli su kao poklon ili putem otkupa, koji su omogućeni sredstvima Grada Subotice, Pokrajinskog tajništva za kulturu, Ministarstva kulture te fondacija Nacionalnog kulturnog fonda (Nemzeti Kulturális Alap) i Fondacije *Bethlen* iz Mađarske. »Neki od predmeta pristigli su u muzej i tijekom priprema pojedinih izložaba koje su se održale u proteklome četverogodišnjem razdoblju. Tako smo, primjerice, tijekom pripreme izložbe *Secesija u subotičkim riznicama* za zbirku Odjela povijesti umjetnosti pri-

bavili predmete koji se vežu za ovaj stilski pravac. Neki od ovih predmeta prikazani su i na izložbi akvizicija, kao npr. predmeti koji se vežu za unutarnje uređenje, poput stolica, stolova, keramičkih, porculanskih, staklenih i metalnih uporabnih predmeta, i sl.«, kaže Ljubica Vuković Dulić.



Ljubica Vuković Dulić među akvizicijama

Među predmetima koje su za ovu priliku izdvojili stručnjaci Arheološkog odjeljenja jesu artefakti s nekropola iz avarskog perioda nalazišta kod Kanjiže te iz srednjovjekovnog perioda s nalazišta na Kaponji (Tavankut) i Feketiću. Prirodoslovni odjel većinu svojeg biološkog materijala prikuplja na terenu, odnosno zbirku nadopunjava prepariranjem uginulih životinja, a koje pristižu od lovaca, građana ili paličkog Zoološkog vrta. Odjel stručne knjižnice u četiri cjeline predstavlja izbor izdanja subotičkog muzeja u protekle četiri godine, potom izbor izdanja pribavljenih poklonom, razmjennom sa srodnim institucijama te otkupom. Građa povijesnog, etnološkog i umjetničkog odjela

poširuje se poklonima i otkupom, što je rezultat terenskoga rada. Etnološka zbirka obogaćena je kolekcijom svetih sličica, dozidnica, liječničkim priborom, alatom krojačke radionice, različitim odjevnim predmetima i dr., dok je zbirka povijesnog odjela obogaćena tehničkim aparati-

ma, različitim vrstama tiskanoga materijala (čestitke, razglednice, pisma, novine, kalendari).

MUZEJSKE ZBIRKE RASTU

»Umjetnički odjel obogaćen je velikim brojem predmeta iz oblasti likovne i primijenjene umjetnosti. Na izložbi je prikazan manji segment, dok se u izložbenom katalogu nalazi širi popis predmeta. Radi se o pojedinačnim predmetima autora koji su svojim stvaralaštvom ili podrijetlom vezani za Suboticu (**Sándor Oláh, Pál Petrik, Martin Džavić, Sava Halugin, Tibor Szarapka** i dr.), ali i o skupinama predmeta poput kolekcije kulturnog i političkog plakata – poklon **Mirka Molnara**, potom kolekcije kaza-

lišnog plakata **Györgya Borosa**, kolekcije slika **Bele Durancija**, kolekcije nacrti za odjeću i realiziranih odjevnih predmeta modne dizajnerice **Edite Izrael...** Vrlo je teško izdvojiti nešto kao značajnije, jer je svaki od predmeta u zbirci sa valjanim razlogom. Na izložbi je npr. skulptura **Ane Bešlić**, koja je u subotički muzej pristigla kao poklon nakon obilježavanja sto godina od njezinog rođenja 2013., tu su i radovi slikara **Ivana Tikvickog**, čiju izložbu smo priredili 2013. povodom stote godišnjice njegovog rođenja, nakon čega je u muzeju ostala i skupina njegovih djela koja upotpunjena s onim što je već u muzeju bilo od ranije, pokriva čitavo njegovo stvaralačko razdoblje«, kaže Ljubica Vuković Dulić.

Ona ističe da se izložbe akvizicija realiziraju u određenim vremenskim razmacima, kako bi se javnost informirala o tome što je ono novo pristiglo u muzej. Ovakve izložbe imaju za cilj ukazati i na činjenicu da muzeji nisu statične institucije, da muzejske zbirke nisu zatvorene cjeline, već da se one neprestano nadopunjuju i rastu. »Održavati kontakt s publikom znači između ostalog i obavještavati ih o tome što se u muzeju događa, o tome što je ono novo pristiglo u muzejske zbirke putem politike otkupa. Važno je također ovakvom vrstom izložbe istaknuti i značaj geste darivanja od strane sugrađana kojom se oni sami uključuju u proces očuvanja i zaštite naše kulturne baštine«, kaže Ljubica Vuković Dulić.

S. Mamužić



VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 27. veljače do 5. ožujka

26. VELJAČE 1804.

Izaslanici Gradskog vijeća Subotice, gradonačelnik **Jakov Sarić** i predsjednik Vanjskog vijeća (Tribunus plebis) **Petar Kuntić**, predali su predstavnicima Općinskog vijeća Šandora, na čelu s predsjednikom **Isakom Arackim**, ugovor sklopljen između grada i vlastelinskog sela Šandor. Tom prigodom su im uručili i općinski žig.

26. VELJAČE 1919.

Na Velikoj skupštini Narodnog vijeća Vojvodine u Novom Sadu, izabrani su zastupnici za Ustavotvornu skupštinu novostvorene države Srba, Hrvata i Slovenaca. Među njima su bili Subotičani: župnik **Blaško Rajić**, dr. **Stipan Vojnić Tunić**, dr. **Franjo Sudarević**, dr. **Jovan Radonjić**, **Ivan Crnković**, dr. **Jovan Manojlović** i **Ivo Matić**.

26. VELJAČE 1960.

Odlukom oba vijeća Narodnog odbora Subotičkog kotara, Općinska poslovica za kulturno-umjetničke priredbe reorganizirana je u Kulturno-propagandni centar, za čijeg je čelnika izabran kazališni i kulturni djelatnik **Lajčo Lendvai**.

27. VELJAČE 1972.

Umrro je **Ljudevit Vujković Lamić Moco**, službenik subotičke filijale Narodne banke Jugoslavije, pjesnik i pripovjedač. Zastupljen je u nekoliko zbornika, hrestomatija i antologija. U mladosti je bio svestrani sportaš, potom aktivni atletski i nogometni trener i sudac u više sportskih disciplina. Rođen je 12. kolovoza 1907.

28. VELJAČE 19200.

Počela je zamjena novca, zapravo mađarske krune u dinare Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, prema paritetu 250 kruna za 100 dinara. Zamjena novčanica od 20, 50, 100 i 1.000 kruna trajala je do 15. ožujka.

28. VELJAČE 1946.

Odlukom Vrhovnog stožera Jugoslavenske armije prestala je postojati 51. divizija te u njenom sklopu i 8. vojvođanska udarna brigada. Za osam mjeseci (245 ratnih dana), prevalila je dug put od tisuću i pol kilometara, sudjelujući u pet krupnih operacija na bojišnici i deset samostalnih pothvata. Iz njenog sastava poginulo je i nestalo 1.116, a povrijeđeno oko tri tisuće boraca.

1. OŽUJKA 1847.

Rođen je **Lazar Mamužić**, odvjetnik, političar, gradonačelnik Subotice punih osamna-



est godina (1884. – 1902.). bio je zamjetno vješt, poduzetan i inventivan javni djelatnik, zainteresiran za skladni razvoj u gotovo svim oblastima društvenog života grada i njegova gospodarstva. Iskustva stečena na studiju u inozemstvu i brojnim putovanjima diljem Europe, umješno je i uspješno unosio u svakodnevicu Subotice. Umrro je 25. srpnja 1916.

1. OŽUJKA 1920.

Novootvoreni Pravni fakultet u Subotici počeo je djelovati u zgradi tadašnje Centralne osnovne škole (kasnije Građevinske, potom Kemijske tehnike škole). Za 21 godinu postojanja i rada, gradu, pokrajini i zemlji ovaj je fakultet dao više naraštaja diplomiranih pravnika, odvjetnika, sudaca i dr. Ugašen je travnja 1941.

2. OŽUJKA 1882.

Bečka tvrtka *Granhut i Mandl* nudi gradu Subotici probno uvođenje električnog svjetla, ali su gradski čelnici odbili ovaj prijedlog. Plinsko osvjjetljenje je uvedeno 1890. te je grad postupno osvjjetljen s oko 1.100 kandelabra.

2. OŽUJKA 1997.

Na sceni *Népkőra*, članovi Dramske sekcije HKC *Bunjevačko kolo*, izveli su premijeru predstave pučkog igrokaza **Matije Poljakovića Ode Bolto na ogled**, u režiji **Josipa Bajića**.

3. OŽUJKA 1979.

U Subotici je okončano prvenstvo Jugoslavije u šahu. Prvo mjesto je osvojila Beogradanka **Milunka Lazarević**, a drugo Subotičanka **Tereza Štadler**.

4. OŽUJKA 1764.

Na molbu profesora Gramatikalne škole, Gradsko vijeće je odobrilo nabavu potrebnih količina dasaka za popravak školske pozornice. Čačke, ali i druge, slične priredbe u to se vrijeme održavaju u gradu, u većim dvoranama ili u trpezariji Franjevačkog samostana.

4. OŽUJKA 1923.

U prostorijama D. D. Ferum akcionari su odlučili osnovati Tvornicu električnih strojeva *Sever*. Rad je započet s osam strojeva i dvadesetak uposlenika. Tvornica je doživjela procvat u drugoj polovici XX. stoljeća kada je izrasla u modernu industriju elektromotora, strojeva i automatike, s više pratećih pogona s bezmalo pet tisuća uposlenika.

4. OŽUJKA 1989.

Na Senčanskom (tada Marxovom) putu, u susjedstvu Palače pravde, svečano je pušten u promet novopodignuti autobusni kolodvor, na površini 17.000 četvornih metara.

5. OŽUJKA 1849.

Oko 10 sati prijepodne, u dolini kod tzv. Kaponjske čarde, prema Bajmaku, došlo je do sukoba između mađarske četrdesetosmaške postrojbe i srpskih ustanika koji su se svrstali na strani bečkog dvora. Poslije kraćeg okršaja, u kojem je prednost bila čas na jednoj, čas na drugoj strani, ustanici su prisiljeni na povlačenje, dok je na bojištu ostalo preko 200 mrtvih.

5. OŽUJKA 1882.

Skromnom svečanošću obilježeno je puštanje u promet novoizgrađene željezničke pruge Subotica – Novi Sad. Inače, prva željeznička pruga u ovom području bila je na relaciji od Segedina preko Horgoša, Palića, Subotice i Sombora, a puštena je u promet početkom rujna 1869. godine.

POGLED S DRUGE STRANE: VIŠE PAŽNJE I URBANE OPREME BICIKLISTIČKOM PROMETU

Čari i nevolje na dva kotača

Kažu, »subotički« je vozi-ti bicikl! Zaljubljenici u vožnju na dva kotača bicikl smatraju savršenim prijevoznim sredstvom kojim se lako, besplatno i po vlastitom voznom redu stiže do svake točke u ovom ravničarskom gradu. Oni koji duže pamte, naviku stanovnika o prijevozu dvokotačem, bilo do trgovine na uglu ulice, ili na drugi kraj grada, do izlazišta ili i okolnih sela, tj. nastajanje i širenje takve navike, vezuju još za rad subotičkog *Partizana*, nekada nadaleko poznatog i kvalitetnog proizvođača bicikla. To je, naravno, subotički nostalgikan i pristrasan pogled na stvaranje tradicije vožnje biciklom – uostalom, bicikl vole i voze i u gradovima koji nisu imali takvu tvornicu – ali i majstori u servisu potvrđuju kako se još uvijek susreću s biciklima koje je proizvodila subotička tvornica tijekom svoje duge povijesti. Još traju, iako ove tvornice više nema, tako je bio kvalitetan materijal od kojih su pravljeni.

RAZLIČITE NAMJENE

Posljednjih godina korištenje bicikla preraslo je u pravi »pokret«, u kojem sudjeluju sve generacije. Nije to samo zbog ljubavi prema biciklizmu. Živi se teže, novčanici su tanji, pa su se ljudi vratili biciklima, najjeftini-

jem i praktičnom prijevoznim sredstvu. Tako je i pristup biciklu kao prijevoznim sredstvom različit: netko ga koristi zato što mora, jer bez dodatnih materijalnih izdvajanja stiže gdje je i lako prelazi i dijelove grada bez autobusnih linija; drugi zato što vole bicikl i uživaju njime u

odricanju prijevoza biciklom, ipak, riskirajući po mokrim i skliskim prometnicama. A sa suncem i ugodnijim vremenom ulice su prepune biciklista.

Nužnost biciklističkog prijevoza, vezanu za sve težu materijalnu situaciju, potvrđuje još jedna pojava. Ima je na Paliću,

stvo za ljude koji stanuju dalje i nemaju drugog prijevoza.

POTREBNA JE OPREMA

Sugovornica koja, također, biciklom dolazi do radnog mjesta na Paliću iz okoline, komentira: »Mora se nekako stići do radnog mjesta. Mnogima među nama jedini izbor je bicikl. Ili pješice, ali je daleko«. Ima ih što biciklom iz okolnih sela dođu do Palića, iz Bačkih Vinograda, na primjer, a onda odavde autobusom nastave do radnog mjesta u gradu, jer im je puno cijeli put prijeći na dva kotača, pogotovu kada je hladno, na svako pokretanje teme o prijevozu biciklima, stižu komentari na neodgovarajuću prometnu i urbanu opremu, neprilagođenu gradu u kojem veliki dio stanovništva svakodnevno prometuje biciklima. Ima i onih koji se interesiraju za postavljanje biciklističkih staza sve do Male

Bosne, Bajmaka i drugih okolnih mjesta, a pogotovu za prohodnu trasu oko jezera Palić. Osim primjedbi na nepostojanje dovoljnog broja biciklističkih staza u gradu biciklista, i neredovito održavanje postojećih, žalbe se odnose i na lošu urbanu opremu, kao što su stari i dotrajali držači za parkiranje, koje je novo vrijeme pregazilo.

Subotičani uporno voze bicikl! To bi se svakako moralo primijetiti u planiranju, održavanju i uređivanju gradskih ulica.

Katarina Korponaić

Bicikl je najraširenije i najjeftinije prijevozno sredstvo, a najmanje je učinjeno za udobnost i sigurnost prometne komunikacije upravo na dvokotačima



Ovako je kod nas

obilasku gradskih ulica i okoliša; mnogima je to sredstvo za stjecanje dobre fizičke kondicije i rekreativni rekvizit... Što god bio razlog za korištenje, svaki pogled na ulice potvrđuje masovnost.

Kada je u pitanju potreba, bez obzira je li u pitanju ušteda na automobilskom gorivu ili autobusnim kartama, ili lakša dostupnost različitim dijelovima grada u vlastitom planiranju putanje na dvokotaču, ona je bila očita tijekom cijele ove zime. Čak i u ono malo zimskih dana pod snijegom, pojedini Subotičani nisu se

ali i u drugim dijelovima grada, pokraj pojedinih autobusnih stajališta. Na palićkom stajalištu, u prometnom zanatskom i trgovinskom centru, svakoga jutra stvara se neformalni mini-parking bicikla. Ovdje svoje bicikle odlažu oni koji su iz okolice stigli na Palić, zato što tu rade, ili zato što nastavljaju put autobusom do radnog mjesta u gradu. Tko čuva dvokotače odložene na nekoliko sati? Svi, u tom malom poslovnom centru, jer se poznaju međusobno i znaju od kolike važnosti je ovo prijevozno sred-

GRADSKA KNJIŽNICA NASTAVLJA RAD NA FORMIRANJU ODJELA NA HRVATSKOM JEZIKU

Središte prožimanja kultura

Subotička Gradska knjižnica jedina je ustanova kulture u Republici Srbiji koja dosljedno i svakodnevno postavlja svoj rad na tri jezika: srpskom, mađarskom i hrvatskom, i na to smo doista iskreno ponosni, kaže Dragan Rokvić

Akcijom naslovljenoj *Knjižnici s ljubavlju* subotička Gradska knjižnica ove je godine prvi puta obilježila Međunarodni dan darivanja knjiga, što je jedna u nizu aktivnosti kojima se kroz godinu planira obilježiti 125 godina postojanja i rada ove subotičke ustanove. Godinu jubileja označit će i nastavljane posla na formiranju Odjela na hrvatskom jeziku započeto prije par godina.

»Gradska knjižnica u Subotici je najstarija ustanova kulture osnovana 1890. godine i jedno je od najznačajnijih mjesta u gradu koja čuva kulturnu baštinu građana Subotice. Tijekom tih 125 godina Knjižnica je prošla različite faze prateći društvene i povijesne promjene, među kojima je osobito za nas značajna 1993. godina kada su na teritoriju tadašnje

Općine Subotica službenim jezicima proglašeni srpski, mađarski i hrvatski. Sukladno tome trebalo je, po mom mišljenju, već tada pristupiti onome što radimo unazad dvije, tri godine, formiranju i formatiranju Odjela na hrvatskom jeziku kako bi se i na taj način pokazala briga za žitelje koji pripadaju hrvatskom etničkom korpusu«, kaže **Dragan Rokvić** direktor Gradske knjižnice Subotica.

ZAVRŠAVA SE POPIS KNJIŽNICA

On podsjeća da je od 11 ustanova kulture u Subotici Gradska knjižnica prva počela vrlo pažljivo i precizno uvoditi Hrvatski odjel imajući u vidu da proces koji je započeo devedesetih godina razgradnjom bivše Jugoslavije još nije u dovoljnoj mjeri zakon-

ski reguliran. »Krajnje pažljivo i oprezno počeli smo s razdvajanjem fonda, smatrajući svakako da sve ono što pripada standardiziranom hrvatskom jeziku nepobitno moramo smjestiti tamo gdje on i pripada. U isto vrijeme smo započeli sređivati naš fond, koji da podsjetim ima preko 300.000 naslova, i taj veliki sveobuhvatan posao je nezamisliv bez temeljite reforme Gradske knjižnice«, kaže Rokvić.

Ističući da je jedan od planova nastojanje da sve knjige koje se nalaze u zgradi Gradske knjižnice budu tijekom 2015. popisane u elektroničkoj formi u programu cobiss, čime će konačno ove godine biti završen kompletan inventar knjiga, i završen posao kakav do danas nije nikada napravljen.

Istodobno ova ustanova bilježi podatak prema kojemu je tije-

kom prošle godine realizirano više od 600 različitih aktivnosti, čime nadmašuje aktivnosti svih ostalih ustanova kulture zajedno i sjedeći o iznimno velikoj i razgranatoj aktivnosti.

REGIONALNA INSTITUCIJA

»Kako bismo izveli reformu Gradske knjižnice, postavili je kao modernu suvremenu knjižničarsku ustanovu i naše planove uspjeli učinkovitije ispuniti potrebna nam je ne samo bolja i učinkovitija suradnja s gradom, pokrajinom i republikom nego i s Hrvatskom i Mađarskom. S tim u vezi prvi put smo prošle godine potpisali sporazum o suradnji s Knjižnicama Grada Zagreba i s Gradskom sveučilišnom knjižnicom Osijek. I to je tek prvi korak u planiranju da se Gradska knjižnica, koja je jedna od 170 knjižnica na teritoriju Republike Srbije, u narednom razdoblju postavi kao regionalna institucija koja će stvarno i istinski biti središte i čvorište prožimanja kulture, knjige, pisma i pisaca na način kako to i zahtijevaju standardi EU«, kaže Dragan Rokvić ističući da je s tim u vezi ova ustanova suočena s nizom velikih problema među kojima je neophodno zakonsko reguliranje prometa knjiga s Republikom Hrvatskom i Mađarskom.

ZAKONSKI REGULIRATI PROMET KNJIGA

»Već godinama podsjećamo na to, i smatram da je sramotna činjenica da mi danas nemamo

KNJIŽNICI S LJUBAVLJU

Akcijom naslovljenom *Knjižnici s ljubavlju* subotička Gradska knjižnica ove je godine prvi puta obilježila Međunarodni dan darivanja knjiga, a koliko je lijepo akcija prihvaćena govori podatak da je tijekom šest dana knjižnici darovano 2.780 naslova.

»U akciji Knjižnici s ljubavlju prikupljeno je oko 1.200 knjiga na srpskom jeziku, 800 na hrvatskom i oko 750 na mađarskom, a o otvorenosti i širini čitalačke kulture sugrađana svjedoče knjige pisane na drugim slavenskim jezicima, te nekoliko desetina poklonjenih knjiga napisanih na engleskom i njemačkom jeziku. Akciju je poduprlo oko stotinu građana i odazvalo se 17 različitih udruga kulture, nakladničkih kuća i odgojno obrazovnih institucija«, kaže **Nevena Mlinko** koordinatorka akcije i djelatnica Gradske knjižnice izražavajući zahvalnost svima koji su sudjelovali u akciji.

Prikupljene knjige, koje su najvećim dijelom popularno zabavno štivo i školska lektira, osim u središnjoj zgradi knjižnice bit će usmjerene i ograncima u Aleksandrovu, Tavankutu, Žedniku, Paliću, Bajmaku, Čantaviru.

Akciju su poduprle i hrvatske udruge i institucije: nakladnička kuća *Školska knjiga*, NIU *Hrvatska riječ*, Zavod za kulturu Vojvođanskih Hrvata, Hrvatska čitaonica, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Hrvatsko akademsko društvo, Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, PU *Naša radost* i OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta.



Knjižnici s ljubavlju: Dragan Rokvić, mons. Stjepan Beretić, Lazar Cvijin, Marija Mandić, Bernadica Ivanković

takvu vrstu sporazuma. Također smatram da je najbolje i najučinkovitije suradnju najprije uspostaviti u području kulture, a ovdje knjizi pripada posebno mjesto. Zašto je ovo važno i zašto na to stalno trebamo podsjećati naše građane i korisnike? Subotička Gradska knjižnica praktično je i formalno jedina ustanova kulture u Republici Srbiji koja dosljedno i svakodnevno postavlja svoj rad na tri jezika: srpskom, mađarskom i hrvatskom, i na to smo doista iskreno ponosni. Ponosni smo i na činjenicu da polako i postupno uspostavljamo Hrvatski odjel sukladno našim mogućnostima. Kao direktor mogu reći da ovdje postoji određeni pomak i rezultat u odnosu na minulo razdoblje, ali i da taj posao još nije dobio okvire i zamah kakav bi trebao imati. Razlog tome je svakako i godinama nepravедno zapostavljeno zapošljavanje stručnog i kvalitetnog kadra na hrvatskom jeziku», kaže Rokvić.

TREBA NAM POTPORA

Ravnatelj je posljednjih godinu, dvije ustao i praksu da se prilikom nabave knjiga uspostavi ravnopravna razina prilikom raspodjele novca, odnosno da se sredstva gradskog proračuna podjednako podijele za kupnju knjiga na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku. »Međutim, zbog neujednačenosti cijena taj broj kupljenih knjiga na hrvatskom oscilira i znatno je manji nego broj knjiga na srpskom i mađarskom. S druge strane, zaista moram istaći dobru suradnju s hrvatskim institucijama i organizacijama koje nam doniraju i pomažu«, kaže Dragan Rokvić ističući na kraju da se u Gradskoj knjižnici provodi sveobuhvatan i značajan proces koji ne može biti realiziran na kratko i bez potpore svih institucija, ali i da za to postoji dobra i pozitivna volja.

S. Mamužić

NABAVA KNJIGA, PROGRAMI, RADIONICE

U Gradskoj knjižnici se ove godine nastavlja posao na formiranju Odjela na hrvatskom jeziku. Nakon što je prije par godina izdvojen fundus knjiga na hrvatskom jeziku na Dječjem odjelu, a koncem prošle i na Odjelu za odrasle, sljedeći korak je da se i na ostalim odjelima učini isto. »To je veliki i dugotrajni proces kojim se knjige obrađuju i izmještaju iz jednog fonda u drugi, ali to će nam dati bolju sliku i uvid u ono što imamo i čime raspolažemo, i dakako našim korisnicima olakšava pronalaženje knjiga«, kaže **Bernadica Ivanković**, informatorica na hrvatskom jeziku Gradske knjižnice Subotica.

Osim toga, Odjel na hrvatskom jeziku angažiran je na nabavi knjiga, te je za samo manje od pola godine osigurano oko 2.000 naslova. Osobito vrijedne donacije stigle su iz Nacionalne sveučilišne knjižnice Zagreb, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, te Gradske knjižnice iz Zadra. »Ove godine nastavljamo u istom pravcu, jer cilj nam je da Hrvatski odjel, koji je tek u povojima i gdje su knjige mahom stare i izdanja '70-ih, '60-ih godina, opremimo novim naslovima i novijim izdanjima klasične literature«, kaže Bernadica Ivanković. Osim nabave knjiga Odjelu na hrvatskom predstoje i brojne druge planirane aktivnosti, programi i radionice, među kojima i sudjelovanje u obilježavanju 200. obljetnice rođenja **Ivana Antunovića**.

U MONOŠTORU UČESTALE KRAĐE I OBIJANJA

Lopovska ruka ne bira

*Žale se mještani na krađe i obijanja * Posljednjih mjeseci broj provala u selu povećan, kaže tajnik MZ Mladen Vakoš*

Krađa po kućama, bilo da su vlasnici u njoj ili ne uvijek ima, a novac, zlato i druge dragocjenosti, alat, a posljednjih godina i hrana ono su za čime lopovi najčešće posežu. S vremena na vrijeme u nekim mjestima te krađe postanu učestalije, pa su tako, prije nekoliko godina, drski lopovi harali u Lemešu, ne birajući doba dana niti jesu li domaćini u kući ili ne. Prije dvije godine učestala su bila obijanja kuća u Somboru, a sigurno nije bilo ići ni ulicom noseći torbu, bilo da je to ženska torba ili ona za tržnicu. Sada muku s drskim lopovima kojima se na meti kuće, vikendice, pa i crkva imaju Monoštorci. U jednoj od krađa počinitelji su stradali od vatre koja je izbila, pa su završili na bolničkom liječenju.

NIJE POŠTEĐENA NI CRKVA

Na problem koji imaju s krađama požalili su nam se sami Monoštorci, ogorčeni zbog učestalih krađa u kućama iz kojih se odnosi novac, benzin, suhomesnati proizvodi, ogorčeni što je obijena seoska ambulanta, ukraden čak i jedan traktor.

»Žale nam se mještani na krađe i obijanja, jer je posljednjih mjeseci broj provala u selu povećan. Uglavnom se obijaju kuće koje su prazne i čiji su vlasnici u inozemstvu i u kojima lopovi smatraju da će naći neke vrijednosti, zatim vikendice, a nije bila pošteđena ni Mjesna zajednica iz koje je nestao trak-

tor«, kaže tajnik Mjesne zajednice Bački Monoštor **Mladen Vakoš**. Savjet MZ je reagirao na mnogobrojne žalbe građana preporukom da mještani i policija zajednički uključe u akciju otkrivanja razbojnika koji haraju po selu. Dan nakon razgovora u Mjesnoj zajednici obijena je i crkva Svetog Petra i Pavla iz koje je odnesen novac, a predsjednik KUD-a Hrvata **Bodrog Željko Šeremešić**, potvrdio nam je i da su obijene prostorijske udruge iz kojih su lopovi odnijeli čokoladice. Ne haraju kradljivci samo u selu već i po okolnim vikend naseljima, gdje su vikendice, koje u ovo dobra

sebi, ali i policiji ovih mjeseci postavljaju Monoštorci.

PRIJAVLJENO 14 PROVALA

Prema podacima Policijske uprave Sombor u prosincu i siječnju u Monoštoru je evidentirano jedno kazneno djelo krađe i dva kaznena djela teške krađe. U usporedbi s istim periodom prije godinu dana to je manje, jer je godinu dana prije evidentirano sedam kaznenih djela teške krađe i krađe. U policiji još kažu da je broj prijavljenih provala u prosincu i siječnju manji nego što je to bio slučaj za isti dvomjesečni period prije godinu

U policiji kažu da poduzimaju sve raspoložive mjere kako na rasvjetljavanju kaznenih djela tako i na preventivnim aktivnostima kroz stalne obilaske sela i okolice, uz veoma dobru suradnju s mještanima. Mještanima ne preostaje ništa drugo do da povedu računa o svojoj imovinu, možda tako i izbjegnju pohod drskih nasrtljivaca, koji očigledno nisu probirljivi – kako kada biraju žrtvu, tako ni kada biraju što će odnijeti.

godine vlasnici rijetko obilaze, zgodna meta, a za ukrasti se uvijek nešto nađe, bilo da je to motor za čamac, pribor pa ribolov, plinske boce... Dalje od Monoštora stigla je priča o grupi koja je u pokušaju krađe stradala od vatre, pa su dvojica članova grupe a opeklinama zadržani na liječenju u bolnici.

Kako izaći na kraj s krađama i kako se zaštititi je pitanje koje

dana. Prijavljeno je 14 provala, a u osam slučajeva počinitelji nisu ništa otuđili. No, to su samo oni prijavljeni slučajevi, jer mnogo puta oštećeni vlasnici jednostavno odustaju od prijave, svjesni da pričinjenu štetu neće moći nadoknaditi. Pa čak i kada prijave krađu u slučajevima kada je procijenjena pričinjena šteta manja od 5.000 dinara oštećeni građani trebaju sami podnijeti tužbu i



sudski goniti počinitelje, pa zbog komplicirane procedure, vremena i troškova, mnogi odustaju od prijavljivanja i tužbi. Tako se mnoge krađe završe samo s bijesom i jednom oštećenih, a već da dan-dva istu brigu imat će netko drugi u Monoštoru.

No, barem brige im više neće zadavati onaj koji je obio crkvu i ukrado traktor iz dvorišta Mjesne zajednice. Kako smo doznali u vrijeme pripreme ovog teksta počinitelj je otkriven i Monoštorac je.

KRAĐA JE BILO I PRIJE

Monoštorci su s pravom revoltirani, jer su krađe uzele maha, ali nije bez takvih kaznenih djela selo bilo ni prije. Tako je policija prošle godine rasvjetlila dvadesetak kaznenih djela teških krađa u Monoštoru i tada su podnesene kaznene prijave protiv dvojice počinitelja. Oni su iz vikendica krali čamcem, radijatore, bojlere, alat i druge predmete. Jedan Somborac osumnjičen je za krađu motornog čamca iz vikendice, dok je trojka koja je također otkrivena izvršila 12 teških krađa čije su »područje rada« uglavnom bile vikendice iz kojih su odnosili posuđe, alkohol, alat, plinske boce...

Zlata Vasiljević

27. veljače 2015.



STIPAN ŠEBIĆ IZ VUKOVARA DAROVAO KNJIGE MATOŠEVOJ KNJIŽNICI



Dar jezika

Stipan Šebić osvjedočeni je prijatelj HKUPD-a Matoš iz Plavne od njegova osnutka. Rođen je Bođanima, a živi u Vukovaru sa svojom obitelji. Često posjećuje svoj rodni kraj i, po ustaljenom običaju, kontinuirano pomaže Matoševoj knjižnici darivanjem vrijednih knjiga.

Ovoga je puta uoči Dana materinskog jezika, 21. veljače, donio poveći broj knjiga, časopisa i CD-a s ulomcima iz prvih hrvatskih opera.

Budući da je Šebić samozatajan i skroman čovjek koji se ne želi previše eksponirati, možda o ovome ne bismo ni pisali, da se među darivanim knjigama nisu našli i tako važni naslovi kao što su: *Hrvatski jezik i Hrvatski pravopis* u nakladi Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013./2014.), *Manjinski narodi i manjine* te raritetna knjiga *Matoš Miroslava Šicela* (1966.). Mogli bismo reći: bila je to dobro osmišljena gesta čovjeka koji želi pomoći svojim suzavičajnicima i podsjetiti ih na neke važne datume, ali i na njihov materinski jezik i kulturni identitet.

Ovaj kratki susret s čovjekom kulture postao je još zanimljivijim kad nam se pred očima našao otvoreni mjesečnik *Book* s člankom **Josipa Lončara** pod nazivom *Dar jezika*. Prava stvar u pravo vrijeme! Po odlasku Šebića i njegova mahanja posljednjim brojem *Hrvatske riječi*, ostale su nam razne asocijacije, od Pavlove želje da svaki vjernik moli drugim jezicima (usp. 1. Kor 14,5) do nužnosti i potrebe govora na svom materinskom jeziku koji je glavno obilježje osobnog i kolektivnog identiteta.

Ovom prigodom želimo Stipanu Šebiću, Bođancu iz Vukovara zahvaliti na darovanim knjigama i potpori koju nam pruža u našem djelovanju i očuvanju kulturne baštine.

Z. P.

27. veljače 2015.

TJEDAN U BAČKOJ

Tamo, amo oko Sombora

Prikupljajući materijal za tekst o rekonstrukciji Crkve Ime Marijino u Stanišiću prelistala sam i povijesne podatke o obitelji baruna Redla koji je izgradio crkvu. Nije ta obitelj nepoznata među Somborcima, ali ono što uglavnom znaju odnosi se na to da su »neki baruni Redl bili vlasnici kaštela u Rastini«. I tu cijela priča, za prosječnog Somborca, staje. A treba znati da je obitelj baruna Redla podigla i kapelu Svetog Ivana Nepomuka u Somboru, crkvu Ime Marijino u Stanišiću, da je barun Redl sudjelovao u postavljanju kamena temeljca za crkvu Svetog Trojstva u Somboru. A sve ovo pišem, jer na ovom primjeru želim pokazati koliko zapravo malo znamo o povijesti svog grada i bliže okolice. Razmišljam, možda bi u okviru nekog od izbornih predmeta kojih danas u školama ima nekoliko učenici trebali izučavati povijest svog kraja, da se upoznaju sa znamenitim osobama koje su tu živjele, da umjesto Obedske ili Carske bare prvo obidu Gornje Podunavlje, Monoštor i vide kako se prave drvene klompe, ceker od rogoza, kako se potkiva konj...

Iz Stanišića me put dalje odveo do Kruševlja, mjesta u kome je nekada živjelo i tisuću ljudi, mjesta koje je imalo svoju tvornicu, školu, željeznički kolodvor, crkvu. Danas je tu tek ostalo nekoliko kuća, a od katoličke crkve ni kamen na kamenu. Zašto ne znati nešto i o tome? Od Kruševlja uzana cesta dalje vodi do Gakova, a odatle prečica ka Bezdanu kroz tisuće hektara oranica. Kako bi njive štitili od vjetrova i erozije zemljišta osamdesetih godina prošlog stoljeća podignuti su vjetrozaštitni pojasevi. Tim pionirskim projektom od prije nekoliko desetljeća dičili su se Somborci, a kao primjer pokazivan je studentima Šumarskog fakulteta. Nažalost danas ostalo malo za diku i hvalu. Gledam zaštitni pojas kod Gakova, više ga nema nego što ga ima, a tragovi nekontrolirane sječe, da ne kažem krađe, vidljivi su svježim panjevima. Sjeti me ovo i na razgovor od prije nekoliko godina s članovima tima koji su bili zaduženi za podizanje novih zaštitnih pojaseva o tome kako je u Stanišiću posječeno dva kilometra zaštitnih drvoreda, kako je u Gakovu ostalo tek desetak postotaka od nekadašnje zaštite. Čemu onda sadnja novih vjetrozaštitnih pojaseva, početa krajem prošle godine u ataru Rastine? Zar ne bi trebalo prvo uraditi nešto da se, za početak otkriju i kazne oni koji nekontrolirano uništavaju postojeću zaštitu, pa tek onda da se sadi novo drveće? Možda jednostavnog načina i ima, jer samo koji kilometar dalje u ataru Bezdana ni traga od divlje sječe u vjetrozaštitnom pojasu.

Z. Vasiljević



Skupina sončanskih

uzgajivača sitnih

životinja na međuna-

rodnim natjecanjima

osvaja pokale i meda-

lje za klub Apatin

1983, a zvanja za sebe

GORAN BUTKOVIĆ, ODGAJIVAČ SITNIH ŽIVOTINJA IZ SONTE

Ili ih voliš ili ih ne voliš

Iako golubarstvo na ovim prostorima ima izuzetno dugu tradiciju, u medijima je neopravdano zapostavljeno. Pretpostavlja se da je naslijeđeno od Turaka i njihove tradicije, o čemu svjedoče nazivi za rase i tipove golubova koje se u Srbiji uzgajaju. Tako su i danas za golubove u uporabi nazivi prema boji: *arap* za crne, *beaz* za bijele, *šapar* za bijelo-crne, *krzal* za smeđe-bijele, *boz* za golubove sa *parar* i *sol* šarama, *bakarlije* su tamno smeđi, *tekiri* modri a *mavijani* su tzv. golubije plave boje. Odgajivači se natječu u više disciplina, ovisno o osobenosti-ma koje koje odlikuju njihovu rasu. Ukrasni golubovi se natječu isključivo u estetici, golubovi pismonoše u brzini i duljini prijednoga puta, a visokoletači u vremenskoj duljini kružnoga leta.

KAKO POČETI

Jedan od najuspješnijih sončanskih odgajivača sitnih životi-

nja, sa zvanjem majstor odgoja, **Goran Butković** (36), uzgaja golubove rase *Banatski piličar*, odnosno, kako ih još nazivaju – *Kokošar*. Prepun je iskustva i znanja, pa rado pomaže početnicima i onima koji bi to tek htjeli postati. I jednima i drugima su najdragocjeniji savjeti iskusnijih. Butković im je u svako doba na raspolaganju, prepun je korisnih savjeta za njih. »Svaki početnik bi morao znati da je osnovni preduvjet ljubav. Golubovi imaju neki urođeni, za mnoge neobjašnjivi osjećaj za iskrenu ljubav čovjeka prema njima i tu ne pomaže nikakva gluma. Ili ih voliš, ili ne voliš. Kompromisa nema. A ljubav ti uzvraćaju na svoj način. Kroz godine druženja s njima naučiš razlikovati nijanse njihovog oglašavanja, način skakutanja ili letenja, po tome procijeniš kakvoga su raspoloženje. Svaki početnik mora znati da je vrlo bitan i odabir golubova za matični zapat. Kod nas golubara se najčešće matični zapat poklanja. Međusobno se družimo, razmje-

njujemo iskustva, pa čak ni na izložbama i natjecanjima više smo prijatelji, nego rivali. Svaki mladi član nam je dobro došao, pa mu upravo zbog tih naših jako dobrih međusobnih odnosa, zapat poklanjamo. Za početak nisu potrebna ni velika materijalna ulaganja. Volijere i kaveze je vrlo lako napraviti u vlastitoj režiji, preuređenjem neke od prostorija u kućnom ambijentu. Čak postoje i rješenja za one koji žive u stanovima. Potreban je dio prostora na terasi i neveliki kavez. Dakle, nije potrebno ništa od skupih rekvizita. Znači, sve što je potrebno su dobra volja i ljubav prema golubovima«, pojašnjava Butković. Golubove, kad se izlegu, od trećeg do petog dana starosti, uzgajivači obilježavaju alkama oko jedne od nogu, ili, u njihovom žargonu, prstenuju ih. »Alke za obilježavanje golubova dobijemo od udruženja. Naručujemo ih godinu dana unaprijed, broj ovisi o našim planovima glede broja mladih koje namjeravamo proizvesti. Svrha

ovakvog obilježavanja golubova je uočljiva razlika među njima. Svaka alka ima svoj specifičan broj. Navedena je godina rođenja goluba, redni broj, oznaka države i oznaka Europe. Prstenovanje je vrlo bitno kod poštara i visokoletača, jer se ponekad desi da odlutaju i izgube se. Nasuprot njima, kokošari su vrlo pitoma rasa golubova. Vezani su za stanište, kreću se u i oko svojih kaveza. Vole istraživati dvorište, eventualno polete do krova kuće i brzo se vraćaju«, kaže Butković.

SONČANSKI ODGAJIVAČI ČLANOVI APATINSKOGA KLUBA

U Sonti postoji usko profiliran klub odgajivača golubova srpskih visokoletača *Feniks*, osnovan polovicom 2014. godine. Butković, koji osim nekoliko rasa golubova odgaja i zečeve, član je Kluba odgajivača sitnih životinja *Apatin 1983*. »Nas nekoliko sončanskih odgajivača članovi smo kluba *Apatin 1983*.

KRITERIJI ZA OCJENJIVANJE KOKOŠARA

»Tijelo mora biti krupno i snažno, horizontalnog držanja s repom podignutim pod kutom od 45 stupnjeva, glava prilično velika, s malo podignutim čelom, a u blagom luku prelazi u potiljak. Široka, kratka krila moraju biti priljubljena uz tijelo, vrhovi pera se moraju malo ukrštati na repu. Boja mora biti čista, kristalna, crna, žuta, crvena ili bijela. Svaki segment ocjenjuje se zasebno, maksimum bodova je 100. Za šampionsku titulu potrebno je 95 do 96 poena. Šampionsku titulu u Somboru osvojio sam s golubom ocijenjenim s 96 poena. Isti broj poena u svojoj rasi imali su i Domić i Halas. Veće ocjene na ovim prostorima i nema, jer nema ni idealnih golubova«, pojačnjava propozicije Butković.

Žao mi je što se u Sonti prilikom osnivanja *Feniksa* nije malo drugačije razmišljalo, jer bi širim profiliranjem obuhvatio sve uzgajivače sitnih životinja, bez obzira na rasu. Tako bi klub zasigurno bio jači i s puno brojnijim članstvom, a mi bi bili zadovoljniji ukoliko bi odličja osvajali predstavljajući svoje selo. Kako nam pristupaju i novi članovi, nadam se da ćemo u doglednoj budućnosti i u Sonti osnovati klub uzgajivača sitnih životinja. Za sada već imamo dovoljan broj članova, jedini problemi su administrativne i financijske naravi«, kaže Butković. U dogovoru s matičnom udrugom najaktivniji sončanski izlagači i natjecatelji Butković, **Oliver Domić**, **Radoslav Halas**, **Tomislav Matin**, od slučaja do slučaja i drugi, organizirano sa svojim eksponatima odlaze na izložbe. »Poput mnogih klubova i *Apatin* 1983 je u kroničnoj besparici, pa sve troškove snosimo sami. Najčešće smo na izložbama u Subotici, Novom Sadu i Somboru, koje imaju visok rejting, na udaljenije odlazimo samo ukoliko su visoko rangirane, jer su nam troškovi preveliki«, kaže Butković.

VELIKI BROJ JAKIH PRIZNANJA

Navedena skupina Sončana, uzgajivača kokošara, ujedno je i najistaknutija u apatinskoj udruzi. Imaju najzapaženije rezultate, od zvanja *majstora uzgoja*, do šampionskih titula i brojnih odličja s izložbi koje posjećuju. »Osobno, najveće priznanje mi je zvanje *majstora odgoja*, što je i najveće priznanje koje jedan golubar može osvojiti. To znači da sam dostigao vrhunac u svojoj kategoriji golubarstva. Postiže se samo dugotrajnim radom i velikom ljubavlju, a kao rezultat dobije se golub koji je najbolji u određenoj rasi«, govori Butković. Na nedavno održanoj izložbi sitnih životinja u Somboru u Sontu su stigla nova priznanja. »Nastupio sam s omiljenom rasom kokošara, koju gajim već dulje od dva desetljeća. Osvojio sam šampionsku titulu, a istu titulu osvojili su Halas i Domić, s rasom King. Naša mala skupina se prezadovoljna vratila u Sontu. Postigli smo maksimum, od trojice koja su izlagala, osvojen je maksimum, tri šampionske titule.«, priča Butković.

Ivan Andrašić



27. veljače 2015.

TJEDAN U SRIJEMU

Brža pruga

Za Srijemce je vožnja vlakom proteklih godina bilo pravo mučenje pogotovo za one koji su putovali u pravcu Rume, Srijemske Mitrovice i Šida – tako je vožnja npr. od Beograda do Šida, trajala nekada i više od tri sata. Ruku na srce, vozna karta je daleko jeftinija od autobusne, ali vjerujem da je i onima koji o tome vode računa postalo manje važno pa su mnogi odustali od vožnje vlakom i odlučili se za neko drugo prijevozno sredstvo. Primjera radi, promet se na dionici puta između Golubinaca i Rume zbog loše pruge odvijao brzinom od 30 kilometara na sat. No, uskoro će Srijemcima i ostalim putnicima biti mnogo lakše a i brže će stići do odredišta jer su radovi na modernizaciji pruge, konačno počeli. Vijest koja se mogla čuti prethodnih dana, obradovala je Srijemce jer su radovi na rekonstrukciji i modernizaciji željezničke pruge Golubinci-Ruma, na trasi međunarodnog koridora 10 između Beograda i Šida, počeli, iako je prvobitno najavljeno da će radovi početi još prošle godine. Kažu kako će vlakovi nakon ovih radova, prometovati brzinom od 120 kilometara na sat. To će skratiti vrijeme vožnje vlakova i povećati propusnu moć ove pruge. Osim toga, radovi podrazumijevaju rekonstrukciju građevinske i elektrotehničke infrastrukture na desnom kolosijeku između stanica Golubinci i Ruma, uključujući tu i stanicu Putinci. Vrijednost svih spomenutih radova je 48,7 miliona dolara, a biće financirani dijelom iz državnog kredita Ruske federacije, dok su Željeznice Srbije osigurale učešće od 15 posto. Ukupno je predviđeno da se rekonstruira 18 kilometara kolosijeka na otvorenoj pruzi i četiri kolosijeka u stanici Putinci, gdje će biti ugrađene i četiri nove skretnice. Bit će rekonstruirano i šest putnih prijelaza preko oba kolosijeka. Modernizacija i rekonstrukcija pruga u Srbiji financira se iz ruskog državnog kredita čija je ukupna vrijednost 800 milijuna dolara. Svečanim otvaranjem radova generalni direktor Željeznice Srbije **Miroslav Stojić**, izjavio je da je to druga dionica koja se financira sredstvima iz ruskog kredita, ističući da željeznice Srbije trebaju postati moderne, profitabilne i ekonomski nezavisne, kao i da je koridor 10, koji prolazi kroz Srbiju, jedan od najznačajnijih europskih pravaca i da je za našu zemlju veoma važna modernizacija pruge. Čekajući da radovi budu završeni Srijemci će putovali nekim alternativnim prijevoznim sredstvom, a kad se završe možda će popularnost željeznice, barem u ovom dijelu Srijema, biti mnogo veća.

S. Darabašić

ČUVANJE BOGATE TRADICIJE



Golubinački konji

Pokladno jahanje

O bičaj pokladnog jahanja, potiče još iz davnina, te je organiziranje tog starog običaja hvalevrijedno nastojanje očuvanje hrvatske tradicije i običaja. I su se godine, bilo trećeg dana manifestacije *Mačkara* u Golubincima, konjanici okupili u centru selu i potom krenuli u pokladno jahanje ulicama sela. Očuvanje ovog običaja je od posebnog značaja za Golubince, pogotovo za Hrvate koji žive u tom mjestu, a običaj pokladnog jahanja, prihvatili su i ostali stanovnici.

HKPD TOMISLAV- GLAVNI INICIJATOR

Tradicijski je to događaj od posebne vrijednosti za Golubince, koji vuče korijene još iz vremena kada su graničari

Povorku s konjima za vrijeme Mačkara činili su osim Golubinčana i gosti iz Beške, Slankamena, Dobanovaca i Pećinaca

na Savi, čuvali granicu od Turaka. Tadašnji su graničari svečano odjeveni, išli u obilazak svojih *pajdaša* na graničnim postajama noseći im pokladno jelo i piće i u povratku su okupljali i *trajbali* poklade. Ovaj se običaj počeo održavati u Slavoniji, da bi se vremenom širio i u Srijemu, baš u Golubincima prije pet godina na inicijativu Hrvata stanovnika ovog lijepog srijemskog sela. Tada su članovi HKP *Tomislav* iz Golubinaca u razgovoru s predstavnicima Konjičkog kluba *Jadran*, dogovorili da skupa trećeg dana tradicionalne manifestacije, održe pokladno jahanje cijelim

selom. Do tada su konjanici iz Golubinaca, članovi KK *Jadran*, jahali tijekom proslave velikih blagdana, tako da nije bio problem da još jedan datum uvrste u svoj kalendar jahanja. Od tada se, u Golubincima organizira pokladno jahanje kroz selo kako bi se očuvao jedan od važnih običaja kod Hrvata.

SVE VEĆI BROJ JAHAAČA

Skup jahača sa svojim konjima, ove je godine bio organiziran ispred povijesnog dvorca *Šlos*, gdje su povorku s konjima formirali osim Golubinčana i gosti iz

Beške, Slankamena, Dobanovaca i Pećinaca. Preljepi konji sa svojim jahačima strpljivo su čekali da se formira kolona konjanika kako bi krenuo defile kroz selo. Skupa su krenuli u pokladno jahanje ulicama sela, svraćajući kod gostoljubivih domaćina jer tako običaji nalažu. Konjanici se posluže jelom i pićem a ne izostane ni pjesma. Običaj je prihvatio veliki broj mještana. Tom je prigodom predsjednik KK *Jadran* iz Golubinaca **Stevan Vidović** – **Brica** rekao kako su prvi put običaje vezane za pokladno jahanje članovi tog kluba vidjeli u Republici Hrvatskoj u Slavoniji prije nekoliko godina: »To je bila jedna bogata kulturno-turistička manifestacija, koja se nama jako svidjela. Kada smo se vratili iz Slavonije, u dogovoru s članovima HKPD *Tomislav* organi-



Jahači u selu



Stevan Vidović-Brica

zirali smo se da skupa jašemo osim na Božić i velike svece i u vrijeme poklada u sklopu *Mačkara*. Svake godine broj jahača i konja je sve veći, a i konji su sve kvalitetniji i bolji. Jašemo kroz cijelo selo i svraćamo u nekoliko kućanstava gdje se počastimo i porazgovaramo. Pokladno jahanje počelo je prije 25 godina u Sikirevcima, selu u Republici Hrvatskoj koje se nalazi na putu Đakovo – Sarajevo. U vrijeme pokladnog jahanja, u tom mjestu progovara narodni duh, sva raskoš i ljepota, kako narodnih nošnji tako i prelijepih konja. Poželjeli smo da tako bude i kod nas u Srijemu. I evo uspjeli smo«, kaže Brica. Običaj je prihvaćen od strane svih stanovnika Golubinaca jer svima je motiv isti i povezuje ih zajednički hobi

– uzgoj konja i velika ljubav koju osjećaju prema njima.

»Njegovanje i očuvanje ovog običaja počelo je iniciranjem nekoliko momaka pripadnika hrvatske zajednice iz Golubinaca. Oni su već imali svoje konje i bili članovi KK *Jadran* i na naše veliko zadovoljstvo ta inicijativa je zaživjela i evo njeguje se već nekoliko godina. To je običaj hrvatske zajednice, ali i sve ostale nacije s nama sudjeluju u ovoj manifestaciji, što mi je posebno drago jer nam je cilj i bio da uključimo što više ljudi bez obzira na nacionalnu pripadnost. Okupljaju se naši jahači i na drugim manifestacijama i drago mi je što mogu da ustvrditi da je iz godine u godinu sve veći broj zaljubljenika konja i štovatelja ovog lijepog običaja. Nakon svih događanja članovi

naše udruge, konjanici, gosti i mještani okupe se na zajedničkom objedu gdje se poslužuju tradicionalna jela, jer već sljedećeg dana *mečkari* idu kroz selo i podsjećaju ljude da se sklanja sve što je mrsno. Vjerujem da će se ovaj običaj održati dugi niz godina, jer nam se priključuje sve veći broj mladih ljudi što govori da će netko i poslije nas nastaviti njegovati ove lijepe naše običaje«, ističe predsjednik HKPD Tomislav Vlado Čačić.

Ono što krase Golubincane, po čemu su oni jedinstveni, prepoznatljivi i vrijedni hvale njihova su nastojanja da očuvaju i njeguju običaje Hrvata, u čemu su se nebrojeno puta i dokazali posebice u sada već tradicionalnoj manifestaciji *Mačkara*, gdje pokladno jahanje zauzima važno mjesto.

Suzana Darabašić

Nije se samo jahalo toga dana u Golubincima – mještani koji su izdržali sve napore u službenom dijelu manifestacije, pod maskama, ponovno su pošli ulicama sela, obilazeći kućanstva gdje su prikazivali običaje *mačkara*, baš onako kako se u Golubincima to nekada radilo. »Oni Golubinčani koji nam otvore kapiju i prime nas u goste časte nas i darivaju, a mi im predstavimo pokladne pjesme o *mačkarama*. Žene ponesu korpe, koje im domaćini napune jajima, jabukama, kobasicama... To jeste običaj hrvatske zajednice, ali su ga na naše veliko zadovoljstvo, prihvatili mnogi u selu«, kaže Čačić. Toga dana, domaćice poslužuju tradicijska jela: hladetinu, krafne, kolače na kukuruzovini... I ove godine su vrijedne Golubinčanke pripremile tradicionalna jela i poslužile vesele *mačkare* u svojim domovima. Baka Ružica Borčić, ove običaje njeguje od najmlađih dana, prenijela ih je i na svoju djecu, a uglavnom sve maske za *Mačkare*, izrađuje upravo ona uz pomoć svojih prijateljica. »Mi volimo ove dane za vrijeme *Mačkara* i zbog toga smo ih nastavili i do današnjih dana. I u ovim poznim godinama idemo skupa s njima i ići ćemo dokle god budemo mogle. Nekada su *Mačkare* u Golubincima trajale tri dana: nedjeljom *male mačkare*, a ponedjeljkom i utorkom velike. Utorkom je bilo najljepše, išlo se od kuće do kuće, kada su nas primali i častili. Sada je u Golubincima ova manifestacija više karneval, ali se nije ništa puno promijenilo, nama je važno da su se ovi lijepi običaj održali do današnjih dana i da su ih s radošću prihvatila naša djeca«, kaže Ružica Borčić.



Posjet kućanstvu

Nezavisni

Neovisna kulturna scena predstavlja protutežu dominantnoj, institucionalnoj, *mainstream* kulturi – kazalištima, muzejima, galerijama, kulturnim centrima koji su u vlasništvu države, grada ili nekog trećeg subjekta iz javnog sektora. Akteri te scene su velikim dijelom također profesionalci, samo što svoje umjetničke ideje ostvaruju pod okriljem inicijativa i organizacija koje se financiraju projektom po natječajima državnih tijela, domaćih, stranih i međunarodnih fondova...

Na ovim prostorima, nezavisni se kulturni sektor snažnije profilirao tijekom turobnih devedesetih. Centar za kulturnu dekontaminaciju, Kulturni centar Rex, Dah teatar, Nezavisna umjetnička asocijacija *Remont* iz Beograda ili Kuda.org i Omladinski centar *CK13* iz Novoga Sada, neka su od najpoznatijih imena ove scene u Srbiji. Inače, od 2011. postoji i asocijacija Nezavisna kulturna scena Srbije (NKSS), koja trenutačno broji više od 90 organizacija iz cijele zemlje.

Puno sličnih organizacija djeluje i u Hrvatskoj, a one su okupljene u savez udruga *Kluktura/Clubture* osnovan 2002. godine sa sjedištem u Zagrebu. Tamošnji najprepoznatljiviji predstavnici su: Autonomni kulturni centar *Attack*, URK *Močvara*, booksa.hr, Net.kulturni kub *MaMa*, Centar za pokret...

Kako je jedan od ciljeva »nezavisnih« projektne suradnja i programska razmjena, 2012. osnovana je regionalna mreža *Kooperativa* čiji su članovi 22 organizacije nezavisne kulture iz Srbije, Hrvatske, BiH, Slovenije, Crne Gore i Makedonije.

Kao i kod drugih scena, ima tu svega i svačega, odnosno boljih i lošijih organizacija, a samim time i projekata jače ili slabije kvalitete. Bez obzira na taj aspekt, projekti *nezavisnih* često imaju snažnu političku poruku te otvaraju teme o kojima se u većem dijelu javnosti nerado govori, shvaćajući kulturu kao nešto »što nije odvojeno od ukupnog ekonomskog i društveno-političkog preobražaja društva«. To im je, na neki način, zajednički imenitelj: nastojanje da društvo *provjetre* novim idejama umjetničkog, kulturnog i društvenog djelovanja. A to je dovoljan razlog da im kao publika, a možda i u svojstvu sudionika nekog od projekata, date šansu!

D. B. P.

IZLOŽBA COMIXCONNECTION U GALERIJ DR. VINKO PERČIĆ

Raznolikost alternativnog stripa u regiji

Na izložbi su zastupljeni radovi šezdesetak autora iz pet zemalja – Srbije, Hrvatske, Slovenije, Mađarske i Rumunjske

Alternativna strip scena u jugoistočnoj Europi je živa i pobuđuje interes publike i stručnjaka. Dokaz toga je i izložba *Comixconnection* otvorena prošloga petka u Galeriji dr. Vinko Perčić u Subotici. Na izložbi su zastupljeni radovi šezdesetak autora iz pet zemalja – Srbije, Hrvatske, Slovenije, Mađarske i Rumunjske,



koji prikazuju raznolikost strip produkcije ovoga tipa u toj regiji. Cilj projekta je i bolje povezivanje autora kao i jača valorizacija ove likovne forme u navedenih pet zemalja.

Autorica izložbe je **Beate Wild** iz Muzeja europskih kultura u Berlinu. »Istraživali smo fenomene nezavisnog stripa u svakoj od ovih pet zemalja. Različite društvene okolnosti u njima utjecale su na različito razvijanje tih strip scena. Projekt ukazuje na već postojeće, a želi potaknuti i eventualne buduće veze tih scena«, kaže Wild.

Osim radova, izložba nam donosi i izjave zastupljenih autora o svojem radu i sceni, koje nerijetko odišu duhovitošću. »Oni mi mogu dati novac za to što sam uradio, ali ja neću raditi za novac nešto što netko hoće, a ja neću«, riječi su domaćeg stripaša **Wostoka**.

Alternativni strip se sadržajem, formom i stilom, razlikuje od mejnstrim stripa, koji je dominantan na tržištu. On je izravniji i iskreniji, te autorima ostavlja mogućnost veće kreativne slobode.

Izložba *Comixconnection* je premijerno postavljena 2013. u Puli, a od tada putuje po gradovima u regiji. U Subotici će gostovati do 9. ožujka, a može se pogledati ponedjeljkom i petkom od 7.30 do 14.30 sati, utorkom, srijedom, četvrtkom od 7.30 do 18.30 sati, a subotom od 10 do 14 sati.

D. B. P.

Održana godišnja skupština HLU Cro-art

SUBOTICA – Organizacija umjetničkih kolonija (*Stipan Šabić i Pannon*) i izložaba, sudjelovanje na likovnih kolonijama u inozemstvu (Hrvatska, Mađarska, BiH), te sudjelovanje na manifestacijama i likovnim kolonijama hrvatskih udruga u Vojvodini i dalje će biti u fokusu rada Hrvatske likovne udruge *Cro art* iz Subotice, čulo se u utorak na godišnjoj skupštini te udruge. Skupština je usvojila izvješće o radu udruge u protekle četiri godine postojanja, financijsko izvješće za 2014., te dala suglasnost za *Cro art*-ov plan rada u 2015. godini.



Izabran je i novi Upravni odbor udruge kojega čine: **Josip Horvat**, **Davor Bašić Palković**, **Jelena Lipozenčić**, **Nela Horvat** i **Anđelka Dulić**. U novi Nadzorni odbor izabrani su: **Tomislav Vidaković**, **Stipan Bašić** i **Siniša Jurić**.

Predsjednik udruge **Josip Horvat** je ovom prigodom istaknuo problem nepostojanja adekvatnog mjesta za čuvanje slika iz fonda udruge, a član udruge **Sándor Kerekes** predložio je da *Cro art* inicira postavljanje spomen ploče slikaru i likovnom pedagogu **Stipanu Šabiću** na OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu.

Skupštini je nazočilo 22 od 32 članova udruge.

Z. S.

Noć bogova gostuje u Lemešu

LEMEŠ – HBKUD *Lemeš* će u nedjelju, 1. ožujka, ugostiti dramsku sekciju HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novoga Sada. Gosti će se predstaviti komadom *Noć bogova* prema istoimenoj drami hrvatskog dramatičara **Mire Gavrana**. Predstava će biti igrana u Domu kulture, a početak je u 19,30 sati.

Predstavljanje etnoloških djela o bunjevačkim Hrvatima

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira predstavljanje dvaju kapitalnih djela: zbornika radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i znanstvene monografije *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*, koje će se održati u utorak, 3. ožujka, u Velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. O knjigama će govoriti: prof. dr. sc. **Milana Černelić**, prof. dr. sc. **Jadranka Grbić Jakopović** i dr. sc. **Goran Pavel Šantek**, izv. prof. s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, te dr. sc. **Jelka Vince Pallua**, znanstvena savjetnica s Instituta društvenih zna-

nosti **Ivo Pilar**, Zagreb i prof. **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Početak je u 19 sati.

Hrvatski filmovi na 43. FEST-u

BEOGRAD – Hrvatski film *Zagreb cappuccino* bit će prikazan u okviru 43. FEST-a, čiji će gosti biti redateljica tog ostvarenja **Vanja Sviličić** i glumica u filmu **Mila Elegović**. *Zagreb cappuccino* je na programu 6. i 7. ožujka.

Publika će na ovogodišnjem FEST-u, i to u okviru glavnog natjecateljskog programa, moći pogledati film *Takva su pravila hrvatskoga autora* **Ognjena Sviličića** koji će biti prikazivan 4., 5. i 6. ožujka. Također, bit će prikazan i film *Memoari slomljenog uma* **Danila Lole Ilića** koji je na programu 6. i 7. ožujka.

43. FEST održava se od 27. veljače do 8. ožujka u više beogradskih kino dvorana.

D. B. P.

Tony Cetinski u Subotici

SUBOTICA – Poznati hrvatski pop pjevač **Tony Cetinski** održat će koncert u Subotici u iduću subotu, 7. ožujka, u Dvorani sportova, s



početkom u 20 sati. Karte po cijeni od 1.000 dinara mogu se kupiti u Dvorani sportova te na sljedećim prodajnim mjestima: *WinWin*, *Borsalino*, *Caffe Priča*, *Caffe Alloro* i turističke agencije *Proffis*, *SAM* i *Eco-travel*.

Poziv pjesnicima za Liru naivu 2015.

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za trinaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2015*.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2015*. bit će održan 30. svibnja 2015. godine u Zemunu.

Pjesme i prijavu (s kraćim životopisom te fotografijom/portret), u Wordu, treba poslati do 10. travnja 2015. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona: +381/64-211-3186.

ZBORNİK RADOVA *BUNJEVCI U VREMENSKOM I PROSTORNOM KONTEKSTU*

Interdisciplinarno motrište

Ovo je prvi zbornik u kojem se problematika hrvatske (sub)etničke bunjevačke grupe razmatra interdisciplinarno s povijesnog, jezičnog, identitetskog, etnološkog i kulturno-anthropološkog motrišta

U sunakladništvu Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF-pressa i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata krajem 2014. godine objavljena je publikacija: zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* sa istoimenoga znanstvenog skupa održanog od 20. do 23. studenoga 2012. godine. Zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* uredili su prof. dr. sc. **Milana Černelić**, prof. dr. sc. **Jadranka Grbić Jakopović**, doc. dr. sc. **Marijeta Rajković Iveta**, dr. sc. **Tihana Rubić**, **Matija Dronjić**, dipl. etnolog i **Mihovil Gotal**, apsolvent.

Osnovna tematika skupa i zbornika, kako to i sam naziv ocrta, od iznimne je važnosti zato jer do sada nije bilo organiziranih cjelovitih etnoloških i kulturno-anthropoloških skupova na temu Bunjevaca, a što je još i važnije, niti interdisciplinarnih znanstvenih i stručnih skupova koji bi, svaki sa svoga motrišta, kompetentno pridonijeli genetskoj i etnokulturnoj slici ove hrvatske (sub)etničke skupine. Skup je održan u završnoj fazi projekta Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca voditeljice prof. dr. sc. Milane Černelić i njemu prethodećeg Identitet i etnogeneza primorskih Bunjevaca, iste voditeljice. Ovim Zbornikom zaokružuju se rezultati rada na ovim projektima.

EMINENTNI ZNANSTVENICI

Svoje radove objavljuju eminentni znanstvenici spomenutih znanstvenih provenijencija ne samo iz Hrvatske, nego i drugih, izravno zainteresiranih i u problematiku involviranih zemalja, prije svega Mađarske i Srbije. Zbornik je osim toga otvorio vrata i studentima etnologije i kulturne antropologije, koji su u svojim radovima iznijeli rezultate vlastitih istraživanja među podunavskim Bunjevercima u Mađarskoj i Srbiji, kao i lokalnim istraživačima, stručnjacima za pojedine bunjevačke teme, koji su velik

dio života posvetili njihovome istraživanju i objavljivanju radova, te su i sami pripadnici ove (sub)etničke skupine.

Znanstveno značenje skupa ogledalo se i u temeljnoj namjeri da se na njemu

pokrivaju više prostornih destinacija bunjevačkih ogranka. Radovi posvećeni povijesnim temama bave se ranim bunjevačkim seobama, ali i suvremenijim migracijama, kao i utjecajima državnih ideologija u XX. stoljeću na identitet bunjevačkoga ogranka u Vojvodini, te recentnijom povijesno-političkom, a slijedom toga i pseudo-znanstvenom produkcijom (poglavito od strane srpskih znanstvenika) koja je utjecala i utječe na pojavu podvojenih bunjevačkih identiteta u Srbiji. Radovi posvećeni jeziku i govoru donose analizu govora odabranih (istraživanih) lokaliteta na kojima žive primorski Bunjevci na području Krivoga Puta i podunavski Bunjevci u Mađarskoj (Bajski trokut) te analizu tzv. »bunjevačkog govora« u jednom subotičkom mjesječniku, a pojedini radovi bave se i jezično-govornom situacijom, s tematskim i analitičkim razmatranjima publicistike, rada istaknutih bunjevačkih pučkih umjetnika te predstavljanjem života i rada pojedinih istaknutih Bunjevaca. Etnološkim i kulturno-anthropološkim temama posvećeno je najviše raznovrsnih priloga: o drevnoj mitskoj baštini, o etnografskim sadržajima u lokalnim časopisima, o tradicijskoj ali i suvremenoj kulturi svih bunjevačkih ogranka (odijevanju, običajima, vjerovanjima, politikama pamćenja, kulturama sjećanja, gastronomiji, nadimcima, obiteljskom životu, dječjoj kulturi, kulturi stanovanja, gospodarenju).

Na temelju navedenoga može se zaključiti da je ovaj zbornik radova prvi takav zbornik u kojemu se problematika hrvatske (sub)etničke bunjevačke grupe, koja se tijekom povijesti podijelila u tri prepoznatljiva ogranka te danas čini i dio hrvatske dijasporu u Mađarskoj i Srbiji, razmatra interdisciplinarno s povijesnog, jezičnog, identitetskog, etnološkog i kulturno-anthropološkog motrišta. Izvornost ovoga djela ogleda se i u tome da su ovim zbornikom po prvi put u jednoj knjizi obuhvaćeni svi bunjevački ogranci (u Hrvatskoj, Mađarskoj i Srbiji) spomenutim interdisciplinarnim pristupom.

prof. dr. sc. Milana Černelić
(izvor: www.zkvh.org.rs)



problematiziraju teme koje osnovnoj temi čine nezaobilazan kontekst, a to su one od trenutno globalnoga značenja: migracijske i identitetske studije. Stoga ovaj Zbornik osim znanstvenog, ima i posebno nacionalno i društveno značenje na najmanje dvije razine: jedno s obzirom na važnost multi/regionalnih studija u općim eurointegracijskim procesima, a drugo zbog višedesetljetne krajnje osjetljivosti pravnog i političkog položaja ove hrvatske manjinske skupine izvan Hrvatske.

TEMATSKA RAZNOVRSNOST

U Zborniku je objavljeno ukupno 40 radova na 686 stranica. Tematski su raznovrsni i

NOVA KNJIGA: TRADICIJSKA BAŠTINA I ETNOKULTURNI IDENTITET PODUNAVSKIH HRVATA BUNJEVACA

Monografija kao plod terenskih istraživanja

Monografiju čine dvije veće tematske cjeline na ukupno 523 stranice. Kroz većinu radova prikazuje se tradicijska baština ovdašnjih bunjevačkih Hrvata i njezin izraz u sadašnjosti

Usnakladništvu Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF-pressa i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata koncem 2014. objavljena je znanstvena monografija *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*. Ona je posvećena tradicijskoj baštini jednoga bunjevačkog ogranka hrvatskoga naroda – onoga koji je nastanjen u Podunavlju. Glavna urednica monografije je prof. dr. sc. **Milana Černelić**, a uredništvo čine još i prof. **Katarina Čeliković**, prof. **Bojana Poljaković**, doc. dr. sc. **Marijeta Rajković Iveta**, dr. sc. **Tihana Rubić**, prof. dr. sc. **Dinko Šokčević** i prof. **Tomislav Žigmanov**.

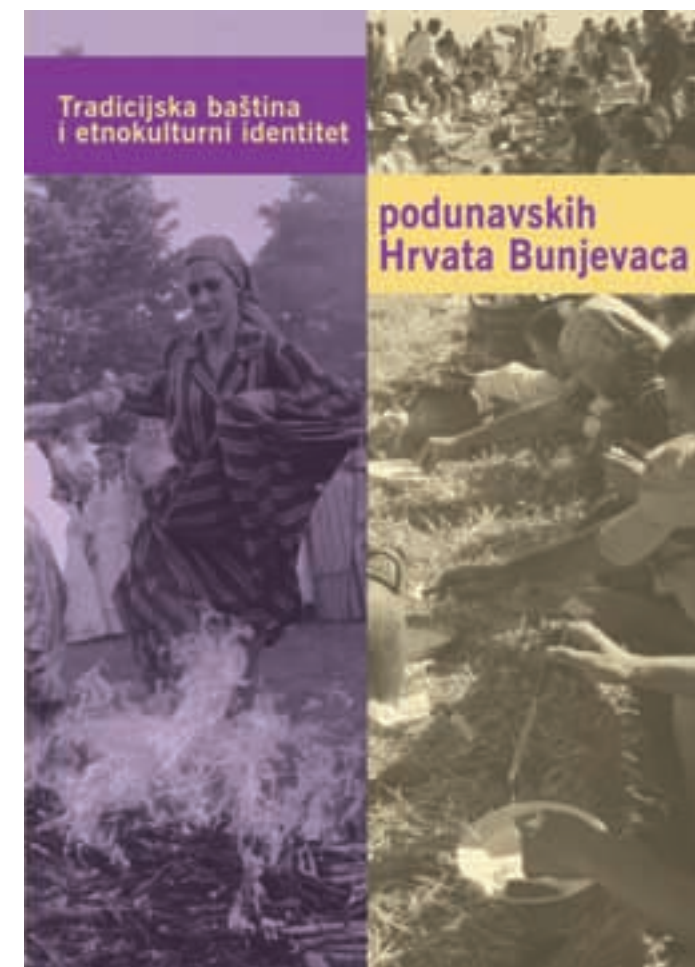
SURADNJA PROFESORA I STUDENATA

Ova je monografija rezultat suradnje profesora i njihovih studenata. Samostalne autorske ili koautorske radove pripremili su uz voditeljicu projekta Milanu Černelić, sad već bivši suradnici na dvama spomenutim projektima vezanih uz etnokulturni identitet bunjevačkih Hrvata: **Marijeta Rajković Iveta**, **Tihana Rubić** i **Nevena Škrbić Alempijević**. Osim njih u istraživanjima i pripremi radova

pridružili su se i diplomirani etnolozi, koji su još kao studenti bili suradnici na istim projektima, sada magistri etnologije i kulturne antropologije: **Matija Dronjić**, **Biserka Jaramazović Čurković**, **Bojana Poljaković** i **Kristina Vugdelija** te diplomirana etnomuzikologinja **Tamara Štricki** iz Subotice. Svoje su radove pripremili i studentica posljediplomskoga doktorskog studija etnologije i kulturne antropologije **Aleksandra Arančić**, apsolutent **Mihovil Gotal** i studenti preddiplomskoga i diplomskoga studija: **Anita Crnčić**, **Tatjana Enderić**, **Tea Gorup**, **Ana Klopotan**, **Romana Pavliša**, **Sonja Periškić**, **Tena-Vionea Požarić**, **Jasmina Rudić**, **Ivana Ružić** i **Valentina Vujević**. Svi se objavljeni radovi temelje na rezultatima terenskog istraživanja njihovih autora u razdoblju od 2011. do 2014. godine, koji je realiziran u suradnji Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

DVIJE TEMATSKE CJELINE

Monografiju čine dvije veće tematske cjeline na ukupno 523 stranice. Prva tematska cjelina »Život kroz godinu: najvažnije postaje u kalendaru bunjevačkih običaja« sastoji se iz deset prilo-



ga, tri o božićnim običajima (dva su posebno posvećena običajima Materica i Oca i Božićnjaku), o prelama, o uskršnjim običajima, o sv. Ivanu Cvitnjaku, a dva se priloga bave kraljičkim ophodima i Dužijancom. U okviru druge tematske cjeline »Život između početka i kraja« razmatraju se u kroz pet priloga rodni običaji; igre, igračke i djetinjstvo; higijenske navike Bunjevaca i njegovanje ženske ljepote; vjerovanja i posmrtni običaji. Kroz većinu radova prikazuje se tradicijska baština i njezin izraz u sadašnjosti. Bunjevački Hrvati najčešće su za markere svojega etnokulturnog identiteta birali pojedine značajnije običaje, tako su se i istraživači bavili upravo takvim temama kako bi njihovo kulturno nasljeđe prikazali što cjelovitije u odgovarajućem vremenskom kontekstu osluškujući glasove kazivača i slažući svojim prilogom uži tematski mozaik, da bi kao konačni rezultat

toga rada objedinili sve njegove dijelove u jednu cjelovitiju sliku bogate tradicijske baštine.

»Knjiga daje izvrstan pregled nastojanja da se čuvanjem, ali i revitaliziranjem tradicijske kulture označi, konstruira pa i ojača identitet bunjevačke subetničke zajednice prema drugim etničkim skupinama kako u Mađarskoj, tako i u Srbiji. Time postaje ne samo etnološki zapis i doprinos otimanju od zaborava bunjevačke tradicijske baštine i njezinoj revitalizaciji nego pre-rasta u braniča pravne i političke opstojnosti ove skupine na označenim prostorima. Osim toga, ovako koncipirana knjiga ima i neizmjeru emotivnu vrijednost za ovu iz hrvatskog nacionalnog tkiva prije više stoljeća izmještenu hrvatsku dijasporsku zajednicu«, zapisala je u svojoj recenziji dr. sc. **Jelka Vince Pallua**.

Urednica Monografije je prof. dr. sc. **Milana Černelić**.

(www.zkvh.org.rs)

IZLOŽBA SKULPTURA ANE BEŠLIĆ U MSUV

Emancipacija forme



U Muzeju suvremene umjetnosti Vojvodine (MSUV) u utorak 24. veljače otvorena je izložba *Ana Bešlić – Emancipacija forme*. Riječ je o izboru radova ove kiparice iz javnih/muzejskih zbirki u Subotici, Beogradu, Boru, Kraljevu i Novom Sadu, nastalih

u razdoblju od 1954. do 2001. godine. Kako se navodi u najavi izložbe, taj je izbor pokazan kao kombinacija kronološkog i tematskog/problemskog pregleda, s ciljem bližeg upoznavanja s njenim bogatim opusom, kao i problematiziranja određenih, ključnih stvaralačkih ciklusa.

Autorica i kustosica izložbe je **Suzana Vuksanović** koja je uočila četiri razdoblja rada i umjetničkog razvoja Ane Bešlić: Školovanje (do 1954.), Asocijativna forma (1954. – 1962.), Prelazni period (1962. – 1966.) i Razdoblje sfere (od 1966.) s ciklusima *Bojena lopta*, *Portret i Disk*.

»Poziciju modernističke kiparice u kiparstvu, gotovo isključivo muškom umjetničkom pozivu na jugoslavenskom umjetničkom prostoru, Ana Bešlić je osvojila oslobodivši se, hrabro i bez ustezanja, dogme socijalističkog realizma, eman-

cipacijom 'motiva', tema, sadržaja, materijala i radnog procesa, slijedeći spontano i elegantno svoju putanju osvajanja slobode za novu oblikovnu kvalitetu, od asocijativne forme do forme kao rodnog tela, od jezika aluzivnih oblika i oblikovanja do autonomne skulpturalnosti«, zapisala je Vuksanović u pratećem tekstu izložbe.

Skulpture Ane Bešlić do sada nisu izlagane u Novom Sadu u formi samostalne izložbe. Aktualna izložba u MSUV može se pogledati do 19. ožujka.

D. B. P.

NOVA SURADNJA ŠOKAČKE GRANE I GLASA SLAVONIJE

Kuharica o jelima u korizmi

Baš na Čistu sridu, nadnevak kojim započinje priprava za Uskrs, *Šokačka grana* iz Osijeka je u suradnji s *Glasom Slavonije* izdala svoju 6. kuharicu, naslovljenu *Korizma u riči i jelu*. I dok prva asocijacija vuče na post i nemrs, na štedna i laka jela, a mnoge se *snaše* već žale da nema više mrsa do Uskrsa, nova će vas *kuvarica* razuvjeriti i pokazati da se diljem Šokadije i u korizmi jelo slasno, raznovrsno i gurmanski. Pratite riječi i ponuđena jela i vidjet ćete da su tamošnje bake, tete i strine spravljala divna posna i nemrsna jela vrlo ukusno i zavidno u svojoj punini, a opet jednostavna i glede namirnica i pripreme na opću radost brojnih ukućana. *Popara, kiselica, nadrždani krompir, lad-*



njača, prova, šuknudle, gomboce, pijani šaran, sufiljka, luft kiflice i druga jela i kolači svjedoče o bogatstvu trpeze naših starih, čak i u korizmi. I da sve to ne ostane tek puko slovo na papiru, autori-

ce kuvarice, Ljubica Pilipović i Ana Muhar poručile su brojnim posjetiteljima da već sutra opašu kecelju i sprema neko od predloženih jela prema starim receptima, jer samo tako će i nadalje

živjeti bogata baština šokačkih Hrvata.

Predstavljanjem ove publikacije *Šokačka grana* je obilježila svoju 10. obljetnicu. I šokački Hrvati iz Bača su došli čestitati *Grani* i ponijeli su sobom bira na posna jela, koja se baš kao i ovdje i tamo blaguju u korizmi. Zanimljivo, jela su slična ili gotovo ista, ali nazivi su drukčiji, pa Šokci s druge strane Dunava ne jedu *tenfani* grah već *papulu*, ne *listariće* već *listiće* i kod njih nije štrudla s bundevama, *brijeskor-kama* ili *turkinjama*, već s *bugar-kama*. I još puno toga. Ekipu je dovela **Stanka Čoban**. Ovom događaju nazočio je i **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora.

S. Ž.

MILOVAN MIKOVIĆ, *JEDUĆI SRCE ŽIVE ZVIJERI*, MATICA HRVATSKA SUBOTICA, SUBOTICA, 2014.

Poeta doctus iz Subotice

Svako književno djelo nastalo izvan domovinskog prostora u uvjetima koji autora određuju kao pripadnika hrvatske narodne manjine, treba dočekati s poštovanjem, a ukoliko je riječ o vrijednom, i bez pretjerivanja izuzetnom književnom ostvarenju, tada moramo zbog toga biti sretni. A upravo se tako osjeća pisac ovih redaka prikazujući najnoviju zbirku stihova **Milovana Mikovića**, književnika koji živi kao pripadnik hrvatske narodne manjine u Vojvodini, odnosno Srbiji. Stjecajem okolnosti, usprkos političkim nasrtajima na ovu manjinsku etničku zajednicu, koji su rezultirali njezinim razbijanjem po etničko-subetničkoj liniji njive etnografske samo-identifikacije, Hrvati u Vojvodini stvaraju vrijedna književna djela.

Milovan Miković je svojom najnovijom zbirkom pod karakterističnim probiblijskim naslovom *Jedući srce žive zvijeri* potvrdio visoke domete svojih dosadašnjih poetskih uradaka. Treća životna dob u koju je ušao, nije nimalo umanjila njegov poetski naboj, literarnu radoznalost i uznemirenost. Štoviše, proživjele godine dodale su tim stihovima bogato životno iskustvo i književnu zrelost.

FILOZOFSKA NADGRADNJA

Zbirka *Jedući srce žive zvijeri* podijeljena je u šest tematskih cjelina, čiji nazivi ukazuju na filozofsku i društvenu pozadinu poetskih, ali i izvan-literarnih nakana. To su *Vatra*; *Zemlja*; *Voda*; *Zrak*; *Klin na tvrdu mjestu* i *Ukanjižen*.

Osobno bih pošao od naslova prvih ciklusa u zbirci: *Vatra*; *Zemlja*; *Voda*; *Zrak*. Pjesnik ih je preuzeo od antičkog helenskog filozofa **Anaksimena**, čime je odredio i filozofsku nadgradnju u poetskom govoru pjesama koje slijede. Podsjećam: Anaksimenu je bio starogrčki filozof iz skupine predsokratovaca, pripadnik čuvene Miletske škole. Filozofi iz ove skupine nastojali su odgovoriti na teško pitanje: što je prapočetak svega što postoji, odnosno koje je počelo (pratemelj, prauzrok) svijeta. Po Anaksimenu, zrak je prapočetak svega postojećega; on je bezgraničan, neizmjeran, sveobuhvatan i vječno se giba. Različite stvari, oblici, nastaju zgušnjavanjem (hlađenjem)



i razrjeđivanjem (zagrijavanjem) zraka, i to ovim redoslijedom: vatra – zrak – vjetar – oblaci – voda – zemlja – stijenje. Zvijezda i nebeska tijela, a najprije Zemlja, koja je u središtu svemira i iz koje nastaju i oko koje kruže ostala tijela – zgusnuta su vatra. Zemlja je valjkasta ploča koja se održava na zraku. Da zgušnjavanje hladi, a razrjeđivanje grije, zaključivao je temeljem naivnoga iskustvenog opažanja o vlastitu dahu, koji je hladan kada se usta skupe, a topao ako se otvore.

BROJČANA RAVNOMJERNOST

Svaki od navedenih ciklusa sadrži 30 pjesama naslovljenih rednim brojevima. Zbog čega ova brojčana ravnost? Numerolozi tumače da je 30 simbol koji predstavlja čast stečenu mudrošću. Zrelost tijela i duha u numerologiji se ogleda kroz: $21+9=30$ i $10+10+10=30$ ili $3*10=30$, a to svakako mora voditi do slave i sreće.

Naslovi ovih ciklusa omogućili su pjesniku razviti vlastiti filozofsko-poetski diskurs i stvoriti pjesme naglašenog refleksivnog karaktera. Podloga su im vječna pitanja na koja mudri ljudi još uvijek traže odgovore, a to znači ući i u suvremenost i probleme s kojima se susreće ljudska egzistencija hic

et nunc. U njima pjesnik čini raspon od antičkih uzora do europske klasične poezije i hrvatskog modernizma. To je moderna poezija grafički oblikovana u maniri književnog futurizma.

U pjesmi br. 29. predmetno-tematska usmjerenost spušta se na razinu narodnog usuda. Pjesnik se služi pojmovnim rekvizitarijem snažnog simboličnog naboja, tako da se može uočiti i metajezicična, pa i polisemijska razina stihova i pjesme u cjelini.

SNAŽNI ISKAZI

Navedena narodnosna tematika, na razini simbola, ali i životne vremenske protege snažno je iskazana u ciklusu *Zemlja*. Ovdje prepoznajem rječnik obojen zavičajnim bojama i sadržajima, ali i topografiju u snovima etnonimске samospoznaje. Riječ je o snažnim iskazima visokog estetskog dosega. Miković se ovim ciklusom vinuo do razine koju nazivamo »poeta doctus«. Možda je pjesnik dosegao vrhunce u pjesništvu vezanom uz povijesnu sudbinu naroda kojem pripada. U ovome trenutku ova je poezija ravna pjesničkim domovinskim stihovima **Tomislava Marijana Bilosnića**.

Treći ciklus *Voda* donosi 30 ljubavnih pjesama. S ushićenjem treba čitati mudre stihove koji su dar proživljenih godina.

Ostali ciklusi prava su poslastica za ljubitelje soneta, tog pjesničkog žanra koji zahtjeva veliku disciplinu, poznavanje jezika i odličnu versifikaciju. Miković se ovim pjesmama priključuje sjajnim hrvatskim sonetistima kao što su pokojni **Lujo Medvidović** i, hvala Bogu živi pjesnik, **Roko Dobra** iz Zadra. Čitajući Mikovićeve sonete poglavito njihovu predmetno-tematsku određenost i stanovitu ironijsku distancu mora se priznati kako im u pozadini stoji bogata hrvatska književna baština.

U cjelini zbirka *Jedući srce žive zvijeri* zaslužuje našu pozornost ali i još pomniju književnoteoretsku raščlambu. Ponavljam, ona je na razini ranijih Mikovićevih pjesničkih djela, i s njima obogaćuje ukupnu suvremenu hrvatsku književnost.

Priredn dio recenzije
Đure Vidmarovića

KORIZMENE DUHOVNE VEČERI U SOMBORU

Put prema Bogu,
put prema ljudima

Duhovni centar *Oca Gerarda* i ove godine organizira Korizmene duhovne večeri, a ovoga puta tema je *Sveta Terezija Avilska – život i molitva*. Ovo je godina posvećenog života, koju je proglasio papa **Franjo** i koja je počela 30. studenoga 2014., a za karmelićane je ovo i jubilarna Terezijanska godina u kojoj se slavi 500. obljetnica rođenja Svete Terezije Avilske, koja traje od 15. listopada 2014. do 15.



listopada 2015. godine. »Ove obljetnice utjecale su na oblikovanje središnje teme i kroz šest korizmenih duhovnih večeri govorit ćemo o životu, molitvi i nauku Svete Terezije Avilske. Sveta Terezija Avilska crkvena je naučiteljica osobito u stvarima molitve i unutarnjim stvarnostima duše i od nje se mnogo toga može naučiti. A kako je bila klauzurna redovnica karmelićana, njezin lik se uklapa i u ovu godinu posvećenog života«, kazao je otac **Zlatko Žuvela**, voditelj Duhovnog centra *Oca Gerarda*.

Otac **Antonio Mario Ćirko**, župnik, remetske župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zagrebu govorio je o liku i poruci Svete Terezije. »Mi slavimo veliku obljetnicu rođenja Svete Terezije od Isusa. Papa Franjo će u svom pismu reći da nas ona uči da je put prema Bogu također i put prema ljudima«, kazao je otac Ćirko. Sveta Terezija Avilska od 1562. godine, pa do smrti 1582. godine djeluje kao obnoviteljica karmela. »Sveta Terezija nam kazuje da prijateljstvo s Bogom nije nešto apstraktno, već da je to konkretan susret. To je susret koji se očituje kroz darove koje dobivamo u susretu s njim. U današnje vrijeme kada se Boga želi staviti u nešto apstraktno Sveta Terezija nam pokazuje da je Bog uistinu živi Bog, dakle Bog koji je dio našega života«, kazao je otac Ćirko.

Korizmena okupljanja u karmelu počela su još 1905. godine, nedugo poslije dolaska karmelićana u Sombor. Sluga Božji, Otac **Gerard Tomo Stantić**, pokrenuo je nanovo korizmena okupljanja za vjernike. Ove korizmene duhovne večeri nastavak su te tradicije. »Želio je otac Gerard pružiti vjernicima osnovnu pouku o istinama vjere, o evanđelju, te o dogmatskim istinama spasenja i odnosu grijeha. U odabiru tema nastojimo voditi računa o hodu crkve i poticajima crkvenog učiteljstva«, kazao je otac Zlatko Žuvela i najavio da će u ovoj, Terezijanskoj godinu, u Sombor u Karmel doći relikvija –stopala Svete Terezije Avilske.

Naredne Korizmene duhovne večeri su 2. ožujka, a predavač će biti otac **Danijel Čolo**, župni vikar u Župi Uznesenja blažene Djevice Marije u Remetama u Zagrebu.

Z. V.

Otvaranje postupka za
proglašenje blaženim
o. Ante Gabrića

Na 100. rođendan dugogodišnjeg hrvatskog misionara, p. **Ante Gabrića**, u subotu 28. veljače službeno će biti otvoren biskupijski postupak za proglašenje blaženim sluga Božjega o. Ante Gabrića. Ovaj postupak, kako prenosi portal www.bitno.net započet će sjednicom u prostorijama Nadbiskupskog duhovnog stola na zagrebačkom Kaptolu, a svečana sveta misa koju će predvoditi kardinal **Bozanić**, bit će služena u bazilici Presvetog Srca Isusova u Zagrebu s početkom u 19 sati.



Pater Ante Gabrić rođen je 28. veljače 1915. godine u Metkoviću, u kršćanskoj obitelji kao osmo dijete. Primljen je u Isusovačko sjemenište u Travniku 1926., gdje je maturirao 1933., a iste godine primljen je u isusovački novicijat. Položio je isusovačke redovničke zavjete i studirao filozofiju u Italiji.

Krajem 1938. otišao je kao misionar u Indiju, gdje je godinu dana učio engleski i bengalski jezik. U misiji Boshonti, zaređen je za svećenika 1943. Posvećuje se misionarskom radu među hindusima, muslimanima i malobrojnim katolicima. Organizirao je rižinu banku, osnovao je male seoske škole, kapelice, zanatske škole i bolnice. Za udovice hindusa, osnovao je dom, a djecu smješta u sirotišta. Pomaže u gradnji koliba, nasipa i putova. Organizirao je prehranu školske djece i dodatno školovanje. Osnovao je misijsku postaju *Maria Polli* u Boshontiju s vjerskim, zdravstvenim i humanitarnim ustanovama. Osnovna škola u Kumrokhaliju danas nosi ime *Father Ante Gabrić*. U svome misijskom i pastoralnom radu surađivao je s Majkom Terezijom.

Umro je 20. listopada 1988. u Kalkuti, a pokopan je po svojoj želji u misijskoj postaji *Maria Polli*, s grudom zemlje iz rodnoga kraja i bočicom vode iz Jadranskoga mora.

Ž. V.

VIJESTI

Obiljetnica smrti vlč. Marka Vukova

Rimokatolička crkvena zajednica iz Lemeša i HBKUD Lemeš, u subotu, 28. veljače obilježavaju 20. obljetnicu smrti vlč. **Marka Vukova**. Sveta misa zadušnica bit će služena u crkvi Rođenja blažene Djevice Marije u 17 sati. Prikladni literarni program bit će nastavljen u sklopu književne večeri u dvorani Mjesne zajednice s početkom u 18 sati. Gostuju vlč. **Lazar Novaković** i **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Ž. Z.

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, kao priprava za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine započinje 9. ožujka u 19.30 u Harambašićevoj 7. u Subotici. Pozivaju se i mladi koji su stariji od 17. godina.



RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz



Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Korizma je vrijeme žrtve, vrijeme u kojem Bogu prinosimo naše mala žrtve prisjećajući se njegove žrtve za nas.

ABRAHAMOV PRIMJER

Pojam žrtve u Starom zavjetu najčešće vezujemo uz Božji zahtjev Abrahamu da žrtvuje svog jedinorođenca Izaka (usp. Post 22, 1-18). Bog je ovim zahtjevom želio iskušati Abrahama, iskušati njegovu ljubav i vjernost. Već i prije ove kušnje Bog je od Abrahama tražio žrtvu kada mu je naredio da napusti svoj grad i svoju zemlju te krene u nepoznatu zemlju koju će mu on pokazati. Možemo samo pretpostaviti koliko je Abrahamu bilo teško poslušati ovaj Božji zahtjev, ali iz ljubavi i vjernosti Bogu on je žrtvovao udobnost svoga života među svojim prijateljima te se, s vjerom u srcu, zaputio u nepoznate krajeve koje mu je Bog pokazao. Već je to bila velika kušnja na kojoj bi mnogi poklekli, ali ne i Abraham. Pokazao je koliko vjeruje i koliko mu je Bog važan.

Međutim, iako je već pokušao svoga slugu Abrahama, Bog tu ne staje, nego ga nanovo iskušava kušnjom mnogo većom nego prije. Traži od njega da žrtvuje svoga jedinog sina. Velika je to kušnja, rekli bismo prevelika. Ali ona nam otkriva tko je Abraham. On nije samo jedan u nizu mnogobrojnih starozavjetnih likova. On je praotac naše vjere. To da ga smatramo vjerskim uzorom sve do danas

Žrtva

zaslužio je upravo time što nije dopustio ni ovako velikoj kušnji da ga od Boga udalji, što je bio spreman žrtvovati i vlastitog sina kako bi Bogu pokazao svoju ljubav i vjernost. Izak je Abrahamu bio dar od Boga, budući da on i njegova žena Sara nisu mogli imati djece. I pored svoje ljubavi prema Izaku, Abraham je spreman Bogu vratiti primljeni dar. Ali, Bog nije okrutan, nego je ljubav i milosrđe. On je Abrahama htio samo iskušati, samo je htio provjeriti je li mu je još uvijek važan i na prvom mjestu. Kada je vidio da Abrahamova ljubav nema granice, Bog je poštedio Izaka. Tako Izak postaje dokaz snage Abrahamove vjere, a ova kušnja nadahnuće i poticaj za vjernike svih vremena.

NAŠA ŽRTVA

Žrtva koju je Bog tražio od Abrahama bila je samo kušnja koja se na kraju nije dogodila. Međutim, Božja žrtva za čovjeka bila je prava. Abrahamov jedinorođenac bio je pošteđen, a Bog je svog jedinorođenca zaista žrtvovao. Božja žrtva izraz je njegove neizmjerne ljubavi prema čovjeku, jer ništa drugo osim ljubavi ne može podnijeti toliku žrtvu. A plod te žrtve je naše otkupljenje, zato možemo klicati s evanđelistom Ivanom: »Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.« (Iv 3, 16).

Vrijeme korizme je posebno vrijeme u godini kada intenzivno razmišljamo o Božjoj žrtvi pripremajući se za proslavu dana našeg otkupljenja. U tom vremenu, kao na dlanu, pružaju nam se različite prilike da svojim žrtvama pokažemo Bogu svoju ljubav i zahvalnost za to

što nas je svojom žrtvom otkupio. Naša ljubav i vjera nalaze se na kušnji. Ali, Bog od nas ne zahtjeva velike žrtve kao što je to bilo s Abrahamom, pa ipak, kako Abraham nije poklekao pod teretom kušnje, mi tako ne uspijevamo ni u tih kratkih četrdeset dana korizme pokazati svoju ljubav i vjernost. U odnosu na Abrahama ono što mi trebamo žrtvovati uistinu je sitnica. Treba žrtvovati svoje slobodno vrijeme i otići na pobožnost križnog puta, žrtvovati svoju ljubav prema hrani pa zaobići meso petkom, žrtvovati druženje ili izlet pa otići nedjeljom na misu, žrtvovati svoj ponos pa otići na sakrament ispovijedi. To uistinu nisu velike žrtve, ali postaju preteške kada nedostaje ljubavi. Ne možemo se žrtvovati za nekog ako ga ne ljubimo. Bez ljubavi ostaje nam pitanje čemu žrtva. Bog je nas toliko ljubio da je žrtvovao svoga Sina, a ljubimo li mi njega dovoljno da žrtvuemo neke svoje udobnosti i planove?

Žrtva izranja iz ljubavi i ljubav joj daje smisao. A žrtve koje Bog od nas traži i očekuje, iako u prvi mah izgledaju sitne, dovoljno su velike da se u njima ogleda naša vjernost i ljubav prema njemu, ali ne da svijet vidi našu pobožnost, da nam se divi i o tome priča: »I kad postite, ne budite smrknuti kao licemjери. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste... Ti, naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti...« (Mt 6, 16-18). Naša žrtva za Boga dio je našeg osobnog odnosa s našim Stvoriteljem i Otkupiteljem kroz koji mu iskazujemo ljubav i vjernost, a korizma je divno vrijeme bogato prigodama da vlastitim žrtvama i odricanjima izrazimo Bogu svoju zahvalnost.

TURNIR U MALOM NOGOMETU U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Druženje hrvatskih udruga u sportskom duhu

Jedan od ciljeva je da se nogometni turniri prošire i izvan granica Srijema i u dogledno vrijeme prerastu u ligu Hrvata u Republici Srbiji



Finalisti: HKPD Tomislav i HKC Srijem-Hrvatski dom

U organizaciji Hrvatskog kulturnog centra Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice, u nedjelju 22. veljače u dvorani Prehrambeno-šumarske i kemijske škole, održan je treći po redu turnir u malom nogometu hrvatskih kulturnih udruga. Ove godine na turniru je sudjelovalo šest nogometnih ekipa – iz Rume, Srijemske Mitrovice, Zemuna, Golubinaca, po prvi put ekipa iz Ljube, kao i zajednička ekipa hrvatskih udruga iz Podunavlja. Ovo je treći turnir po redu koje organizira HKC Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice, a jedan od ciljeva je da se ovakvi turniri

prošire i izvan granica Srijema i u dogledno vrijeme prerastu u ligu Hrvata u Republici Srbiji.

TRADICIJA DRUŽENJA

Na terenu se sve odigravalo u sportskom i prijateljskom duhu, a prema riječima skoro svih sudionika, rezultat nije bio u prvom planu. Važno je bilo sudjelovanje, druženje i sklapanje novih prijateljstava što i jeste prioritetni cilj organizatora ovog prijateljskog sportskog natjecanja. Inače turniri u malom nogometu hrvatskih kulturnih udruga, održavaju se 5 do 6 puta godišnje, u raznim gradovima Srijema, dok su Mitrovčani ove

godine po treći puta domaćini: »Jako je dobro i korisno organiziranje ovakvih tipova druženja, sportskih, a ne samo kroz ples i pjesmu, jer je i ovo jedan od načina očuvanja našeg hrvatskog identiteta. Važno je gajiti svaki oblik čuvanja hrvatskog identi-

Danijel Šili, Ljuba:

»Drago mi je što su nas organizatori pozvali. Prošle godine smo navijali, a evo ove godine i sudjelovali. Ovo je jedno lijepo iskustvo za nas i nadam se da ćemo sljedeće godine biti bolji.«

teta, bila to umjetnost, bio to sport, a možda je čak sport i bolji jer se lakše privuku mladi ljudi«, rekao je predsjednik HKC Srijem – Hrvatski dom Krunoslav Đaković. Odziv nogometaša na skoro svakom turniru u malom nogometu je dobar, a ovakav vid druženja prelazi u tradiciju među srijemskim udrugama. U okviru HKC Srijem – Hrvatski dom, sportska sekcija postoji već četiri godine u okviru koje je zaživjela jedino nogometna gdje su članovi udruge pokazali najveću zainteresiranost: »Svake subote u dvorani ove škole, održavamo treninge. Nogometnu skupinu iz Srijemske Mitrovice čini 25 članova, pa formiramo 2 – 3 mom-

čadi. Riješili smo organizirati turnir u malom nogometu, kako bi pokušali popularizirati aktivnosti u okviru hrvatske zajednice, a samim tim i jačati naš hrvatski identitet«, istaknuo je **Zlatko Načev** voditelj nogometne sekcije HKC Srijem – Hrvatski dom, dodajući kako im je želja da se ta priča proširi i izvan granica Srijema, o čemu je i toga dana bilo riječi, s obzirom da su po prvi puta sudjelovali i gosti iz Podunavlja.



Željko Pakledinac



Zlatko Načev



Ilija Nedić

PRIJATELJSTVO NA PRVOM MJESTU

Kako ističu organizatori izjednačena je situacija što se tiče snaga ekipa. Ono što je najvažnije, sklopljena su nova prijateljstva, a kada se završi sportski dio, počinje treće poluvrijeme kada se svi druže: »Puno je prijateljstava sklopljeno na ovaj način što je izuzetno dobra stvar za nas Hrvate koji živimo u Republici Srbiji, za našu opstojnost i očuvanje našeg nacionalnog identiteta i nadam se da će se ta tradicija i nastaviti«, dodaje Zlatko Načev. Slično mišljenje dijele i gosti. Po prvi puta sudjelovala je i ekipa iz Podunavlja: »Ovdje je po prvi puta jedna zajednička ekipa – momci iz Vajske, Plavne i Sonthe i ovo je za nas prelijepo iskustvo i druženje. Rezultati koje smo postigli su u drugom planu, mnogo je važnije što su momci upoznali druga-

re i mislim da je uspostavljena suradnja koja bi trebala nastaviti i kod nas u južnom Podunavlju. Moj je prijedlog da se u kolovozu kod nas na susretu mladeži Demokratskog saveza Hrvata na jezeru Provala, održi jedan takav turnir i mislim da će se taj prijedlog i prihvatiti«, izjavio je **Željko Pakledinac**. Potporu turniru u malom nogometu hrvatskih kulturnih udruga, dala je i lokalna samouprava Grada Srijemska Mitrovica: »Drago mi je što se i na ovakav način razvija duh tolerancije, prijateljstva koji vlada Srijemskom Mitrovicom. Iznimno nam je važno da sve nacionalne manjine u Srijemskoj Mitrovici, prije svega hrvatska nacionalna manjina koja je jedna od najbrojnijih i najorganiziranijih, uživaju sva prava i povlastice koje su im Ustavom

zagarantirane. Imamo izuzetno dobru suradnju s HNV-om i da sudjelujemo skupa u velikom broju kulturnih i sportskih manifestacija, samim tim afirmirajući grad, a tako i svoju nacionalnu zajednicu«, istaknuo je **Ilija Nedić** načelnik za kulturu, sport i omladinu Grada Srijemska Mitrovica. Svoje dojmove iznio je i dopredsjednik HNV-a za Srijem, **Andrej Španović**: »Mislim da su turniri korisni jer okupljaju veliki broj mladih što je njihov osnovni cilj. Drago mi je što smo izašli iz regije Srijema i što imamo goste iz Podunavlja, što pokazuje da je ovo prva 'inicijalna kapisla' da se u budućnosti organizira turnir u malom nogometu na kojem će sudjelovati svi Hrvati iz Vojvodine«, rekao je Andrej Španović, ističući kako

će se osobno zalagati da HNV i u budućnosti financijski pomaže razna sportska natjecanja.

PRVO MJESTO ZA GOLUBINČANE

Po završetku turnira uručene su zahvalnice i pokali najuspješnijim sudionicima. Zahvalnice za sudjelovanje na turniru uručene su ekipama iz Zemuna, Ljube i HKPD **Matija Gubec** iz Rume. Najbolji vratar turnira bio je **Zdenko Žagar** iz Rume, a najbolji igrač **Josip Bukovac** iz Južnog Podunavlja. Prvo mjesto osvojila je ekipa HKPD **Tomislav** iz Golubina, drugo domaćini HKC **Srijem – Hrvatski dom** iz Srijemske Mitrovice, a treće mjesto ekipa iz Južnog Podunavlja.

Suzana Darabašić

Nije važno tko će pobijediti Miodrag Erceg, HKPD Tomislav, Golubinci

»Redovito dolazimo na ove turnire, a ja sam i jedan od organizatora ekipe. Prvi sam počeo igrati za reprezentaciju Hrvata iz Vojvodine, a inače sam i kapetan. Čast nam je odazivati se ovim turnirima, jer smatram da je to lijep vid druženja i komunikacije. Cilj nam je prvenstveno družiti se i uopće nije bitno tko će, na koncu, pobijediti.«



Vjekoslav Lulić, Golubinci

»Pretežito smo na ovim okupljanjima radi druženja i širenja sportskog duha. Drago mi je što se ova sportska druženja iz godine u godinu proširuju, jer ovo je jedan od lijepih načina da se Hrvati druže. Pogotovo je to dobro za mlade ljude koji se i najviše okupe. A tako je i kod nas u Golubincima gdje je nogomet dio našeg života a naša iskustva u sportu, evo prenosimo ovdje na turniru.«



Demografski regres Hrvata u Beogradu

Popisom 1971. stanovništvo se podijelilo na dvije grupe: stanovništvo koje se nacionalno izjasnilo, i ono koje se nije nacionalno izjasnilo. Kategorija Jugoslaveni našla se u drugoj grupi te je građanima ostavljena mogućnost da se deklariraju Jugoslavenima, iako se takva izjava nije smatrala izjašnjenjem u pogledu narodnosti ili etničke pripadnosti.

NACIONALNO NEIZJASNJENI

Dijelom je takav vid deklariranja na popisima stanovništva bio vid prilagođavanja i mogućnost opstanka u doba promoviranih političkih i socijalnih vrijednosti jugoslavenskoga društva. Porast broja deklariranih Jugoslavena u Beogradu (i u ostatku države) vremenski se podudara s početkom kritike, raznih pritisaka i na kraju slomom Hrvatskog proljeća i liberalnih nastojanja u drugim dijelovima tadašnje države. Skrivanje hrvatskog podrijetla u javnom životu pojedinci su pokušavali osigurati sigurnost zaposlenja i položaj u društvu. S druge strane, jugoslavenstvo je za neke predstavljalo izlaz u nedoumici oko iskazivanja nacionalnog opredjeljenja te su svoj identitet



Beograd 1971. - pad broja Hrvata i formiranje brojčano velike kategorije Jugoslavena (92.200)

poistovjećivali s proklamiranim državnim i nacionalnim jedinstvom i državnim institucijama, napose Jugoslavenska narodna armija. Stanovništvo Beograda u međupopisnom desetljeću 1961. – 1971. razdoblju raste za 366.000 stanovnika, najviše pozitivnom migracijskom bilancom. U tom razdoblju nastavljeno je useljavanje iz svih krajeva tadašnje države, međutim, i pored velikog priljeva novog stanovništva primjetan je pad broja Hrvata prema podacima iz popisa 1971. te formiranje brojčano velike kategorije Jugoslavena (92.200). Te godine bilo je 29.354 Hrvata u Beogradu koji su činili 2,5 posto

od ukupno 1.209.360 stanovnika (od toga broja 8.609 živjelo ih je u Zemunu). Trend smanjenja broja deklariranih Hrvata nastavljen je i u narednim desetljećima. Službeno iskazani broj Hrvata u Beogradu 1981. godine (24.015 osoba) bio je manji za 5.000 u odnosu na stanje iz 1971. godine.

MOTIVI IZJASNJAVANJA

Nešto veća zastupljenost građana hrvatske nacionalnosti prema općinama bila je u Zemunu (6.275) i u Novom Beogradu (4.795). Također, i dalje raste broj Jugoslavena dio kojih je te godine popisano 162.851 (13,5

posto ukupnog stanovništva). Navedenoj kategoriji pripadali su oni koji nisu jasno mogli odrediti svoj nacionalni identitet (mješoviti brakovi) te oni s drugim motivima (oblik patriotizma, socijalne promocije i sl.). Generacije rođene u desetljeću nakon Drugog svjetskog rata bile su većinom nositelji duhovnog naslijeđa koje su se prepoznavale kroz identitet socijalističke Jugoslavije. Također, jugoslavenstvom su se takve osobe mogle distancirati od prevladavajućih etničkih odnosa u državi koji su se u tom razdoblju počeli postupno ponovno zaoštavati.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća)

Tablica 1. Kretanje broja Hrvata u Beogradu 1948. – 2011.

God. popisa st.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Hrvata u Beogradu	24331	28925	35138	29354	24015	16420	10381	7752
Udio Hrvata u uk. stan. %	6,6	6,2	4,2	2,5	1,9	1,1	0,7	0,5
Uk. stan. Grada Beograda	367.816	470.172	843.209	1.209.360	1.282.360	1.552.151	1.576.124	1.659.440

Karbine spram statusa

Običaj zimskoga klanja svinja i izrade prerađevina u Sonti od davnina ima naziv *karbine*. U ponekom od obiteljskih albuma i danas je moguće pronaći rijetke fotografije koje o tom običaju svjedoče. Jedna od njih, koja je danas pred čitateljima, pronađena je u albumu **Marije Andrašić** iz Sonte.

RAZLIKE U BROJU

»Kod naših starih *karbine* su od davnina bile odraz materijalnog statusa domaćina. Još iz mladih, djevojačkih godina, sjećam se po pričama mojih roditelja i starije rodbine da su pojedina kućanstva u selu bila na glasu po broju zaklanih *gebelja* i po veličini *drnjaka*. Nadničarska sirotinja, u pravilu s najviše djece, klala je jednu, eventualno dvije svinje, obično manje, teško zaradene kroz cijelu sezonu nadničenja. Imućniji bi klali i po tri ili četiri velike svinje koje su sami utovili, iako su živjeli u brojem manjim obiteljima. Sjećam se i jedne anegdote još iz mojih djevojačkih dana. Kažu da je jedan sirotan s puno djece pitao tadašnjega župnika jel bi bilo bolje da napravi *karbine* odmah poslije blagdana Sv. Kate, ili tek o pokladama. Župnik, kad je čuo koliko ima djece, preporučio mu je ovu drugu soluciju, kako bi se sačuvala bar šunka za *svetenje*. Kad ga je isto pitao jedan imućni domaćin, koji je imao jedno dijete, preporučio mu je da kolje što ranije«, uz smijeh se prisjeća baka Marija, pokazujući nam crno-bijelu fotografiju, po njezinim riječima snimljenu negdje u drugoj polovici šezdesetih godina.

POSAO ŠLAHTERA

Po pričama mnogih kazi-vača, sve do poslije II. svjetskog rata svinje se nisu *šurile*. Paljene



su slamom, a potom bi se na vratima od *vojata* prale, s njih bi se strugala garež i *trančirale* bi se. Koncem pedesetih i početkom šezdesetih taj običaj se skoro u cijelosti izgubio i prešlo se na *šurenje* vodom u drvenom koritu, a iz korita bi se podizale na grablje, okačene prednjim nogama za specijalne kuke. *Karbine* su za sve ukućane bile pravo malo slavlje. Bio je red na *karbine* pozvati braću i sestre, kumove pa bi se okupio popriličan broj čeljadi. Tako je radne snage bilo dovoljno, jedino ukoliko nitko u obitelji nije bio vičan vođenju toga posla, morao se pozvati i *šlahter*. On bi organizirao sve aktivnosti, određivao tko će što raditi. Tako odabranim pomoćnicima dijelio bi pomoćne poslove, poput skidanja *kožura*, sjećanja slanine u čvarke, sjećanja i mljevenja mesa za prerađevine, a sam je obavljao glavne. *Trančirao* bi svinju, krojio šunke i ostale komade mesa koji će na *sala-*

murenje i dimljenje. Žene bi za to vrijeme očistile i pripremile tanka crijeva za kobasice, debela za *urke*, *katicu* za kulen i želudac za švargle. *Šlahter* je osobno pripremao smješe za kobasice, kulen, *urke* i švarglu, začini se nisu mjerili na grame, nego na probanje, po ukusu domaćina.

TIKVOM DO PROIZVODA

Prije II. svjetskog rata prerađevine su se nadijevale uz pomoć vrlo proste, svima dostupne naprave, prerezane osušene tikve. Jedan od pomoćnika u širi dio tikve bi naguravao smješu i istiskivao ju prstima kroz užu, cjevasti dio, a *šlahter* bi vodio računa o tvrdoći tako nadjevene kobasice. Na svakim *karbinama* bilo je jako bitno imati i pouzdanoga *acera*. Riječ je o čovjeku, obično starijem, koji je bio zadužen samo za loženje i održavanje odgovarajućega intenziteta vatre pod kotlom.

Njegova zadaća bila je da prvo zagrije vodu za *šurenje*, potom skuha *obarine*, odnosno meso za *urke* i švarglu, a na koncu istopi i mast. Kod dobrog *acera* obarine nikada nisu zagorjele, niti su se čvarci prepržili, a upravo se to znalo desiti kod domaćina kod kojega je *acer* bio netko od ljubitelja kapljice. »Moj pokojni suprug je u mlađim godinama bio vrlo tražen *šlahter* u selu. Kad bi se ukazala potreba, sa sobom je kao pomoćnika vodio i šogora **Jožu**. Taj posao radio je za određenu nadoknadu, najčešće u naturi. Na ovoj fotografiji su *karbine* u kući njegove sestre **Eve**. Tu su još njezin suprug **Joza**, sestre **Marica** i **Manda**, ja i naša djeca. Eh, od naše generacije s ove fotografije, još sam jedino ja živa«, završava prisjećanje baka Marija, zagleda se u fotografiju i krajičkom rupca obriše suzu koja joj se iskrala iz oka.

Ivan Andrašić

Zašto? Kako? Molim?

Tko je izumio računalni miš?

Sigurna sam da se svakodnevno susrećete s ovom malom stvarčicom, koju svi zovemo »miš«. Zaista kad bolje pogledate i liči na miša. A što znamo o njegovom podrijetlu?



Računalni miš izumio je **Douglas Engelbart** 1970. godine i svoj patent je opisao je kao »indikator X-Y pozicije za ekranske sustave«. Gotovo četrdeset godina kasnije ovaj izum poznat je svima kao – »miš«. Na početku je »miš« imao drvenu školjku s dva metal-



na kotačića, a uspio je transformirati računalna – od specijaliziranih strojeva u nezaobilazni dnevni alat. Svima nam je poznato da je s mišem rad na računalu puno jednostavniji. Za svoj izum Engelbart je dobio Lemelson-MIT nagradu vrijednu 500.000 dolara, što je najveći iznos dodijeljen za neki izum.

Obilježili smo Dan

ŠID

Međunarodni dan materinjeg jezika obilježava se 21. veljače u cijelom svijetu. Tog dan kada se ukazuje na važnost i značaj očuvanja i uporabe materinjeg jezika, kao jedne od najbitnijih značajki kulturnog i nacionalnog identiteta. Ovaj datum prigodno je obilježen u šidskoj Osnovnoj školi *Sremski front*. Već nekoliko godina unazad učenici ove škole sa svojim nastavnicima koji im predaju više materinskih jezika (srpski, slovački i rusinski) za ovaj dan



izrađuju prigodne panoe. Ove školske godine izradi panoa pridružili su se i učenici koji izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u područnoj školi u Sotu. Svoj doprinos obilježavanju Dana materinskog jezika dali su panoom na kojem su se našle misli hrvatskih velikana o materinjem jeziku, a kojeg su ukasili šarenim slovima.

SUBOTICA

Na Dječjem odjelu Gradske knjižnice u Subotici, na Međunarodni dan materinjeg jezika 21. veljače pedesetak učenika hrvatskih odjela OŠ *Matko Vuković* je u dva termina sudjelovalo u jezičnim radionicama gdje su



an materinjeg jezika



Iako još uvijek ne postoji mogućnost za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture za učenike viših razreda kada prijeđu u matičnu školu u Šid, ravnateljica škole **Vesna Kuzminac** izrazila je želju da se i učenici koji su prošle godine izučavali hrvatski jezik uključe u obilježavanje ovog dana. Tako su učenici petog i šestog razreda također izradili pano u čijem je središtu pjesma **Vladimira Nazora** *Hrvatski jezik*, za koju su napravili ilustraciju od raznobojnih salveta. Njihov pano našao je mjesto u holu škole u Šidu. Na ovaj način Osnovna škola *Sremski front* uz različite druge aktivnosti, njeguje kod svojih učenika pozitivan stav prema različitim kulturama i jezicima, uči ih prihvaćanju drugačijih a razvija ljubav prema vlastitom. To je značajan doprinos skladnom suživotu u jednoj multietničkoj sredini kao što je Šid.

Ana Hodak

uz pomoć informatorice na hrvatskom jeziku, **Bernadice Ivanković** na kreativan način i kroz igru provjerili svoje znanje hrvatskog jezika. Djeca su se ovom prilikom podsjetila da je važno čuvati svoj materinji jezik i ukoliko znamo svoj jezik, lakše ćemo svladati i druge, te ih ujedno i poštivati.



PODSJETNIK

Čitam i skitam

Za sve one koji još ne znaju i one koji su zaboravili evo podsjetnika.

Gradska knjižnica Subotica i ove godine organizira VII. po redu kviz za poticanje čitanja koji nosi naslov *Čitam i skitam*. Kviz je započeo 2. veljače i traje sve do 31. ožujka,



dakle, još ima vremena, no vrijeme leći, te se uputite u knjižnicu po određene naslove **Zvonimira Baloga**: *Nevidljiva Iva*, *Male priče o velikim slovima* i **Ana Tomića** – *Crvenšlapica*. Kada pročitate ove naslove trebate popuniti online upitnik koji se nalazi na portalu www.subiblioteka.rs. Jedini uvjet za sudjelovanje jeste da ste član knjižnice. Ukoliko vam je istekla članarina možete ju obnoviti ili se učlaniti po promotivnoj cijeni od 300 dinara i članarina će vam važiti narednih godinu dana.

I za kraj ono najvažnije, vrijedne nagrade bit će izvučene na Međunarodni dan knjige za djecu, 2. travnja u Gradskoj knjižnici u Subotici.

Dakle: pročitaš → popuniš upitnik (www.subiblioteka.rs) → provjeriš → pošalješ → i ukoliko budeš imaš sreće osvojiš neku od 125 nagrada.
(VAŽNO! Upitnik se može popuniti samo jednom!)

PETAK **27.2.2015.**

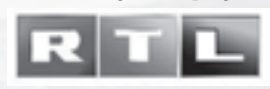


06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Prozor u svijet: Prag, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz , talk
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan: Lovci na oluje, zabranjeno i zaboravljeno
 13:40 Labirint
 14:25 Ekumena: Religijski ekstremizam?
 14:55 Pozitivno
 15:20 Kulturna baština
 15:35 Znanstveni krugovi
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:02 Odmori se, zaslužio si , humoristična serija
 18:37 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Ciklus James Bond: Dah smrti, britansko-američki film
 22:25 Noćna kavana
 23:25 Budućnost, njemačko-američki film - Filmski maraton
 00:55 Ja također, španjolski film - Filmski maraton
 02:35 Hamajlije za sretan život, kanadski američki film - Filmski maraton
 04:28 Svaki dan dobar dan: Lovci na oluje, zabranjeno i zaboravljeno
 04:58 Ekumena: Religijski ekstremizam?
 05:35 Što vas žulja?
 06:04 Hrvatska uživo
 06:44 Sve će biti dobro



06:35 Policajac Ploddy, crtana serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Uhvati korak - Dinarska plesna zona
 09:30 Puni krug
 09:48 Degrassi , serija za mlade
 10:09 David - zvijezda, film za mlade
 10:29 Indeks
 10:59 Tajne kineskoga zida: Putovima kineske tradicije - Kakvo mjesto zauzima Zid u suvremenoj Kini?, dokumentarna serija

11:54 Ovisni o kupovanju: Dovedite kuću u red, dokumentarna serija
 12:50 Ubojstvo, napisala je
 13:38 Kriške sira , dokumentarna serija
 14:05 Hamajlije za sretan život, kanadsko-američki film
 16:00 Školski sat: Uhvati korak - Dinarska plesna zona
 16:30 Puni krug
 16:45 Juhuhu
 17:50 Briljanteen
 18:32 Glee , serija
 19:15 Uredujte nadahnuto, dokumentarna serija
 19:41 Kriške sira , dokumentarna serija
 20:10 Urban & 4, snimka koncerta
 21:05 Dok vrijeme prolazi u Šangaju, glazbeno-dokumentarni film
 22:05 Viši inspektor Banks , mini-serija
 23:40 Zločinački umovi , serija
 00:30 Razdvojene ubojstvom, američki film (R)
 02:00 Ovisni o kupovanju: Dovedite kuću u red, dokumentarna serija
 02:50 Noćni glazbeni program



06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Virus attack
 07:35 Tenkai vitezovi
 08:00 Timon i Pumbaa
 08:25 Sve u šest, magazin (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Hitna služba, serija (R)
 10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12:10 TV prodaja
 12:25 Hitna služba, serija
 13:25 Pet na pet, kviz (R)
 14:20 Vatre ivanjske, serija (R)
 15:20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Dr. House, serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Opstanak - TV premijera, film, akcijski
 22:20 Borat: Učenje o amerika kultura za boljitak veličanstveno država Kazahstan, igrani film, komedija
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Borat: Učenje o amerika kultura za boljitak veličanstveno država Kazahstan, igrani film, komedija

00:00 Dr. House, serija
 00:55 Kost, serija
 01:55 Ključ tajni, igrani film, triler/ horor
 03:35 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

SUBOTA **28.2.2015.**



07:55 Odmazda, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:10 Normalan život
 10:00 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Duhovni izazovi
 13:45 Prizma
 14:35 Obiteljske igre na škotski način, irski film
 16:23 Potrošački kod
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Snaga volje
 18:10 Manjinski mozaik
 18:30 Lijepom našom: Valpovo
 19:30 Dnevnik 2
 20:05 LOTO 7/39
 20:15 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 22:00 Red, američki film
 00:05 Imaginaerum, finski-kanadski film - Filmski maraton
 01:30 Odmazda, američki film - Filmski maraton
 02:45 Strah(ovi) od tame, francuski film - Filmski maraton
 04:05 Duhovni izazovi
 04:35 Veterani mira
 05:20 Prizma
 06:05 Lijepom našom: Valpovo



06:25 Biblija
 06:35 Policajac Ploddy, crtana serija
 07:00 Juhuhu
 09:35 Duh s inzterneta, kanadsko-američki film za djecu (R)
 11:40 Garmisch-Partenkirchen: Svjetski skijaški kup (M) - spust, prijenos
 12:56 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 13:25 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar , dokumentarna serija
 14:30 Ciklus James Bond: Dah smrti, britansko-američki film
 16:40 Garaža: Jurica Pađen i

Aerodrom
 17:10 Noćna kavana
 17:55 Subotom ujutro
 19:30 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 20:05 Romansa u Seattleu, američki film
 21:50 Pussy Riot: Punk molitva, dokumentarni film
 23:25 Večer s Joolsom Hollandom
 00:25 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar , dokumentarna serija
 01:25 Noćni glazbeni program



05:30 RTL Danas, (R)
 06:15 Timon i Pumbaa
 07:05 Aladdin
 07:30 Tenkai vitezovi
 07:55 TV prodaja
 08:10 Vatre ivanjske, serija (R)
 09:10 Vatre ivanjske, serija (R)
 10:10 TV prodaja
 10:25 Pet na pet, kviz (R)
 11:35 Cirkus, zabavna emisija
 12:50 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 13:45 Dadilja: Nevolje u raju, igrani film, obiteljski
 15:35 Billy Madison, igrani film, komedija
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Billy Madison, igrani film, komedija
 17:30 Policijska patrola, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Utrka do uklete planine - TV premijera, igrani film, akcijski
 22:00 Zvezdane staze, film, znanstveno-fantastični
 00:20 Opstanak , igrani film
 02:25 Astro show
 03:25 RTL Danas, (R)
 04:10 Kraj programa

NEDJELJA **1.3.2015.**



07:10 Klasika mundi
 08:15 Bell, Book and Candle - američki film - Zlatna kinoteka
 10:05 Press klub
 10:55 Istrage gospodice Fisher serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro

15:30 Posljednji tango u Halifaxu , serija
 16:25 Vrtlarica
 17:00 Vijesti u 17
 17:15 Zapisano u kostima: Legionar iz Resnika, dokumentarna serija
 17:50 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:30 Dnevnik 2
 20:06 LOTO 6/45
 20:15 Ljubavna odiseja, dokumentarni film
 21:10 Mirta uči statistiku, kratki igrani film
 21:35 Damin gambit
 22:35 Lovci na natprirodno
 23:20 Bell, Book and Candle - američki film - Zlatna kinoteka
 01:05 Press klub
 01:50 Nedjeljom u dva
 02:50 Damin gambit
 03:30 Reprizni program
 04:20 Mir i dobro
 04:45 Plodovi zemlje
 05:35 Split: More
 06:05 Vrtlarica



06:35 Crtana serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Ninin kutak
 09:05 Čarobna ploča: Širimo vidike
 09:20 Serija za djecu - strana
 10:15 Pozitivno
 10:40 Biblija
 10:50 Portret crkve i mjesta
 11:00 Zagreb: Misa, prijenos
 12:30 Garmisch-Partenkirchen: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, snimka 1. vožnje
 13:25 Garmisch-Partenkirchen: Svjetski skijaški kup (M) - veleslalom, snimka 2. vožnje
 14:35 Radio Rebel, američki film
 16:00 Magazin LP
 16:30 Olimp
 17:10 Košarka, PH: Šibenik - Alkar, prijenos
 19:00 JUHUHU
 20:05 Sherlock , serija
 21:40 Sportske vijesti
 21:50 HNL - emisija
 22:40 Sherlock , serija
 01:40 Noćni glazbeni program



05:20 RTL Danas, (R)
 06:05 Timon i Pumbaa, animirana serija (R)
 06:55 Aladdin, animirana serija (R)



U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"



www.supijace.co.rs

Pretplatite se! Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u
Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
 * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU «Hrvatska riječ»,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU



JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

07.20 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07.45 TV prodaja
 08.00 Vatre ivanjske, serija (R)
 09.00 Vatre ivanjske, serija (R)
 10.20 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 11.25 Zvezdane staze, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 13.45 Utrka do uklete planine, film, akcijski (R)
 15.10 Dadilja: Nevolje u raju, film, obiteljski (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.40 Dadilja: Nevolje u raju, film, obiteljski (R)
 17.30 Policijska patrola, dokumentarna sapunica
 18.30 RTL Danas
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Shrek uvijek i zauvijek - TV premijera, film, animirana komedija
 22.00 Eragon, igrani film, fantazija
 00.00 CSI: Miami, serija
 00.50 CSI: Miami, serija
 01.45 Astro show,
 02.45 RTL Danas, (R)
 03.25 Kraj programa

PONEDJELJAK 2.3.2015.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:09 Raskošna paleta života, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Treća dob
 13:40 Split: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža - medicina
 15:35 Glas domovine
 16:00 Da, ministre - humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Odmori se, zaslužio si - humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Crno-bijeli svijet, serija
 21:00 Pogledi: Ubojstva u Titovo ime (Tajni odredi smrti u Njemačkoj), dokumentarni film
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Drugi format
 00:05 At kende sandheden, danski film - Kino Milenij,

ciklus Nilsa Malmrosa
 01:45 Da, ministre - humoristična serija
 02:15 Društvena mreža - medicina
 03:20 Pogledi: Ubojstva u Titovo ime (Tajni odredi smrti u Njemačkoj), dokumentarni film
 04:10 Jezik za svakoga
 04:20 Dr. Oz, talk show
 05:05 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro



05:55 Generalna špica - zastava, himna
 07:35 JUHUHU
 09:00 Afrika, dokumentarna serija
 10:00 Serija za djecu - strana
 10:30 Notica: Timpani
 10:45 Školski sat: Povijest planinarstva u Hrvatskoj
 11:15 Briljanteen
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kriške sira, dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je - serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slastičarski dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 Afrika, dokumentarna serija
 18:00 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:20 Village Folk:
 18:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:50 Bajkovita Hrvatska
 19:00 JUHUHU
 20:05 Šlep Šou: Marijan Ban
 20:50 Vrijeme na Drugom
 21:00 Dobra žena, serija
 21:45 Village Folk
 22:00 Sportske vijesti
 22:10 Igrani film - strani
 23:55 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:45 Šlep Šou: Marijan Ban
 01:30 Noćni glazbeni program



06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Virus attack, animirana serija
 07:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08:00 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:25 Sve u šest, magazin (R)
 08:55 TV prodaja

09.10 Hitna služba, dramska serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, dramska serija
 13.20 Cirkus, zabavna emisija (R)
 14.35 Shrek uvijek i zauvijek, igrani film, animirana komedija (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Dr. House, dramska serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.15 Dr. House, dramska serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kost, serija
 00.20 Heroji iz strasti, serija
 01.10 Kost, serija (R)
 02.00 Astro show, (R)
 03.00 RTL Danas
 03.40 Kraj programa

UTORAK 3.3.2015.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:09 Raskošna paleta života, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža (obrazovanje)
 15:35 Crno-bijeli svijet, serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Odmori se, zaslužio si - humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Crno-bijeli svijet, serija
 20:55 Piramida
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Paralele
 23:20 Martin Scorsese - glazbom do emocija, dokumentarni film
 00:20 Skup, snimka kazališne predstave

01:26 Svaki dan dobar dan
 01:56 Društvena mreža (obrazovanje)
 03:01 Turistička klasa
 03:26 Martin Scorsese - glazbom do emocija, dokumentarni film
 04:19 Dr. Oz, talk show
 05:02 Hrvatska uživo
 05:52 Sve će biti dobro



05:55 Generalna špica - zastava, himna
 07:35 JUHUHU
 09:00 Afrika, dokumentarna serija
 10:00 Serija za djecu - strana
 10:30 Dječja usta
 10:42 Školski sat: Gljive
 11:12 EBU dokumentarni film za djecu
 11:27 Ton i ton
 11:42 Kokice
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kriške sira, dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je - serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slastičarski dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 Afrika, dokumentarna serija
 18:00 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:20 Village Folk
 18:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:50 Bajkovita Hrvatska
 19:00 JUHUHU
 20:05 8. kat - naše najbolje emisije
 20:50 Vrijeme na Drugom
 21:00 Dobra žena, serija
 21:45 Zabavni program
 22:00 Sportske vijesti
 22:10 Rocky, američki film
 00:10 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 01:00 Noćni glazbeni program



06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Virus attack, serija
 07:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08:00 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:25 Sve u šest, magazin (R)
 08:55 TV prodaja
 09.10 Hitna služba, dramska serija (R)
 10.05 TV prodaja

10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, serija
 13.25 Pet na pet, kviz (R)
 14.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.15 Dr. House, serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kost, serija
 00.20 Heroji iz strasti, serija
 01.10 Kost, serija (R)
 02.00 Astro show,
 03.00 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

SRIJEDA 4.3.2015.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:09 Raskošna paleta života, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža - društvene teme
 15:35 Crno-bijeli svijet, serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Odmori se, zaslužio si
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 Crno-bijeli svijet, serija
 21:00 Kako izgraditi planet, dokumentarni film
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Therese Desqueyroux, francuski film - Kino Europa
 00:55 Svaki dan dobar dan
 01:25 Društvena mreža - društvene teme
 02:30 Potrošački kod (R)
 03:00 Eko zona
 03:25 Kako izgraditi planet, dokumentarni film
 04:15 Dr. Oz, talk show
 05:50 Sve će biti dobro



05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 JUHUHU
 09:00 Afrika, dokumentarna serija
 10:00 Serija za djecu - strana
 10:30 Čarobna ploča: Širimo vidike
 10:45 Školski sat: Odabir zanimanja
 11:15 Boli glava
 11:30 Generacija Y
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kriške sira, dokumentarna serija
 13:05 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slastičarski dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 Afrika, dokumentarna serija
 18:00 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:20 Village Folk
 18:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:50 Bajkovita Hrvatska
 19:00 JUHUHU
 20:05 Košarka, Eurocup: Cedevita - Gran Canaria, prijenos
 21:00 Vrijeme na Drugom
 21:05 Košarka, Eurocup: Cedevita - Gran Canaria, prijenos
 22:00 Sportske vijesti
 22:10 Obračun među

plaćenicima, američki film
 23:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:35 Noćni glazbeni program



06.35 RTL Danas, (R)
 07.15 Virus attack
 07.35 Tenkai vitezovi
 08.00 Timon i Pumbaa
 08.25 Sve u šest, magazin (R)
 08.55 TV prodaja
 09.10 Hitna služba, serija (R)
 10.20 Pomorska ophodnja
 11.15 Pomorska ophodnja
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, serija
 13.25 Pet na pet, kviz (R)
 14.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.15 Dr. House, serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kosti, serija
 00.20 Heroji iz strasti, serija
 01.10 Kosti, serija (R)
 02.00 Astro show
 03.00 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

**ČETVRTAK
5.3.2015.**



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Pod otvorenim nebom, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele - europski magazin
 14:25 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 15:35 Crno-bijeli svijet, serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Odmori se, zaslužio si - humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Crno-bijeli svijet, serija
 21:00 Večer na 8. katu
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Labirint
 23:20 Pola ure kulture
 23:55 Svaki dan dobar dan
 00:25 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 01:30 Pučka i predajna kultura
 01:55 Večer na 8. katu
 02:45 Labirint
 03:30 Pola ure kulture
 04:00 Jezik za svakoga
 04:10 Dr. Oz, talk show
 04:55 Hrvatska uživo
 05:45 Sve će biti dobro, telenovela



05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 JUHUHU
 09:00 Afrika, dokumentarna serija
 10:00 Serija za djecu - strana
 10:30 Laboratorij na kraju svemira
 10:37 Navrh jezika
 10:47 Školski sat: Matematički višeboj 5
 11:17 Kokice
 11:35 Indeks
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kriške sira, dokumentarna serija
 13:05 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Najljepši vrtovi Ausrtalije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slastičarski dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 Afrika, dokumentarna serija
 18:00 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:20 Village Folk
 18:30 Jelovnici izgubljenog vremena
 18:50 Bajkovita Hrvatska
 19:00 JUHUHU
 20:05 Večer s Joolsom Hollandom
 21:03 Vrijeme na Drugom
 21:15 Dobra žena, serija

22:00 Sportske vijesti
 22:10 Djevojka od milijun dolara, američki film
 00:25 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 01:15 Noćni glazbeni program



06.35 RTL Danas, (R)
 07.15 Virus attack
 07.35 Tenkai vitezovi
 08.00 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08.25 Sve u šest, magazin (R)
 08.55 TV prodaja
 09.10 Hitna služba, serija (R)
 10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, serija
 13.25 Pet na pet, kviz (R)
 14.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.15 Dr. House, serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kosti, serija
 00.20 Heroji iz strasti, serija
 01.10 Kosti, serija (R)
 02.00 Astro show
 03.00 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa



104, 4 Mhz

AGICA PRELIĆ, VODITELJICA ŠOKADIJINE ETNO SEKCIJE

Život na temeljima šokačke tradicije

U nevelikoj kući u dijelu Kajmakčalanske ulice koji ne pripada najstarijoj arhitektonskoj jezgri Sonte, ali ni novoizgrađenom naselju u produžetku ulice, živi neobična žena, **Agica Prelić** (66). Skromna umirovljenica, brižna majka, dobrodušna baka, vrijedna pročelnica *Šokadijine* etno sekcije, u svakom je momentu spremna odjenuti jednu od starinskih narodnih nošnji sonćanskih Šokica, zaigrati, podviknuti i zapjevati.

DJETINJSTVO I DJEVOJAŠTVO

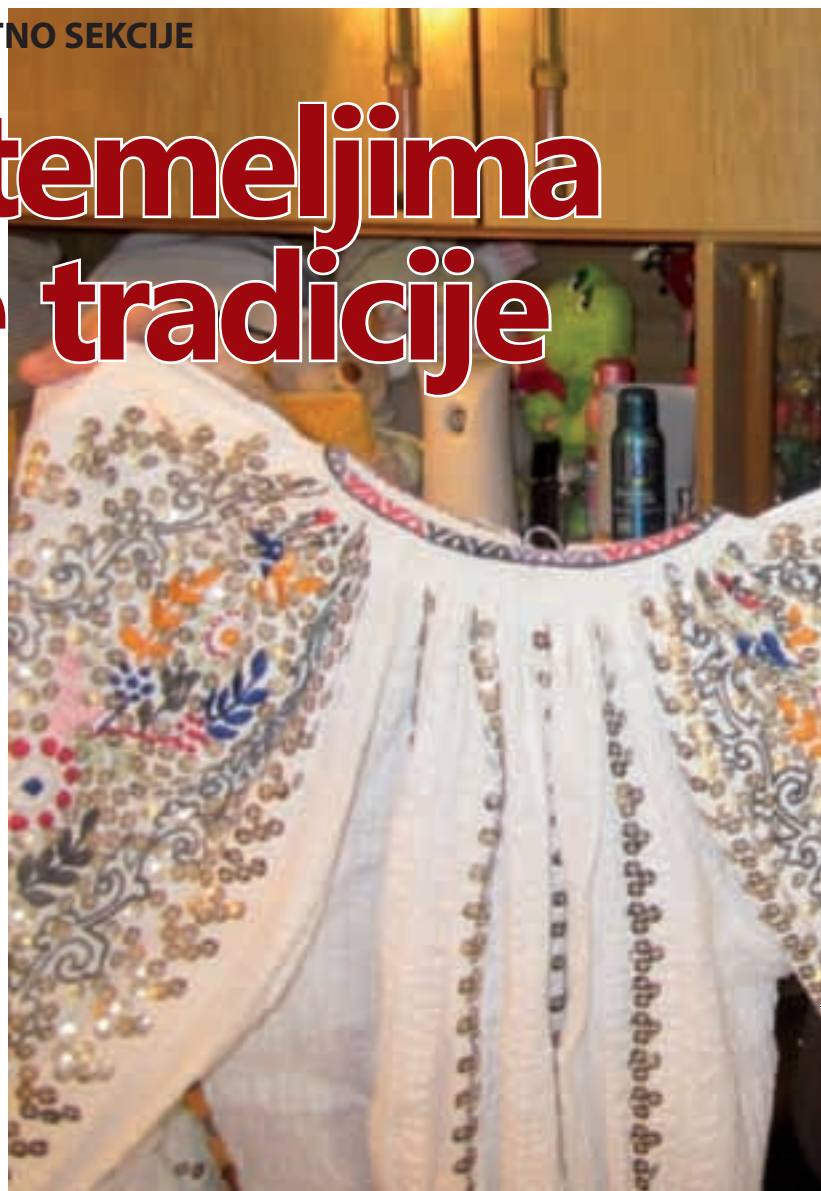
Naša sugovornica Agica Prelić, umirovljenica, rođena je 1949. godine u Sonti, kao jedino dijete u staroj paorskoj obitelji **Antuna** i **Ane Karajkov**. Već u ranom djetinjstvu, uz majku, baku i bližu žensku rodbinu, a u djevojaštvu i uz prijateljice, sve do udaje, osjetila je čari starinskih prela. »U djetinjim danima za mene je sezona prela bila nešto što se dugo čekalo, nekakav čarobni svijet, da ne kažem otjelovljenje moje mašte«, kaže baka Agica. Obitelj u kojoj je rođena među Sonćanima je slovila za dobrostojeću. »Bio je to privid. Tako je izgledalo samo izvana, jer ni majka ni otac nikada nisu kukali, nisu se nikome žalili ukoliko nam je u kući nešto nedostajalo, a najčešće jeste. Poput većine sonćanskih obitelji toga doba, ni moji nisu bili baš imućni. Štedio se svaki dinar, pa sam odrastala u uvjetima poprilične neimaštine. Majka mi je bila vrlo čuvarna, a sanjala je o ozbiljni-

jem renoviranju kuće. Stalno je govorila ocu kako bi za početak trebali dovesti bar hrpu opeka, nek *svit* vidi da ćemo nešto graditi. Kuća nam je bila dosta neugledna, mala, pa se sve podredilo tom cilju. Iako sam im bila jedino dijete, roditelji me baš i nisu mazili i pazili. Nimalo se ne sramim reći da sam u djetinjim danima bila željna svega i svačega. Vrlo rano sam spoznala što je to rad u polju, s motikom sam se družila sve do udaje«, s osmi-jehom se prisjeća Agica. Njezini su imali prvi traktor u Sonti. Taj traktor, polovni starinski ofer sa željeznim kotačima bio je prava atrakcija u selu. »Otac je poslije II. svjetskog rata i povratka iz zarobljeništva bio dosta narušena zdravlja. Mađarska okupacijska vojska odvela ga je u *munkaše*, kasnije je raspoređen na rad čak u jedno selo pod Kavkazom. U to vrijeme rad na poljoprivredi bio je izuzetno težak. Radilo se konjskim zapregama, pa mu je bilo sve teže obavljati redovite sezone poslove. Stoga je i prikupljao svaki dinar kako bi uspio kupiti traktor. Bio je to stroj sa željeznim kotačima, za seljane pravo čudo, preglasen, spor, ali ocu vrlo drag. Kako su Sonćani oduvijek bili velike šaljivdžije i domišljati, bio je predmet mnogih anegdota iz onoga vremena. Tako su govorili da majka čuje kad ga upali na njivi, pristavi večeru i zgotovi ju dok otac ne stigne kući. Govorili su u šali i da od silne buke s krovova kuća pored kojih prolazi padaju crijepovi. Kasnije je kupio fergusona, potom belarusa, a i majci se ispunila želja glede renoviranja kuće«, priča Agica.

ODLAZAK IZ KUĆE I STVARANJE VLASTITE OBITELJI

Agica je, kad je došlo vrijeme, iskoračila u drugi dio života. Udala se za naočitog **Ivana Prelića**. Njezin odabranik bio je iz obitelji na glasu. »Svekar mi je bio lugar, slovio je za imućnog čovjeka, ali i to je bio privid. Trebalo je othraniti petero djece, svekrva je bila bolešljiva, pa je dio novaca odlazio i na njezino dugogodišnje liječenje. Pored svega, bio je na glasu i kao veliki bećar. To je ono što bi ljudi govorili – izvana gladać, iznutra jadac. Moj Ivan i ja smo se otisnuli u Njemačku i jedno vrijeme radili tamo. Po povratku smo kupili dva traktora i posvetili se poljoprivredi.

Kad bismo završili poslove na svojim njivama, obavljali bismo i uslužne radove drugima. Iako nisam imala vozačku dozvolu, radila sam, vozeći traktor, rame uz rame s ocem i suprugom. Financijskim efektima bili smo prezadovoljni. No, to nije dugo trajalo, od ratnih devedesetih do danas poljoprivreda je osakaćena, opstaju samo najkrupniji«, prisjeća se Agica. Suprug ju je, shrvan teškom bolešću, napustio prije šest godina i sada ore nebeske njive. Kako život ide dalje, posvetila ga je svojim curama **Ivani** i **Sladani** i njihovim obiteljima, a dobar dio i *Šokadiji*. »Istina, teško je kad izgubiš nekoga s kim si proživio skoro cijeli život. No, ne mogu se izolirati i samovati u kući. Posvetila





sam se svojim curama i njihovim obiteljima, a aktivirala sam se i u *Šokadiji*. Ne kukam poput mnogih udovica, za Ivanom žalim u srcu i mislima. Inače, živim puni život i samo kažem – ja sam jedna sretna baka«, kaže Agica.

AKTIVNOSTI ZA DUŠU

Kad je prošla vrijeme žalosti, kako kaže, izašla je u svit. »Naše tradicionalne vrijednosti oduvijek su mi u srcu i duši, a *Šokadija* ih njeguje. Volim se odijevati u našu starinsku nošnju, pjevanje i ples su mi dragi od mladih dana. Etno sekcija je sticajem okolnosti zapala u stanovitu krizu, pa me je čelnništvo postavilo za pročelnika i naložilo da oživim njezin rad. Bila sam uporna, uspjela

sam dovesti i neke od žena koje ranije nisu bile društveno aktivne, pa sada radimo redovito. U dogovoru sa čelništvom izrađujemo suvenire koji će biti potrebni nakon službenog otvorenja našega etno-muzeja. Trenutačno radimo lutke odjevene u nošnje sončanskih Šokaca, štrikamo *ljope* i pripremamo sitne suvenire. Naše aktivnosti me umnogome podsjećaju na nekadašnja prela i izazivaju mi neku toplinu u duši. Tako smo i za debeli četvrtak *mađarile*, a organizirat ćemo i druženje za Dan žena. Aktivna sam i u pjevačkoj i u folklornoj sekciji, volim druženja, putovanja, volim upoznavati nove ljude. Kad se popnemo na pozornicu, srce mi se ispuni milinom, noga sama krene za

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Agica je ljubitelj, ali i veliki majstor u pripremanju starinskih jela sončanskih Šokaca. Za danas je odabrala *Paprikaš od pitla*. »Znam da se to jelo kuha svuda u našj Vojvodini, ali u svakom mjestu kažu da je baš njihov pravi. Ovaj čiji sam recept odabrala, specifičan je po tome što se luk *upržava* na masti, što se pri kraju kuhanja dodaje krv uhvaćena pri klanju pijetla i što se dodaju krumpiri po potrebi. Da i to pojasnim, bez obzira koliko je bila brojna obitelj, klao se samo jedan pijetao, a nedostatak mesa nadoknađivao se potrebnom količinom krumpira, kako bi svi bili siti«, s smijehom priča Agica.

Potrebni sastojci:

pijetao s dvorišta, krupnija glavica luka, krumpira po želji ili potrebi, malo masti, sol, domaća mljevena paprika.

U *šerpi* se na malo svinjske masti *proprži* luk, pa se doda meso od pijetla, izrezano na podjednake komade. Pirja se oko pola sata do sat, ovisno o starosti pijetla, pa se dodaju krumpiri i pirjaju skupa s mesom još petnaestak minuta. Kad tečnost gotovo ispari, doda se žlica – dvije sitne paprike, nakratko promiješa i dolije potrebna količina vode. Kad prokuha, paprikaš se krčka još četrdesetak minuta. Obvezni prilog uz ovaj paprikaš su domaći rezanci.

zvucima tamburica. Najviše me razveseli pogled na mlađariju oko nas, kad ih vidim, znam da će se naša tradicija, zahvaljujući njima, još dugo očuvati«, kaže Agica.

ZADOJENA IKAVICOM

Agica je odrastala u sredini u kojoj se govorila, a u velikom broju obitelji govori i danas, čista starinska šokačka ikavica. Taj, njoj tako drag govor, njezin je izričaj i dan danas. »Zadojena sam tim našim umilnim divnom, drag mi je odmalena,

pa sve do danas. U učeničkim danima mi nije bilo jasno zašto moramo govoriti drugačije, a ne onako kako se govori u mojoj obitelji. Nije mi bilo jasno i moja mlada duša je snažno prosvjedovala protiv toga, zašto se dobar dio tadašnjih nastavnika, pa čak i ponekih za koje sam znala da su Sončani iz šokačkih obitelji, čak i podsmijevao tom govoru. Nikada ga se nisam sramila, a što sam starija, sve više uživam u njemu«, završava priču Agica.

Ivan Andrašić

NOVOGODIŠNJA AKCIJA

-50%

Na SVE dioptrijske okvire i sunčane naočale!

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 55 1-045

[01.12.2014. - 28.02.2015.]

POGLED S TRIBINA

Ivo Karlović

Visok je 2,11 m. Sutra, 28. veljače napunit će 36 godina. Ne, nije riječ o nekom košarkaškom veteranu. Riječ je aktivnom tenisaču, osvajaču prošlotjednog ATP turnira u Delray Beachu, trenutačno 23. igraču svjetske ranking ljestvice. Da, u pravu ste, to je **Ivo Karlović**.



Najviši tenisač na profi teniskom touru koji je uspio izboriti mjesto među 100 najboljih. Čovjek koji udara na desetine asova po jednom meču i ne mari za godine.

Veliki Karlo osvojio je na Floridi svoj šesti ATP naslov, uz 13 nastupa u finalima, i postao je drugi najstariji tenisač u povijesti osvajač jednog turnira (drugi iza legendarnog **Jimmy Connorsa**, 1989. godine u Tel Avivu). Trenutačno je drugi na vječitoj listi najboljih servera svih vremena, iza još jednog Hrvata – **Gorana Ivaniševića** (10.183 as servisa), ali ukoliko nastavi s ovakvim tempom igrati i servirati (u Delray Beachu je ispalio 91 as), lako je moguće kako će u bliskoj budućnosti on postati krunisani kralj asova.

U dugoj profesionalnoj igračkoj karijeri rođeni Zagrepčanin odigrao je 513 mečeva i pobijedio 271 put. Teniska vještina donijela mu je do sada gotovo 6 milijuna dolara turnirskih nagrada, a obzirom na dobro zdravlje i volju za igrom, njegov konto će se zasigurno još više uvećati.

Iako mu mnogi spočitavaju kako je jednostran igrač koji do pobjeda dolazi isključivo zahvaljujući svom ubitačnom servisu, isti pritom zaboravljaju kako je Ivo jedan od rijetkih tenisača koji je u jednoj sezoni uspio osvojiti naslove na tri različite podloge (travi, zemlji i betonu). Oni koji se dobro razumiju u tenis itekako znaju kako to s jednostrano igrom nije baš moguće...

Ali, Ivo Karlović je navikao, još od djetinjstva, živjeti s time.

Mogao je biti dobar košarkaš. Ali on je izabrao tenis. I postao odličan tenisač.

Na radost svih svojih navijača.

Igrao još dugo, Ivo.

D. P.

NOGOMET

Remiji vodećih

Dinamo nije uspio slaviti protiv **Osijeka** (1:1), baš kao što ni **Rijeka** nije uspjela uzeti sva tri boda na gostovanju kod **Splita** (1:1), pa je bodovna razlika ostala na koti 9 u korist Zagrepčana.

Ostali rezultati 22. kola: Lokomotiva – Hajduk 2:1, Zadar – Zagreb 0:1, Slaven – Istra 1961 2:1

Tablica 1. HNL: Dinamo 56, Rijeka 47, Lokomotiva 34, Hajduk (-3) 32, Zagreb 30, Split, Slaven 23, Osijek 19, istra 1961 18, Zadar 16

KOŠARKA

Cedevita osvojila Kup

Treći puta uzastopno košarkaši **Cedevite** osvojili su **Kup Krešimira Čosića**, a do naslova najboljih stigli su finalnom pobjedom protiv **Zadra** 86:82. Lako su Zadranima mogli do prijestolnog trofeja, imali su i 19 koševa prednosti, ali je iskusnija zagrebačka momčad uspjela preokrenuti rezultat i slaviti pobjedu.

Velimir Perasović predložen za izbornika

Nekadašnji proslavljeni košarkaški reprezentativac Hrvatske, a danas vrlo uspješan trener, **Velimir Perasović** predložen je od strane Stručnog savjeta HKS za novog izbornika košarkaške reprezentacije Hrvatske. Prošle sezone je vodio **Valenciu** do naslova u Eurokupu, a tijekom ove u Euroligi. Trenutačno je bez angažmana.

RUKOMET

Pobjeda PPD Zagreba

Hrvatski prvak svladao je u gostima makedonsku momčad **Metallurg** (22:20) i kao treći, s 12 bodova, završio natjecanje u skupini A Lige prvaka. Nakon ždrijeba **PPD Zagreb** će saznati protivnika u borbi za četvrtfinale najjačeg europskog klupskog natjecanja.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje, 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlaki, a prodaju: »IMT« jednobrazi plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

Tražim mladu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvati oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

Zagreb, uži centar Čedomerac, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2, v/2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, niže rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica Gobell 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavonska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavonska, Hrvatska.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 7. 3. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo) i urednica *Hrčka*
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije Gupca, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: 50 GODINA BRAKA

Zlatni jubilej

Na današnji dan, prije točno 50 godina, vjenčali su se **Ana Gandiš** i **Geza Horvacki**. Bila je to pokladna nedjelja, kako dolikuje starim bunjevačkim običajima, a s obzirom na to da su mladenci iz Đurđina, svadbeno veselje je održano u seoskom Omladinskom centru uz brojne uzvanike i tamburaše iz Bajmaka. Ana i Geza su svoj zavjet pred



Bogom i ljudima izrekli u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske do koje su stigli, ni više ni manje, nego s taxijem! Istim prijevozom su se i vratili u Đurđin, što je bila prava atrakcija mještana, dok su ostali svatovi došli autobusom ili fijakerima. Bilo je u ovim svatovima i veselih kumova, *engi*, *mastalundžija*, lijepo *očesljanih* frizura, torti s prženim šećerom, okretanja mlade...

Ana i Geza i dalje žive u Đurđinu, gdje im se udala i kćerka **Natalija** i sin **Ivan**. Osim dvoje djece, imaju i sedam unučadi i jedno praunuče na putu. Geza je cijeli svoj radni vijek radio kao vozač, a Ana se posvetila kućanskim poslovima i obitelji. Čuvala je svih sedam unučadi i svojim veselim duhom postala jedna od omiljenijih baka u selu, stoga ni ne čudi da je svima poznata kao *majkica*. I dida Geza je uvijek imao vremena za unučad, kojima je uvijek bilo zanimljivo igrati se s *didom* njegovih starih igara poput Crvenih rukavica ili učiti brojalice koje je još on učio u školi.

Svoj zlatni jubilej Ana i Geza proslavit će pod nedjeljnom svetom misom u njihovoj župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu. Skromno, kao što su cijeli život živjeli, na ovaj način će zahvaliti Bogu na životu i svim milostima što su od Njega primili.

J. D. B.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Bome krizma



Piše: Branko Ivković

Faljnīs čelja-di moja, jevo vrtim se po avlij, a taki sam gladan da bi mogo pojist cilog pivca od dvi godine. Kad nastupi korizma nikad se naist ko čovik, samo suparne čorbe i koji kaki huncutarija, a od tog bome ne drži puno. Valjdar mi

zato Uskrs i najmiliji svetac, barem se prikinedu ove muke. A vamo i ovaj televizor izijo ga ko ga smislijo, baš sad sam slušo i gledo kako zavrčedu čeljad i navodidu da dižedu koji kake kredite, kobajage polak će dat država... aaa ha, kako ne bi, već su oni na vrvu zavukli ruku u buđelar da meni sitnim paoru dadu Baš se niki dan Pere bijo raspitivat ne bil kupijo traktor, al siroma kad su mu nadivanili on se izgubijo pa se mal nije ispotpisivo. Na sriću niki dan je ošinijo sikiricom po prstu pa mu sve zamotano i nise mogo potpisat, inače ode salaš za koju godinu na doboš. Čeljadi... ajd ja nisam zdravo ućan, al kaže mi šta je to stim svitom na našim koji kaki vladama kugod da nisu kršteni, ta ne vididu od nosa dalje? Bome ode kod nas, na ovoj lipoj crnjevini u Ivković šoru, a koliko gledim i okolo po ciloj državi kojem god je »pomagan« kreditom svaki je oćo u trvalo. Ko velim nisam zdravo pametan, al eto nek prosvitle ovi mlađi naškulovani, ne bil to štogod malkoc tribalo prominit tu praksu da ne ide priko seljački i rabadžijski leđi sve, ta nek upre još kogod na rudu. Divanidu oko one velike gvoždare što nije valjala ni kad se opravila, isto s naši leđa da su sve već se oili oko usta, a kad zagledim samo u našoj varoši je razvijano pet puta toliko rabadžija kugod što tamo imade i to iz fabrika koje su dobro radile, al šta ćeš, iz ove kože nikud. Doduše malo sam bisan i na ovu mladež, samo biže u tu Jevropu misto da uzmu uzde u svoje ruke pa kažeđu da vako više ne mož, što kaže moj Joso: »Imade ode života samo nije dobro raspoređen, pa di kome vadi velikom kašikom a di kome da malu kašikicu da struže koto«. Bome u tim imade istine, čeljadi moja, pa nek se srdi ko oće, samo mi sami smo nesložni i zavidni da nas bog saćuva – kad kogod u šoru štogod veće kupi kadgod se radovalo i išlo na aldumašće, a sad se divani: »Od kalem mu i to nije čist poso«. E, s tim nemam nevolje, zadržo sam stari adet, još od dide osto. Doduše nikad ništa novo ne kupujem, ove kredite ne poštivam opšte, pokrivan se koliko mi dunja dovaća, a aldumašće mož doć popit i na novu metlu jal sapište, a i mož doć kogod oće samo da je dobre volje. No doduše, i ja sam jedno dvajst godina skupljo na novu biciglu i taman sam nakupijo kad oni počeli praviti nike rđave da ji bog saćuva, a vamo nike moderne s brzinama više neg u *Belarusu*. Velim ja sebi neću ja ovo ni kupovat, ja nju neću naučit ni tirat. Tako i uradijo, oćo s njom kod Jose bicigloša, on je lipo opravijo a za ostale novce lipo kupijo grožđa i namuljo vina – ta štaš lipčeg. Neg idem vidit jel gotov krumpir u kori jel malo ako neće bit ono – za uši pa glad zabuši. Ajd zbogom čeljadi.

27. veljače 2015.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Steškalo se i njemu

Bač Iva ope ne zna kud bi sa sobom. Ope udarila kišica, naka dosadna, jesencka, ko da za par nedilja neće proliće. Patke jedva dočekale, samo po baružica i pravu novo blato, pa ope ne mož natrag u papuča. Na sve zlo, još jim se pokvarila i televizija. »A ko zna, možda baš i ni veliko zlo. Kako u posljednje vrime lažu svi što se prikazivu, možda ćemo bit mirniji ako ji ni ne gledamo. A šta istom dolazi, bolje ni ne mislit noto. Ope će novo izbiranje za precdni-ka, pa će se brzo počet na televizije prikazivat ni što će se ote-
cavat zoto jedno misto. Već znadem da će se unaprid falit kaki su pametni, kolike su škole svršili i kako će nam š njima dojt i bolji život. Oće, dojće, al ka na mojemu nokat naraste«, mrnda bač Iva ispod brkova, a njegova ga samo pogleda priko štrikanja. Majstor bijo, otvorijo, vidijo i zatvorijo, veli ne vridi popravljat, svakako će za koji misec dojt vrime ka se take stare televizije ni nećeđu moć gledat, jel nemu ništa u čega se, ope, ništa drugo mora utaknit. A ne može bač Iva ni grišit dušu, bome, njeva televizija je dobro i durala. Kupijo je direkt u fabrike nikoliko godina pri voga rata, još se on i njegova nisu ni uzeli. »Šićam se ko danas, prvo što sam na njoje gleda, bila na masa svita što je pokupovala noli-ke jogurte u ve velike varoši dole, pa su ji potli bacali na nikaku zgradurinu. Vada bili pokvariti, pa su zoto bili bisni, a ni što su jim to prodali nisu bili pri ruke«, veli bač Iva i zapali radijon. Uvik bijo namistit na općincke štacije, volju znat šta imade novoga. »Bome, bilo svi vi godina još puno toga kvar-noga, smrdilo do neba i ta naša sirota televizija sve istrpila, al eto, vada više ne može, pa se o silnoga smrada pokvarila i ona. I eto nam sad belaja, nit mož opravit televiziju, nit ne što smo ji na njoje slušali i gledali«, veli njegova i ostavi štrikanje. Tribaće polako i ručak pristavljat. U tomu na radijonu već vraganajsti put obnarodovali da će bit nikaki priredbi, pa će se na njima prosit, triba skupit sedam ipo iljada evra da se jedna beba od godinu dana može it ličit u drugu državu, jel u ve doktoru to ne znu. »Bože, anđelčić mali, pa nisu vada za državu to tako veliki novci da dite mora umrit ako se dosta ne isprosi?« veli njegova i otare oči. Steškalo se i njemu. Otrnijo je radijon, ni to više mogo slušat. Ne volji više čitat ni svagdanje novine i u njima malo, malo, pa se piše da se nikomu ditetu triba it ličit jel aperisat napolje, njegovi siromaški, nemu, a država neće platit, samo se pravdu da ni po zakonu i da nemu novaca. »Ej, znadu oni da je naše čeljade mekane duše, pa će dat i posljednji dinar iz kuće, samo da mali anđel poživi. Skupiće se koliko triba, a država će ope malo ušparat«, veli bač Iva i jako dune kroz nos. Ni mu više bilo do nikaka divana.



Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Wilde:** Budi samo svoj, jer ostali su svi zauzeti.
- **Luther King:** Tama ne može otjerati tamu, samo svjetlost može.
- **Sofokle:** Jedna riječ oslobađa nas od svih bolova i težine života, to je ljubav.

KVIZ

Augustin Kažotić

Koje godine i gdje se rodio blaženik Augustin Kažotić?
Gdje se zareadio?
Na kojem glasovitom sveučilištu je stjecao naobrazbu?
Koje godine je imenovan zagrebačkim biskupom?
Što je utemeljio u Zagrebu?
Čega je bio začetnik u sjevernoj Hrvatskoj?
Po čemu je ušao u povijest crkve u Hrvata?
Kada i gdje je umro Augustin Kažotić?

Umrlo je u Italiji (Sveta Marija) 1323. godine
Prvi je organizator crkvenog pjevanja i tvorac tzv. zagrebačkog obreda
Humanizma
Katedralnu školu i knjižnicu
1303. godine
Na Sorbonni u Parizu
U Splitu
Rodio se oko 1260. godine u Trogiru

FOTO KUTAK



Bogatstvo knjižnog fonda!

VICEVI

Govori učiteljica Perici:

- Perice, ne smiješ se tući. Trebaš naučiti uzimati i davati.
- Pa, baš sam to i napravio. Dao sam mu šamar i uzeo užinu.

Pita profesor studente marketinga:

- Koliko je 2+2?
- Četiri – odgovaraju studenti u glas.
- Nije 4, nego 3,99 – pouči ih profesor.

NK SPARTAK

Jedini subotički poslije ratni prvoligaš NK *Spartak*, formiran je 1945. godine kao sljednik nekadašnjeg predratnog subotičkog ligaša *ŽAK-a*. Kako je odlukom tadašnjih vlasti naređeno preimenovanje svih predratnih imena, od igrača koji nisu otišli u druge



subotičke momčadi, klub je nazvan *Spartak* po nadimku, poznatog subotičkog sportaša i jednog od osloboditelja Subotice, **Jovana Mikića**. Za povijest će ostati upisano kako je ime kluba koji će sljedećih decenija uvijek biti između Prve i Druge jugoslavenske nogometne lige, nadenuto u kavani *Kod Budžinice*, gdje su se nogometaši okupljali nakon treninga. Za prvog predsjednika izabran je jedan od suosnivača kluba, **Ladislav Lazo Bogešić**.

Prvi sastav koji je izbio sudjelovanje u prvenstvu Jugoslavije 1946./47. bio je: **Pajo Šimoković, Ivan Bogešić, Miroslav Beleslin, Lajčo Jakovetić, Janko Zvekanović, Gojko Janjić, Ilija Vorgučin, Ladislav Tumbas, Stipan Pipko Kopilović, Joška Takač i Josip Prčić**. Trener je bio **Aleksandar Zvekan**.

Svoju najveću utakmicu u povijesti plavo-bijela momčad odigrala je 1962. godine u polufinalu Kupa Maršala Tita protiv *Crvene zvezde*. Pobjedi od 4:3 i plasmanu u finale protiv OFK *Beograda* (poraz 1:4), protiv favoriziranog protivnika predvođenog legendarnim **Šekularcem**, najviše su pridonijeli vratar **Taušan** i dvostruki strijelac **Hiršman**.

Još jednom je u svojoj povijesti *Spartak* igrao finalni susret Kupa, a bilo je to u sezoni 1993./94. u tadašnjoj SR Jugoslaviji kada su Subotičani u dvomeču protiv Partizana poraženi u oba susreta (3:2, 6:1).

Tijekom svojih 70 godina postojanja mnogo *Spartakovi* nogometaši nosili su i reprezentativni dres mlađih i starijih selekcija nekadašnje Jugoslavije:

Ivan Budanović, Miloš Cetina, Miloš Glončak, Lajčo Jakovetić, Mihály Jezsevics, Dušan Jurković, Stipan Kopilović, Dušan Maravić, Rade Maravić, Tihomir Ognjanov, Stevan Ostojić, Antun Rudinski, Slobodan Šujica, Ilija Takač, Joška Takács, Stevan Tonković, Josip Zemko, Zoran Kuntić.

Spajanjem s NK *Zlatibor voda*, u sezoni 2007./08., klub je dobio novo ime *Spartak Zlatibor Voda* i ubrzo se iz Treće lige vratio u Super ligu Srbije u kojoj se i danas natječe. Najveći uspjeh novoga *Spartaka* je jamačno nastup u kvalifikacijama za Ligu Europe 2010. godine.

Dražen Prčić

KOŠARKA U KOLICIMA

Humanost kroz igru

APATIN – U humanitarnu akciju prikupljanja sredstava za liječenje jednogodišnje **Kaline Rašete** uključili su se i članovi apatinskog Kluba košarkaša u kolicima *Dunav*. U subotu su organizirali *Dunavski turnir*, na kojem su, pored domaćina, sudjelovali KKK *Singidunum* iz Beograda i KKK *Bijeljina* iz istoimenog grada u BiH. U prvom meču ekipa *Singidunuma* bila je bolja od domaćina 61:38. Potom su snage međusobno odmjerile gostujuće ekipe, a susret su dobili košarkaši iz *Bijeljine* 54:49. Posljednji meč turnira odigrali su KKK *Dunav* i KKK *Bijeljina*, a gosti su i u ovoj utakmici postigli 54 poena, a domaćini 32. Tako je prvo mjesto i najveći pokal osvojila ekipa iz *Bijeljine*, drugoplasirani su Beograđani, a treći domaćini. Za mladu, tek okupljenu ekipu *Dunava* ovo nije neuspjeh, jer su njihovi subotnji protivnici vrloiskusni, a među najboljima su u ligaškim natjecanjima Srbije i BiH. Apatinci su klub osnovali nedavno, tek nešto više od mjesec dana treniraju i pripremaju se za uključanje u ligu Košarkaša u kolicima Srbije, pa iako se još ne natječu, mogu biti ponosni na podatak da su četvorica njihovih košarkaša, **Goran Vezmar** i **Dušan Batalo** iz Apatina, te Sonaćani **Damir Siladi** i **Dušan Odoabaša** na širem popisu reprezentativaca Srbije za predstojeće Europsko prvenstvo u Portugalu.

I. A.

HUMANITARNA AKCIJA

Prikupljeno 37.000 dinara

SONTA – Članovi sportskih klubova Sonte i polaznici sportskih sekcija OŠ *Ivan Goran Kovačić* u subotu su organizirali humanitarnu akciju prikupljanja sredstava za pomoć jednogodišnjoj, teško oboljeloj **Kalini Rašeta** iz Apatina. »Prezadovoljan sam odazivom publike, a i prikupljena sredstva u iznosu od 37.000 dinara premašila su sva moja očekivanja«, rekao je koordinator ove akcije **Goran Matić**.

I. A.

NOGOMET

Pobjeda za optimizam

MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* se, pod vodstvom novoga trenera **Nikole Eleza** i uz potrebna pojačanja, žestoko pripremaju pred nastavak prvenstva u Područnoj ligi Sombor. U nedjelju su odigrali prvi meč na svojem travnjaku i pobijedili OFK *Šikaru* s 2 : 0.

I. A.

KONJIČKI SPORT

Monoštorac predsjednik Zapadne Bačke

SOMBOR – Na nedavno održanoj godišnjoj skupštini Udruženja ljubitelja konja Zapadna Bačka za predsjednika u novom mandatu izabran je dugogodišnji odgajivač i iskreni ljubitelj ovih plemenitih životinja **Josip Đipanov** iz Bačkog Monoštora.

I. A.

LUKA VIDEĆ, STOLNOTENISAČ

Razgovor vodio: Dražen Prčić

*Uvijek sam
raspoložen za
trening i igru*

Bronca s prvenstva Vojvodine

Prije dvije godine, na samom početku njegovog bavljenja stolnim tenišom, pisali smo o talentiranom igraču subotičkog *Spartaka*, **Luki Videću**. Danas, nakon marljivog gotovo svakodnevnog treniranja, rezultati su počeli nizati naviješćujući lijepu sportsku budućnost još jednog bisera iz najtrofejnijeg stolnoteniskog kluba u državi. Luku smo posjetili prije početka njegovog jutarnjeg treninga, a svoje igračke dojmove ispričao nam je »na brzinu« i priključio se radu s trenerom **Mirkom Gavrilovićem**.

Dvije godine su prošle od kada sam se aktivno počeo baviti stolnim tenišom i u mojoj trofejnoj kolekciji sada je osam medalja, od kojih je svakako najvažnija bronca s nedavnog prvenstva Vojvodina u igri parova, koju sam osvojio skupa s **Zsoltom Kovácsom**, istaknuo je Luka Videć na početku našeg razgovora.

MLADI KADET

Jedanaestogodišnji stolnotenisač Spartaka sada nastupa u konkurenciji mladih kadeta, u kojoj ga očekuju znatno jači i zahtjevniji susreti u odnosu na duale protiv rivala u pionirskoj vrsti.

Svakoga dana treniram dva sata, prijepodne ili poslijepodne,

ovisno o školskim smjenama i na svakom treningu se trudim najviše što mogu, slušam savjete svog trenera i pokušavam napredovati u svim dijelovima stolnoteniske igre. Igrati u konkurenciji mladih kadeta je mnogo teže nego u pionirskoj, pa zbog toga moram i puno više trenirati ukoliko želim osvajati pobjednička odličja.

»BEKEND«

Kvalitetan igrač mora vladati s oba udarca, forhendom i bekendom, ali uvijek je jedan od njih nekome bliži i draži za odigrati. Koji je Lukin omiljeni udarac?

»Bekend«. Volim ovaj udarac i mogu reći kako sam ga poprilično popravio za protekle dvije godine aktivnog igranja i treniranja. Vjerujem kako će u budućnosti biti još bolji.

Mirko Gavrilović, trener

»Očevidan je igrački napredak Luke Videća. Kao njegov trener sam vrlo zadovoljan njegovim zalaganjem na treninzima i mečevima. Bit će još mnogo dobrih rezultata, samo treba marljivo trenirati.«

TRENERI

Za svakog mladog sportaša trener je veoma važna spona u njegovom sportskom napredovanju. Luku Videć danas treniraju dva trenera koji se svakodnevno brinu o njegovom stolnoteniskom usavršavanju.

Treniram pod nadzorom **Mirka Gavrilovića** i **Bele Stojana**, i pažljivo upijam sve njihove savjete, jer njihovo iskustvo i igračka vještina koju prenose na nas mlade omogućuje nam veliki igrački napredak.

STOLNI TENIS

Na pitanje zašto je pored svih, mnogo popularnijih sportova, odabrao baš stolni tenis, talentirani Spartakovac spremno odgovara:

»Došao sam s tatom vidjeti kako izgleda trening u stolnoteniskoj dvorani, svidjelo mi se i odlučio sam ostati. I nikad se nisam pokajao zbog toga. Volim igrati ping pong i nije mi teško trenirati. Svaki dolazak na trening pričinjava mi veliku radost i uvijek sam raspoložen za igru.«

Na pitanje kako sebe doživljava kao stolnotenisača, Luka Videć odgovara:

»Kao napadača, volim igrati agresivno i nametati ritam brze

igre, a osobito volim forsirati igru »bekendom«. Zato i najviše volim igrati s klupskim drugom **Aleksandrom Čokićem**, odličnim igračem i velikim talentom našeg kluba.«

SINGL ILI DUBL

Je li mu lakše igrati u singlu ili u igri parova, naš sugovornik bez dileme odgovara:

»Lakše mi je igrati u igri parova jer nas je dvojica, a i manja je odgovornost.«

TURNIRSKA SEZONA

S novom godinom započela je i nova turnirska sezona, a Luka Videć je do sada nastupio na nekoliko turnira u konkurenciji svojih vršnjaka.

»Igrao sam na Vojvođanskom prvenstvu Bačkoj Topoli i osvojio broncu u igri parova, a nastupio sam i na turniru kadeta igranom ovdje u našoj dvorani u Subotici. U nastavku sezone slijedi nam nastup na turniru mladih kadeta u Slovačkoj, koji će se igrati 5. ožujka. Velika mi je želja ući među osam najboljih na tom turniru«, brzo je odgovorio mladi stolnotenisač *Spartaka*, Luka Videć i još brže se našao za stolnoteniskim stolom, priključivši se jutarnjem treningu.

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**



Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.